

דברי הכנסת

הישיבה התשעים-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, י"א בסיוון התשנ"ג (31 במאי 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

תוכן העניינים

הצעות לסדר

ברכת יושב-ראש הכנסת את חברי ועדת המדע והטכנולוגיה של מועצת אירופה

הודעת הממשלה על שינוי בחלוקת התפקידים בין השרים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הודעת הממשלה על שינוי בחלוקת התפקידים בין השרים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5) (הסדרת פעולתם של שדלנים), התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

שאלות ותשובות

פיטורי עובדים בפרויקט שיקום השכונות

כביש ירושלים-מעלה-אדומים

מודעות ברכה מטעם חברות לבכירי משרד הבינוי והשיכון

פיתוח שכונת-הרכבת בלוד

יישוב פליטים מבוסניה באתר קיבוץ רביד

סיווג יישובים ערביים לעניין סיוע בדיוור

שלטים בצמתים מטעם משרד הבינוי והשיכון

פערים בגובה המשכנתאות ביישובים סמוכים

שכונה לצעירים משוחררי צה"ל באבו-סנאן

תניה לשמירת שבת ומועדים בחוזי חכירה של מינהל מקרקעי ישראל

פטור ממס קנייה

תקציב לטיפול בילדים חריגים בחינוך המיוחד

אפליה לטובה של קרקעות בניהול האפוטרופוס הכללי

ביטול הלוואות מקום ועדכון משכנתאות לעולים

מינוי מנהל מורשה לחברת "הסנה"

עבירות מס ערך מוסף

פנסיה ומשכורות לשרים

תקציב למתן שיעורי עזר לעולים חדשים

תיקון חוק מס רכוש

ביטוח דירות שנפרצו

העתקת מפעלי תע"ש

עתיד תשלובת "שטיחי כרמל"

קיצוץ בסיוע האמריקני לישראל

הסכם בין הממשלה לבין החברה לפיתוח קיסריה

הקמת קזינו בארץ

תנאי פרישה לעובדי בנק החקלאות
מניעת קריסה בבורסה לניירות ערך
מניעת קריסה בבורסה לניירות ערך
פרויקט להכשרת 1,000 מהנדסים עולים
הקצאת כספים למוסדות חרדיים
קצבאות לנכי רדיפות הנאצים
בניית מוסדות חינוך על-ידי גורמים פרטיים
דיווח רבנים למס הכנסה על עריכת חופות
האפוטרופוס לנכסי נפקדים
ביטוח עובדי מדינה זמניים בקרן הפנסיה "מבטחים"
הקפאת פעילות ועדה בשל הדלפות
ניצול כספי הערבויות מארצות-הברית
קרן הפנסיה לפועלי בניין
דמי הבראה לאלמנות פועלי בניין
הבחינות הפסיכומטריות כתנאי קבלה לאוניברסיטאות
משלחות תלמידים לחוץ-לארץ
נפגעי התמוטטות "המכונים האמריקניים"
תקציב התרבות לשנת 1993
אלכוהוליזם בקרב בני נוער
כספי מימון מבצע "מצעד החיים"
יישום דוח-הררי
הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 2), התשנ"ג–1993
(קריאה ראשונה)

הצעות לסדר

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שני, י"א בסיוון התשנ"ג, 31 במאי 1993.

יש לנו ארבע הצעות קצרות מאוד לסדר. חבר הכנסת אבי יחזקאל, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה לסדר שלי היא בעקבות הרצח המתועב וגילויי הנאציזם בגרמניה.

הנאציזם לא מת, והוא אפילו לא שינה צורה. במדינתנו, מדינת היהודים, מדינתם של ניצולי שואה, קורעת את הלב זעקתה של אם טורקיה האוחזת את בנה מבעד לחלון.

להבות האש שהוצתו על-ידי ידיום נאציות, ששרפו אנשים חיים והביאו לקפיצת המוות של אותה אם טורקיה, להבות אש אלה עדיין לא חרכו את קצות אצבעותיהם של הפוליטיקאים בגרמניה.

לא ברור מה עושה ממשלת גרמניה כדי לגדוע את ידי הנאציזם. מרחק הזמן בין גרמניה של אז לזו של היום במבט של ההיסטוריה הוא מרחק של שניות.

מתברר שעד אשר תיעלם, אם בכלל, מחלת "שנאת הזרים", ועד אשר תיגדע האנטישמיות, נצטרך לעמוד בכנסת ישראל, לגנות, להתריע, להזהיר, ובעיקר לא למחול על מעשי תועבה אלה.

אין פשע נחות יותר מרציחתם של אנשים על בסיס גזעי, ואנו, שסבלנו בעברנו את אובדנם של מיליונים מבני עמנו על בסיס גזעי, קוראים לממשלת גרמניה ולפרלמנט הגרמני לנקוט את כל הצעדים הדרושים כדי לכרות את ראשה של המפלצת הנאצית המנסה להתעורר לתחייה.

אדוני היושב-ראש, הכתובת על הקיר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. אומנם לא מסרת לי, אבל אני בטוח שתעשה זאת לפי הכללים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה התחיל ברוסטוק, נמשך במולן והגיע לסולינגן, ומה הלאה?

אנחנו לא מודאגים בשל מצבם של יהודי גרמניה, שהרי כמעט שאין יהודים בגרמניה. אנחנו מודאגים כי בגרמניה חיים כ-7 מיליוני תושבים זרים הרואים עצמם מקופחים. אנחנו מודאגים כי הטורקים בגרמניה מצפים שאנחנו, היהודים, נעמוד לימנם.

אנחנו ראש החץ של המצפון העולמי כשמדובר בגרמניה. אנחנו מבקשים מנשיא גרמניה פון-וויצקר, מהקנצלר הלמוט קוהל, מנשיאת הבונדסטאג ריטה זיסמוט ומחברינו בבונדסטאג שינקטו צעדים שיביאו לחיסול האלימות כשמדובר בפאשיזם הקם לתחייה.

לממשלת גרמניה היכולת והחובה לעשות מעשה, ולנו החובה והזכות לזעוק ולהזעיק.

דברים אלה נתבקשתי לומר בשם ראשי הקהילה הטורקית בברלין.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת יגאל ביבי, ואחריו, אחרון – חבר הכנסת עובדיה עלי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, במוצאי שבת דיווחו אמצעי התקשורת על התקפה של ימנים קיצונים על בית שבו מתגוררות משפחות טורקיות בעיר סולינגן במערב-גרמניה. בשרפת הבית נספו שתי ילדות בנות ארבע ושש וכן שתי נשים וגבר.

בארגז חול הממוקם בגן ציבורי סמוך צוירו צלבי קרס, ועדי ראייה דיווחו על חברי כנופיית גלוחי-ראש שהתהלכו באזור הפיגוע בלילה.

לעת-עתה נודע, כי כל כיווני החקירה מתמקדים בצעירים ניאו-נאצים.

זה לא היה הפיגוע היחיד נגד זרים בסוף השבוע בגרמניה. במינכן הציתו אלמונים בניין, שבחלק מדירותיו מתגוררים פליטים. משטרת מינכן מניחה, כי גם כאן מדובר במעשה ידיהם של קיצונים מהימין.

עד כה דנה הכנסת בפגיעות ביהודים בגרמניה. מן הראוי כי גם כאשר הנפגעים אינם יהודים, הכנסת תדון בנושא אשר כה נוגד את המוסר היהודי. אני מציע לדון באופן דחוף בכל עת בנושא הזה.

אני רוצה לברך את היושב-ראש ואת סגנו חבר הכנסת עובדיה עלי על תגובתם המהירה בנדון.

העם היהודי והמוסר היהודי מחייבים אותנו להתקומם נגד תופעות, שאנו היינו במשך אלפיים שנה עדים להן בהיותנו מיעוט זר בארצות נכר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה. חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו באולם.

חברי הכנסת, שלחתי אתמול מברק לפרופסור ריטה זיסמוט, יושבת-ראש הבונדסטאג, בשם הכנסת. הצטרף למברק חבר הכנסת עובדיה עלי, העומד בראש הקבוצה הפרלמנטרית למאבק נגד שנאת זרים וגזענות.

אני אבקש ממזכירות הכנסת להעביר את תוכן ההצעות לסדר לנשיאת הבונדסטאג. פרופסור ריטה זיסמוט מחויבת לנושא, מגלה בדרך כלל עמדות חד-משמעיות בנושא הזה.

אני מצטרף אל הדברים שנאמרו כאן. אנחנו כבני-אדם וכיהודים מגנים בכל תוקף את תופעות הבריונות, את תופעות הניא-נאציזם. אם מדובר ברצח יהודים, טורקים, פולנים, גרמנים, צרפתים, כל אדם באשר הוא אדם, אנחנו קוראים לעם הגרמני, לממשלתו בעיקר, לנקוט את כל האמצעים ובכל התוקף כדי, אם אי-אפשר, למנוע, לצמצם את התופעות השחורות, הנלוזות והאכזריות האלה.

שתי הצעות לסדר-היום אושרו בנושא זה. הן תידונה ביום שני הבא בנפרד. שר החוץ הבטיח לנו את תשובתו. כמו-כן הודיע לי שר החוץ, שהוא עומד לנסוע בשבוע הבא לשליחות לאוסטריה, והוא יישא שם דברים תקיפים מאוד בשם ממשלת ישראל, הכנסת ומדינת ישראל בשאלות אלה.

ברכת יושב-ראש הכנסת את חברי ועדת המדע והטכנולוגיה של מועצת אירופה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, לפני שאני מזמין את ראש הממשלה להודיע לנו על שינוי בתפקידים בין השרים, אני רוצה לברך את חברי מועצת אירופה, ועדת המדע והטכנולוגיה, שהם אורחי הכנסת היום וקיימו כאן דיונים. חברי הוועדה באו לקיים כאן ישיבה, וזה חשוב לנו מאוד. יש יחסים חשובים מאוד עם מועצת אירופה, לא אחת תוך קונפליקט, אבל בדרך כלל על בסיס דמוקרטי של הבנה, של הרחבת קשרים.

מועצת אירופה היא מוסד מאוד חשוב. יש לנו משלחת חשובה לשם. אני מאחל להם דיונים פורים והמשך התפתחות הקשרים הטובים בין ישראל לאירופה. ברוך בואכם.

הודעת הממשלה על שינוי בחלוקת התפקידים בין השרים

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מזמין את ראש הממשלה למסור הודעה לכנסת: הודעת הממשלה על שינוי בחלוקת התפקידים בין השרים. אדוני ראש הממשלה, בבקשה.

ראש הממשלה י' רבין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להודיע לכנסת, כי הממשלה החליטה ביום י' בסיוון התשנ"ג, 30 במאי 1993, כדלקמן:

א. בהתאם לסעיף 17(א) לחוק-יסוד: הממשלה, לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים כדלקמן: 1. השרה שולמית אלוני תהיה שרת התקשורת וכן שרת המדע והטכנולוגיה; 2. השר אריה דרעי יהיה שר הפנים; 3. השר אמנון רובינשטיין יהיה שר החינוך והתרבות, במקום שר האנרגיה והתשתית; 4. השר משה שחל יהיה שר המשטרה ושר האנרגיה והתשתית, במקום שר המשטרה ושר התקשורת.

ב. בהתאם לסעיף 30 לחוק-יסוד: הממשלה, להעביר את סמכות הביצוע של חוק יד יצחק בן-צבי, התשכ"ט-1969, משר החינוך והתרבות לשר המדע והטכנולוגיה.

הממשלה מבקשת מן הכנסת, בהתאם לחוק, לאשר את ההחלטות האמורות.

ג. כן החליטה הממשלה, בהתאם לסעיף 33(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, להעביר שטחי פעולה ממשרד למשרד כדלקמן:

1. ממשרד החינוך והתרבות למשרד המדע והטכנולוגיה: א. ממינהל התרבות את הסעיפים הבאים – תמיכה במוסדות תרבות; תמיכה ביוצרים ובאמנים; ספריות ציבוריות וקשרי חוץ – אונסק"ו; ב. בית בן-גוריון.

2. ממושרד ראש הממשלה למשרד המדע והטכנולוגיה את המרכז להתנדבות בישראל.

כמצוות החוק מודיעה הממשלה על האמור לכנסת.

יצחק לוי (מפד"ל):

מי שר התרבות?

ראש הממשלה י' רבין:

נוסף על ההודעות הפורמליות הללו, למען הסדר הטוב, אני מבקש להביא לידיעת הכנסת, כי הממשלה החליטה בהתאם לסמכותה על-פי חוק רשות השידור, גם להסמיך את שרת התקשורת לבצע את חוק רשות השידור במקום שר החינוך והתרבות.

משה נסים (הליכוד):

התקשורת או המדע?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לראש הממשלה. חבר הכנסת יצחק לוי, מה הבעיה?

יצחק לוי (מפד"ל):

לא הבנתי מי שר התרבות.

היו"ר ש' וייס:

ראש הממשלה הודיע בהודעתו, שהשר אמנון רובינשטיין הוא שר החינוך והתרבות. תודה לראש הממשלה.

חברי הכנסת, אני רוצה למסור הודעה. אני מתאר לעצמי שאתם יודעים את תוכנה, אבל למען הסדר הטוב והפרוטוקול, בקיצור נמרץ: היום יתקיים דיון על הודעת הממשלה. הצבעה לא תתקיים היום. את הסיבות התקנוניות לכך ודאי יסבירו הדוברים, ודאי דוברי הליכוד או יושב-ראש סיעת הליכוד.

שלוש הצעות אי-אמון שהוגשו להיום, בהסכמת מגישי ההצעות – אין היום הצעות אי-אמון.

יוסף בא-גד (מולדת):

נדחו לשבוע הבא?

היו"ר ש' וייס:

הן נדחו, יוגשו מחדש. אי-אמון לא דוחים, מגישים מחדש. אין כל בעיה להגיש מחדש.

ועדת הכנסת קיימה היום דיון נוקב. גם אני קיימתי כמה דיונים. אני רוצה להודיע על שביעות רצון רבה מצד, ודאי גם מצד יושב-ראש ועדת הכנסת, שאנחנו לא משתמשים בסעיף 148. אני חושב שזה מסוג הסעיפים שרצוי מאוד לא להשתמש בו. אמרתי לוועדת הכנסת, ואני חוזר ואומר, רצוי שאפילו לא יהיה בתקנון. תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון. אני רוצה גם להודות לוועדת הכנסת, ליושב-ראש שלה, על כך שנעשו כל המאמצים, ובעיקר לסיעות שיזמו את הצעות האי-אמון, שבסופו של דבר אנחנו מאפשרים לחברי הכנסת בני הדת המוסלמית, חברי הכנסת הדרוזים, לקיים את חגם הקדוש, ולמחנה יהדות התורה לקיים את ועידתה. הדיון מתחיל.

חבר הכנסת בנימין נתניהו, בבקשה, אתה ראשון הדוברים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להבהיר, שאנחנו רואים בהצבעה שתיערך בשבוע הבא על הודעת ראש הממשלה הצבעת אי-אמון. אנחנו בליכוד הסכמנו לדחות את העלאת הצעת האי-אמון שלנו כמחווה לחברי הכנסת המוסלמים, שביקשו מאתנו להתחשב בחג הקורבן. עשינו זאת בשמחה. אני רוצה בהזדמנות זאת לאחל לכל אזרחי ישראל המוסלמים ברכת חג שמח, כמובן, לעיד אל-אדחה.

שמתי לב שראש הממשלה יצא מן האולם במהירות בגמר הודעתו. אני משער, מר רבין, שאצלך אין היום יום חג. כי בעצם גם לך וגם לכל אזרחי ישראל ברור דבר אחד: אתה הגעת לשלטון כי הבטחת שינוי בסדרי הממשל. אני מסתכל סביבי, שמעתי את המגילה הזאת, זה מקבל את זה, זה מקבל את זה וזה עובר לזה, והספריות הציבוריות עוברות לכאן, ואונסק"ו עובר לשם, ואני שואל את עצמי, זה השינוי שהבטחת? הסחר-מכר המכוער הזה?

ראיתי כאן את ידידי השר אמנון רובינשטיין. אינני יודע כיצד לכנות אותו. ראש הממשלה אומר שהוא שר החינוך והתרבות. אבל שר אחר אומר, לא, הוא רק שר החינוך.

משה נסים (הליכוד):

הוא עצמו אומר זאת.

בנימין נתניהו (הליכוד):

שר החינוך אומר את זה – עוד יותר טוב.

שמעתי על תיק האמנויות. ובכן, האמנות היחידה שהגיעה כאן לשיאים חדשים, אדוני היושב-ראש, זו אמנות הגועליציה, גועל הנפש.

שמעתי גם היום שרים מתנצחים – זה מכריז על ניצחון וזה מכריז על ניצחון וגם השלישי מכריז על ניצחון. אני חושב שכולם מנצחים ורק עם ישראל מפסיד.

אדוני ראש הממשלה, שוודאי שומע את הדברים, גם אם אינו יושב כרגע באולם, אדוני ראש הממשלה, אתה הבטחת תקוות לעם ישראל ואתה מנפץ אותן. הבטחת הבטחות ואתה מפר אותן. נתת התחייבויות ואינך מקיים אותן, לא בדבר הגולן ולא לגבי יש"ע, לא לגבי החינוך ולא לגבי התרבות, לא לגבי הבריאות, לא לגבי הקליטה. ואני מוכרח להוסיף עכשיו, גם לא לגבי שינוי סדרי הממשלה, שסיעתך כבר מתכחשת לו, ואתה, בימים האחרונים, במחזה המביש שנגלה כאן לעינינו, מוכיח בעצם שאתה מדשדש באותה ביצה מאוסה כאילו לא השתנה דבר.

אדוני היושב-ראש, אלה דברים קצרים מאוד, משום שיש דבר הרבה יותר גרוע מהעדר שינוי. יש דבר הרבה יותר גרוע מזה שממשלה לא עושה. יש פה הפרת התחייבות, יש פה אכזבה, והאכזבה עוברת בכל שדרות הציבור. אם ראש הממשלה רוצה לברוח מן האולם, הוא לא יכול לברוח ממשפט הציבור. שבר האמון הוא שבר אמיתי. אנחנו נתכנס כאן בשבוע הבא וניתן לו ביטוי פרלמנטרי בהצבעת האי-אמון שתציע סיעת הליכוד, ואני מניח שלא רק סיעת הליכוד.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת נתניהו. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה, ואחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

דן תיכון (הליכוד):

מה המצב מבחינה חוקית, מתי נכנסים השרים לתפקידים החדשים?

היו"ר ש' וייס:

תשאל אחר כך.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עולה פה על הדוכן חבר הכנסת ביבי נתניהו, יושב-ראש האופוזיציה, ומספר לציבור שהליכוד ויתר על הצעת האי-אמון שלו לטובת הציבור הערבי. אבל בסוף הדיון הזה הוא יבוא ויאמר שהוא מבקש שההצבעה על הודעת הממשלה תהיה כהצבעה על הצעת אי-אמון. על מה ויתרת?

יהושע מצא (הליכוד):

ההצבעה תהיה בשבוע הבא.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת ביבי נתניהו, אתה הפכת את מכשיר האי-אמון למכשיר מופע שבועי שלך בכנסת, כאילו אי-אמון צריך להיות כל שבוע המכשיר להעלות פה את הטענות שלך כלפי הממשלה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אולי תסביר לו שההצבעה תהיה בשבוע הבא.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, חבר הכנסת מירום יודע טוב מאוד את התקנון.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלול, למה אתה מפריע? חבר שלך מדבר.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת ביבי נתניהו צודק, אכן ההצבעה תהיה בשבוע הבא. אכן יפה הדבר שאיננו צריכים להביא לכאן היום את חברי הכנסת הערבים החוגגים את חגם. אבל, חבר הכנסת ביבי נתניהו, אם אתה שוחר התחשבות בחברי הכנסת הערבים, האם אתה מסכים עם חבר הכנסת דן תיכון או עם חברים אחרים שלך, המתנגדים שחבר כנסת ערבי יהיה חבר בוועדה לענייני ביקורת המדינה?

דן תיכון (הליכוד):

זה לא נכון.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת נתניהו, האם פעם אחת הרמת את קולך או אמרת משהו על ההתנהגות של חבריך כלפי חברי כנסת ערבים בבית הזה? פתאום אתה מתחסד ומופיע פה כמי שמגן על חברי הכנסת הערבים.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת תיכון, אתן לך אפשרות להעיר בסוף דבריו.

חגי מירום (העבודה):

ועוד אנחנו שומעים מפי חבר הכנסת ביבי נתניהו על סחר-מכר מכוער שהתנהל בשבועות האחרונים כדי להחזיק ולקיים את הממשלה. חבר הכנסת ביבי נתניהו, אולי תספר אתה לציבור הישראלי כיצד חיזרת ורדפת אחרי ש"ס במשך השבועות האחרונים, מתוך תקווה שמא תוכל לגזול אותם מן הממשלה ולהביא אותם אל כוחות האופוזיציה, עם הסיפור הלא-אמיתי שלך, שבאמצעותם אפשר יהיה להפיל את הממשלה. כשאתה עושה את הסחר-מכר הזה עם ש"ס ולוקח אותם בכל דרך אליך, זה מותר; אבל כאשר יצחק רבין מדבר על לבה של ש"ס שתמשיך להיות אתו בממשלה, זה סחר-מכר מכוער.

חבר הכנסת נתניהו מדבר על מתן התחייבויות של הממשלה ואי-קיומן. חבר הכנסת נתניהו, אתה אמרת שבחינוך הבטחנו הבטחות ואיננו מקיימים. אני רוצה שתישיר מבטך אל הציבור הישראלי ותגיד אם היתה ממשלה כמו הממשלה הזאת שהעבירה תקציבים לחינוך, שמקיימת יום חינוך ארוך ומשקיעה כל מה שהיא יכולה בנושאי חינוך.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת, אנא.

חגי מירום (העבודה):

אתה דיברת על שינוי סדרי הממשלה והצגת את סיעת העבודה כמי שנסוגה מהבטחותיה. אתה יודע היטב שראש הממשלה יצחק רבין נאבק בתוך סיעתו כנגד כמה קולות המנסים להרהר מחדש בנושא הבחירה ישירה. הוא – ראש הממשלה – לא זז מילימטר מעמדתו למען החוק ולמען בחירה ישירה ולמען התיקונים, תיקונים שסיעת הליכוד בכנסת הקודמת סיכלה אותם; והנה אתה בא פתאום בשם התיקונים? נכון, חבר הכנסת נתניהו, אתה התמדת, אבל סיעתך מעולם לא התמידה.

משה נסים (הליכוד):

לא אמת.

חגי מירום (העבודה):

ואתה מעולם לא הצלחת להנהיג משמעת בסיעתך בנושא שינוי סדרי הממשל. אם כן, מדוע אתה בא בטענות ואומר שאנחנו איננו מתמידים בהבטחתנו?

ואשר לגולן, ואשר לשטחים, כבר אמרתי כמה פעמים שאני חושב שאתה עושים מעשה חמור בכך שכבר הצגתם את ממשלת העבודה כאילו מסרה את השטחים הללו. אבל דבר אחד אני מבטיח לך, את ההתחייבות שלנו באשר לבוא השלום, לעשיית השלום, לקידום התהליך וליצירת מציאות מדינית חדשה, אחרת – אנחנו אכן נעשה. והממשלה הזאת, שעמדה בפני קושי גדול מאוד בשבועות האחרונים, נשארה על כנה מפני שהדבר המחבר את כל מרכיביה, החל בש"ס, דרך העבודה וכלה במרצ –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

ודראושה.

חגי מירום (העבודה):

– כולם מאמינים שיש לקדם את תהליך השלום. אני שמח שהרב עובדיה יוסף ביטא עצמו אתמול בדבר הנכונות למסור שטחים, כדי שלא נפגע באנשים וכדי שלא יהיו לנו קורבנות. כלומר, העדפת האדם על האדמה, העדפת השלום על המלחמה. אנחנו נגשים את זה.

לימור לבנת (הליכוד):

אתה מוכן לקבל כל מה שהרב עובדיה יוסף אומר?

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת נתניהו, מי לא מאוכזב ממי? כשאתה סיימת את ועידת הליכוד, מישהו ברמלה מחא לך כפיים? היו הפגנות תמיכה גדולות בך בבית-שאן? במפלגתך היו כולם מלאים אמון בך, כמי שיוביל מפלגה לדמוקרטיה? ביטויים על דיקטטורה שמענו אצלכם. השאלה של אמון או אי-אמון אינה שאלה שמודדים אותה בטווח קצר, היא שאלה שמודדים אותה בטווח ארוך. ובטווח הארוך אתם עוד תיווכחו לדעת שרוב הדברים, רוב ולא כל, שהממשלה הזאת התחייבה עליהם, היא אף תגשים אותם.

מלה אחרונה. צריך להיות הוגן וצריך להיות ישר. המשבר הזה היה משבר מיותר, משבר שלא היה צריך כלל להתרחש.

סילבן שלום (הליכוד):

זה לא היה משבר. זה היה ביזיון.

חגי מירום (העבודה):

והאין-פתרון לאין-משבר הזה, שנמשך כל כך הרבה שבועות, אכן לא הגביר אמון בממשלה שלנו. אבל צריך לדעת, שממשלה בוחנים על כל הדרך, מיום הקמתה ועד יום סיומה.

משה קצב (הליכוד):

מה אתה אומר על החלק הזה של הדרך?

חגי מירום (העבודה):

אתם עוד תראו, שנכוננו לממשלה הזו עלילות גדולות וגם עמידה בהתחייבויותיה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, הבטחתי לחבר הכנסת דן תיכון לשאול שאלה, אם אתה מוכן להשיב. חבר הכנסת תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת חגי מירום, אתה אמרת שאני, חבר הכנסת דן תיכון, יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, התנגדתי לצירופו של חבר כנסת ערבי כחבר בוועדה לענייני ביקורת המדינה. אני מבקש ממך לדייק ולחזור בך מן ההאשמה הזאת. לא היו דברים מעולם.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, לא רק שאני לא מתכוון לחזור בי מכך. אני חושב שאתה עוררת את הבעיה הזו של חברי הכנסת הערבים בבית הזה באופן שהכנסת נמנעה במשך 44 שנים מלעורר אותה בו. אתה הכנסת את העימות לתוך מרכזה של הזירה הזו, וחבל מאוד שעשית כך. גם הדברים של חבר הכנסת נתניהו, המברך את הערבים בחגם, לא יוכלו למחוק את החרפה שאתה יצרת פה בעניין חברי הכנסת הערבים.

דן תיכון (הליכוד):

דייק, דייק.

היו"ר ש' וייס:

על זה ייאמר: המשך יבוא, עוד איך יבוא.

דן תיכון (הליכוד):

צריך לדייק ולומר אמת.

היו"ר ש' וייס:

חברים, זה לא חלק מן התקנון.

חברי הכנסת, עד לדבריו של חבר הכנסת נתניהו לא הייתי משוכנע, אבל עכשיו אני משוכנע לחלוטין שאין הצבעה היום. כדי שלא להיות נבוכי חכיתי עם הברכה לחברי הכנסת המוסלמים עד שנדע את זה סופית, שמא אחרי זה אצטרך להזעיק אותם.

אני מצטרף לברכה בשם הכנסת ומברך את חברי הכנסת ואת הציבור המוסלמי והדרוזי בארץ בימי חגם ומאחל להם כל טוב. אנחנו, כרגיל, כחברי כנסת, מצפים לשובם לעבודה הפרלמנטרית כאשר יסתיים החג שלהם.

חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה; אחריה – חבר הכנסת חיים דיין.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אנחנו, תנועת מרצ עומדת היום ורושמת בפניה את המוגמר, אלא שלטעמנו – –

קריאה:

יש תנועה?

ענת מאור (מרצ):

– – טעם כל הבוחרים וכל האוהדים, שהם רבע מיליון איש ואשה, מקור המשבר לא בהיר ולא מוסבר. צריך לומר שהמשבר היה מיותר. תנועת מרצ ידועה במאבקה למען השלום לאורך עשרות שנים, מאבק נחוש, אמיץ, שקול של חתירה לשלום עם ביטחון. עם כרטיס הביקור הזה הלכנו לבוחרים, עם תעודת הזהות הזו חל המהפך בממשלה החדשה כולה. דווקא בזמן שהתחילו סימנים וניצנים ראשונים של התקדמות בתהליך השלום, עם השיחות שהתחדשו באפריל בושינגטון ועל אף הקשיים ועל אף האי-הצלחות, והרי היה אור שכיוון קדימה, פרץ משבר לא מובן.

שני גופים שיחקו תפקיד מרכזי במשבר זה, ומרצ איננה אחד משני הגופים האלה. הגופים הם ש"ס והעבודה. משיקולים פנימיים בחרה ש"ס להטיל את החצים כלפי מרצ, וראש הממשלה וסיעת העבודה והציבור כולו יודעים, שלא היתה כאן שום סיבה, שום עילה אמיתית למשבר.

כל האנשים יודעים שהם נתלו בשתי עילות כוזבות. בהתייעצות לקראת נאומו של ראש הממשלה בפולין, דבריה של השרה אלוני, שנאמרו בהתייעצות פנימית, היו שקולים. יושב-ראש הכנסת דאג להודיע זאת פעמיים מעל בימת הכנסת. כמו-כן, בנושא חידון התנ"ך הבין-לאומי – לא היתה שום התערבות. היתה פנייה ראויה לערב גם כוחות מקצועיים וגם נשים – דגלים שהם חשובים לציבור הישראלי כולו, והם אופייניים למרצ ושרת החינוך והתרבות תמיד נאבקה למענם ודגלה בהם תמיד.

ש"ס החליטה ליצור את המשבר. אולם, ראש הממשלה ותנועת העבודה, אתם המנהיגים. ש"ס לא מרכיבה את הממשלה לבד, לא היא המחליטה מה יהיה בה. מי שצריך היה להדוף את הכדור ברגע שהוא רק נשלף אל עבר הממשלה היה ראש הממשלה והממשלה כולה.

לפיכך, יש לנו שלוש הערות שאני רוצה להעלות בשם הסיעה שלנו כלפי ראש הממשלה וכלפי מפלגת העבודה. הסוגיה הראשונה – באו אלינו בטענות, שבשל העובדה שרוממות השלום בגרוננו, אנחנו צריכים לוותר. אנחנו גאים על כך שהשלום הוא דגל שלנו. אבל זו לא סיבה לסחטנות, אלא דווקא לנאמנות ולהערכה. השלום הוא לא נושא לססמאות, הוא נושא לעשייה, ובמשותף. העובדה שאנחנו הותקפנו על הנאמנות והנחישות שלנו במאבק על השלום היא עובדה שחייבת בתיקון. זו היתה העמדה לא מדויקת של הדברים.

הנקודה השנייה היא החברות והשותפות. יש בכירות לא רק מתמטית. בממשלה הזו יש שני שותפים. מרצ מהווה בה את השותף הבכיר, גם בגלל 12 המנדטים, לעומת ששת מנדטים של ש"ס, וגם בגלל הקרבה בעמדות ובדעות, עם כיבוד לש"ס, עם ההגינות ושמירה על מה שחתמנו בהסכם הקואליציוני. אבל, להעמיד אותנו אל הקיר – זו היתה העמדה לא נכונה.

אני רוצה לציין בעניין הזה, שהשרה שולמית אלוני גילתה עמידה אישית ונכונות לויתור ששום בשום ממשלה לא גילה. יש מחלוקות. אני ידועה בוועדת החינוך והתרבות במחלוקות חינוכיות דווקא. יש מאבק על חמישה ימי לימוד, כן או לא, על מימוש האינטגרציה, על חינוך שוויוני לכול או חינוך אליטיסטי. זו מחלוקת לגיטימית. אבל לתקוף אותה על עמדות, על מעשים, על מאבקה למען החינוך,

ולא להעריך בצורה ראויה את נכונותה ללכת לקראת הסדר, ולהעמיד את מרצ היום כסחטנים – זו הטעיה. מישהו אחר הצמיד את האקדח אל הרקה.

נקודה שלישית – ההסדר שהושג. בסופו של דבר ההסדר מכובד, אם כי אין סיבה לקבל אותו בתרועות שמחה. אני חוזרת, המשבר לא היה צריך להתחיל. מרצ לא הגישה שום תביעות. לאחר התיקון שהיה, מייד עם הקמת הממשלה וצירופו של יוסי שריד כשר בממשלה, לא תבענו שום דברים נוספים. כל חלוקת התיקים היתה בגלל תביעה של צד אחר. מדוע היה צריך לעשות את זה ב-24 שעות האחרונות ובצורה כזו?

כל הכבוד לשרה שולמית אלוני, שעמדה על כך שהיא תהיה שרת התקשורת והמדע – שני תיקים ראויים ומלאים – וכן שתעסוק באמנויות. אבל אנחנו לא ניתן ידנו להפרדה בין תרבות לאמנות.

אני רוצה להגיד למפלגת העבודה ולכל הציבור שיושב פה – לנו יש "בתי-הכנסת" שלנו. רבע מיליון מצביעים הם אנשים שמאמינים בדרך חילונית, בדרך של שלום, בדרך של מאבק על משטר כלכלי וחברתי מסוים. יש לנו מחויבות לאנשים האלה. הם לא פחות ראויים ולא פחות קדושים מציבור אחר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תעזבו את הממשלה.

ענת מאור (מרצ):

מייד אומר לאופוזיציה כמה מלים על הצעת האי-אמון. אנחנו מרוצים שהגענו להסכמה, כי זו הממשלה הטובה ביותר. אתה צריך להתמקד עכשיו בשני היעדים, ובחברות ובשותפות: הראשון – קידום תהליך השלום. לפי שיטתנו ולפי הבנתנו, זה תהליך של פשרה, של הידברות עם האויבים, לא מתוך השלמה עם כל מה שהם עושים, אבל הידברות עם הפלשתינים ועם אש"ף; ולומר כן לסוריה, וכן לתמוך בראש הממשלה ובממשלה, המגיבים על נכונות בצד הסורי. זאת לא מעידה ופגיעה בדעות הקודמות. זו התאמה של אותה פילוסופיה למציאות החדשה שנוצרת, לשמחתנו.

מרצ שותפה גם למאבק של קידום היעדים הכלכליים והחברתיים. הבה נתפנה לעיצוב תקציב 1994, לתיקון ולקידום הנשים, ערביי ישראל והעניים.

קעת אני רוצה לעבור ולדבר על הצעת האי-אמון שהגיש הליכוד. אף אחד מאתנו לא אוהב את המחזה המוסיקלי של החלפת כיסאות. אבל, מי שרוצה להיות אמין כלפי הציבור וכלפי האינטליגנציה של הציבור הישראלי לא יכול לשים על שולחן הכנסת חדשות לבקרים הצעות אי-אמון.

אליעזר זנדברג (צומת):

— — — ברוסיה זה היה כך. לא יעלה על הדעת שאופוזיציה לא תוכל להגיש הצעות אי-אמון.

ענת מאור (מרצ):

ממה נפשכם? עד לפני עשרה חודשים, כל הדברים התבצעו במשך 15 שנים על-ידי הממשלה הזו? דוח מבקרת המדינה האחרון, אל מי הוא מכוון? 9.1 מיליארדי השקל חובות הבנקים – אני חוזרת, כדי שהציבור לא ישכח את זה – 9.1 מיליארדי שקל לבנקים, מתי זה נעשה? קיים הדוח החמור על האינטגרציה בחינוך, דוח מבקרת המדינה האחרון. בידי מי זה נעשה? הנושא של הביטחון – מתי זה נעשה?

הממשלה הזאת בעשרה חודשים בלבד החזירה את הקצבאות לילדים, פתחה מסלול הידברות עם אש"ף והיא מקדמת את השלום. על מה שנעשה בתוך הממשלה, בתוך הקואליציה, יש לי הרבה ביקורת. אני חושבת שאנחנו צריכים לעשות עוד. לא עשינו די. אבל מי שיושב בתוך הציבור הישראלי האינטליגנטי, וכל הישראלים הם כאלה, מכל האזורים, מכל המקומות, יהודים וערבים, נשים וגברים, ושומע את הנאומים שלכם, ושומע את הדברים של ראש האופוזיציה – — —

משה פלד (צומת):

את מוכנה להגדיר ולומר מי הוא הציבור הישראלי האינטליגנטי? מי הם האינטליגנטים?

ענת מאור (מרצ):

— — — המדבר על כך שהממשלה הזאת כושלת, פשוט פוגע ברמת התפקוד של הכנסת כולה. הממשלה הזאת לא רק שלא תתקפל, והאי-אמון הזה לא יעבור – ואתם יודעים זאת טוב – אלא שהייתי מציעה לאופוזיציה, לראשיה ולדובריה קצת צניעות, קצת דבקות בעובדות, קצת ידיעה שמי שהוריד אתכם מהשלטון זה העם, שנקעה נפשו ממה שהתרחש פה 15 שנים. מותר לבקר, מותר להציע שינויים, וראוי לעשות זאת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא לא ידע שאתם יותר שלומיאלים. הוא כבר מתחרט על זה.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת הירשזון, ברשותך.

היו"ר ש' וייס:

אגב, יש שאלה של חבר הכנסת פלד: מי זה הציבור האינטליגנטי? זו שאלה לגיטימית.

ענת מאור (מרצ):

הציבור האינטליגנטי הוא כל 5 מיליוני התושבים של עם ישראל, כולם. והציבור הזה – – –

היו"ר ש' וייס:

רק של עם ישראל? מה עם המוסלמים?

ענת מאור (מרצ):

כל עם ישראל זה יהודים וערבים כאחד.

היו"ר ש' וייס:

אהה, זה עם ישראל.

ענת מאור (מרצ):

בוודאי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

היא אמרה בהתחלה: כל הציבור.

ענת מאור (מרצ):

אמרתי. אני רוצה להבהיר את הנקודה הזאת, אם חס וחלילה – – –

משה פלד (צומת):

טוב שלקחת – – –

היו"ר ש' וייס:

רציתי לאפשר לך, במתכוון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

היא אמרה זאת בתחילת דבריה.

היו"ר ש' וייס:

תנו לחברת הכנסת מאור להבהיר את הנקודה. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה להדגיש, אם היה מקום לאי-הבנה, אפילו שמי שהאזין טוב שמע, שאני סומכת על האינטליגנציה של כל המצביעים והמצביעות, על כל שדרות הציבור, מכל מקום שהוא, יהודים וערבים, גברים ונשים.

משה פלד (צומת):

זה חשוב מאוד שהבהרת זאת עכשיו.

ענת מאור (מרצ):

זה הציבור שעומד מאחורינו. הציבור הזה בחר בממשלה הנוכחית, הוא נתן לה את האמון, הוא צדק והוא ראוי שניתן לה את האמון. הממשלה הזאת צריכה לקדם את שני הדברים שהיא התחייבה להם: את תהליך השלום ואת תהליך השינוי בסדר העדיפויות החברתי והכלכלי. זכות האופוזיציה לבקר. אבל אם היא רוצה לשמור על אמינות, שתיזהר בסוג הצעות האי-אמון, שהן כפגיעת חרב באמת ובאמינות של כולנו כלפי ציבור הבוחרים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחברת הכנסת ענת מאור. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים דיין, ואחריו – לחבר הכנסת שאול יהלום.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה הזו חרתה על דגלה נושאים חשובים שאתם צעדה לבחירות, ונכשלה. הממשלה הזו רעה לישראל. הממשלה הזו צריכה להתפטר. הממשלה הזו מובילה את המדינה לדרך ללא מוצא, דרך שתוביל לחיסולה של מדינת ישראל. ולכך אנחנו בצומת וכל המחנה הלאומי לא ניתן, כמובן, את ידנו.

הממשלה קמה על בסיס של אדם אחד, חבל שהוא לא נמצא כאן, אדוני ראש הממשלה, מר יצחק רבין. עבור האיש הזה הצביעו. האיש הזה אכזב את מצביעיו. אותנו הוא לא אכזב, כי ידענו מה הכרזותיו מראש, ידענו שהוא לא יממש את הבטחותיו, כי הוא יהיה שבוי בידי מפלגת השמאל הקיצונית מרצ, השולטת בממשלה ועושה בה ובראש הממשלה כרצונה והורסת כל חלקה טובה.

אדוני ראש הממשלה, במסע הבחירות אמרת לתושבי רמת-הגולן – וכולנו זוכרים זאת, והאמרה הזאת מוקלטת בכל מקום – כי כל מי שירד מרמת הגולן מפקיר את ביטחונו של מדינת ישראל. התוצאה – ויתור מעשי כבר עכשיו על הגולן כולו, בכלל זה תמיכתכם והכרזת שריך, כי אפשר לוותר על כל רמת-הגולן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

איפה שמעת שראש הממשלה אמר זאת? תן לי ציטוט אחד, מקרה אחד שהוא אמר זאת, שעל-פיו אתה מאשים אותו בזה?

חיים דיין (צומת):

אני מוכן לתת לך הרבה ציטוטים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא עושה, הוא לא אמר.

חיים דיין (צומת):

אני מוכן לתת לך הרבה ציטוטים מתוך הדברים שמהם ראש הממשלה התקפל; הוא אמר ברמת-הגולן שלא נותר על שעל, נותר על סנטימטרים, ושלא מדובר על כל רמת-הגולן. את זה אתה יודע בדיוק, ויותר טוב ממני.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא לא עושה. אתם מטעים את הציבור.

חיים דיין (צומת):

אני יודע בדיוק מה הכוונות שלך ואני גם יודע מה הן הדעות שלך כלפי רמת-הגולן. אני יודע גם למה זה חורה לך. הלוואי שכולם היו בדעות שלך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גם ראש הממשלה בדעות שלי.

חיים דיין (צומת):

הבטחת להוריד את האינפלציה, העומדת כיום על 16% בחישוב שנתי. הבטחת כי ההתיישבות תימשך והחלטות הממשלה הקודמת יכובדו, כי "רציפות השלטון בגרוננו". בפועל – הפסקה טוטלית של ההתיישבות, הפסקת התקציבים, ייבוש יישובים בחלקים נרחבים בארץ-ישראל. הבטחת כי המצב הביטחוני ישתפר וכי האינתיפאדה תודבר. התוצאה – רציחות בתוך ערי ישראל, הרג יהודים בידי ערבים ואף הרג ערבים בידי ערבים. האינתיפאדה מתגברת עד כדי הצורך לסגר מתמשך, המתפרש על-ידי אויבינו ועל-ידי האמריקנים כחוסר יציבות של ראש הממשלה וכהתקפלות, שמשמעותם לחץ גובר והולך עלינו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה אתה רוצה בדיוק?

חיים דיין (צומת):

תשמע עד הסוף. תיכף נגיע לכל ההבטחות שלכם, ותגידו שקיבלתם את המנדט מהציבור.

הבטחתם להגיע לאוטונומיה בתוך שישה עד תשעה חודשים; לא שאני בעד אוטונומיה. השנה עוברת, אין אוטונומיה, והשלום אינו בפתח למרות תשעה סיבובי שיחות שלום, ללא התקדמות ואפילו ללא ויתור מילולי מצדם של הפלשתינים ומדינות ערב. כדאי שעל זה אולי תיתנו את הדעת.

במקום לעצור במקום, במקום "לעשות חושבים", מה אומרים ראשינו, ובעיקר שר החוץ? – טבעו של המשא-ומתן בינינו לבין הערבים הוא שאנו צריכים לתת, אבל להם אין מה לתת. אך אני אומר לכם, חברי הכנסת ואדוני ראש הממשלה, שאיננו כאן, כהרגלו בכל דיון בהצעות האי-אמון וכשמדברים אל הממשלה הזאת, שלעריבים יש מה לתת. אני אומר כי יש להם מה לתת ולו באמרה. מדוע לא יודיעו הפלשתינים, אם הם באמת בשיחות שלום, כי הם מוותרים על סעיף האמנה הפלשתינית הקובע את זכות השיבה? מדוע לא יודיעו הפלשתינים, כמוחווה של רצון טוב כלפי ישראל במשא-ומתן לשלום, שייפסק הטרור נגד יהודים וערבים בכל רחבי הארץ, הקורא להשמדת מדינת ישראל?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אם הם יודיעו, תחזיר להם את השטחים?

חיים דיין (צומת):

גברתי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, הרי את יודעת מהי בדיוק הדעה של חברים מהסיעה שלך, ואני לא רוצה להזכיר לך מה אמר בעזה חבר הכנסת האשם מחאמיד. את יודעת בדיוק מה הכוונות שלהם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אם הם יסכימו, אתה תחזיר להם או לא?

חיים דיין (צומת):

מדברים – רק באופן מילולי. כדאי שזה יצא קודם לפועל. יום-יום אנחנו רואים את הטרגרדיות שקורות בשטחים, כמה מותקפים האזרחים וכמה מותקפים כוחות הביטחון על-ידי אותם אזרחים ולמה.

צריך להיפסק הטרור נגד יהודים וערבים בכל רחבי הארץ, הקורא להשמדת מדינת ישראל. אין מחווה ערבית כזאת, גברתי חברת הכנסת גוז'נסקי, כי אין מי שידרוש זאת. אין להם מנהיגים. יש יותר מדי כנופיות, כך אני קורא להן, ולא יודעים מי הוא המנהיג.

לצערי, המסקנה היא תפקוד לקוי של הממשלה על כל מרכיביה, הליכה למשא-ומתן ללא קביעת תוכנית וידיעה מראש היכן לעצור. אין לה גבולות, לממשלה הזאת. לעומת זאת, בתקשורת מדווחים על התקדמות השיחות בווינגטון. התוצאה – עשרות מחוות מצדה של הממשלה וויתורים מרחיקים-לכת, העלולים לפגוע במדינת ישראל.

חשבנו שאולי המחוות הללו, איומות ככל שתהיינה, תזזנה את עגלת המשא-ומתן ותנענה את הערבים לראות בחיוב את ההתקפלויות של ממשלת ישראל. אך לא כך הדבר. עם האוכל בא גם התיאבון. אויבינו רוצים עוד מחוות וויתורים, אשר יפשטו את עורנו. ואם נסרב – יהפכו את הקערה על פיה ויאמרו שממשלת ישראל אינה מעוניינת במשא-ומתן עם הפלשתינים, ואנחנו נמשיך ונמשיך להתקפל.

יאסר ערפאת מצהיר על הצורך בהסלמה מרחיקת לכת באינתיפאדה, לשרוף את היהודים, כלשוננו; הוא אומר: הרגו יהודי ותתקבלו לארגון ה"פתח", ואכן זהו מבחן טוב. הראיה לכך, שישראל אישרה את יציאתם של 24 חברי "פתח" לירדן, חלקם אסירים ביטחוניים לשעבר, על מנת להכשירם כקצינים למשטרה הפלשתינית, שתהפוך במהרה למשטרת מחבלים. ואולי גם מתוך 280 האסירים ששוחררו לחג, אולי ימצאו עוד 200 מהם שיעמדו במבחנים שיעשו להם.

אדוני ראש הממשלה, כאשר אתה אומר "קשקוש", צריך להתייחס לאמרה ברצינות, וכאשר אתה מתכוון ברצינות, אולי צריך להתייחס אליך כקשקוש.

חברי מרצ, אמרתם שתפעלו מייד בנושא התחבורה הציבורית בשבת, שהופעלה לפני הבחירות. נזעקתם לפני הבחירות לגיוס מידי של בחורי ישיבה לשירות לאומי, וחילקתם ברחובות את המצע, שסעיף בו הוא גיוס בני ישיבה. בפועל נכנעתם לחרדים, ואין לכם כוח להילחם בדת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

— — — מצות.

חיים דיין (צומת):

כן, מצות, מצות שמורות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דיין, יש לי שאלה אליך. אינני רוצה לחזור על הדברים, כי יש דברים שלא כדאי לחזור עליהם. אתה אמרת דבר לגבי ראש הממשלה, אתה מתכוון לדבריו, לא אליו אישית?

חיים דיין (צומת):

אני מתכוון רק לדבריו. על כל דבר הוא אומר: קשקוש.

היו"ר ש' וייס:

אז נא לתקן בפרוטוקול, כי זה יצא קצת אחרת. אתה מתכוון רק לדבריו?

חיים דיין (צומת):

כן. חלילה, אין לי כוונה לפגיעה אישית.

היו"ר ש' וייס:

למען כבודך וכבוד סיעתך.

חיים דיין (צומת):

אני רק אומר, שראש הממשלה נוטה להשתמש הרבה במלה "קשקוש". אני לא יודע מתי להתייחס לאמרה שלו כאל קשקוש ומתי להתייחס אליה ברצינות.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו זה אחרת.

חיים דיין (צומת):

דאגתם לפני הבחירות לגיוס מייד של בחורי ישיבה לשירות לאומי וצבאי וחילקתם ברחובות את המצע, שסעיף בו הוא גיוס בני ישיבה. בפועל נכנעתם לחרדים, ואין לכם כוח להילחם בדת. ואני מציע שגם לא תנסו בנושא הזה, כי סטירת לחי ראשונה כבר קיבלתם.

אדוני ראש הממשלה, שר הביטחון, שר הפנים, שר החינוך, שר הדתות, לא פלא שכל החלטות הממשלה מתקבלות על-ידך, הרי יש לך רוב של חמישה שרים בממשלה, אתה מחזיק בחמישה תיקים.

אדוני ראש הממשלה, אינך יכול לתפקד כאשר הינך בא בדברים עם מנכ"ל משרדך, ורק דרך התקשורת שריך יודעים על שינויים בתיקיהם. עם זאת, אינך יכול לתפקד בתפקידים העיקריים כראש הממשלה ושר הביטחון עם מחדלים אלו.

לפיכך, החזר את המנדט לעם, התמודד עכשיו על קולו של הבוחר. אני בטוח כי תיכשל, הסקרים מדברים על כך. אתם פוחדים לצאת למשאל עם, מכיוון שאתם יודעים שתיכשלו. אני בטוח כי במקומך תקום ממשלה חדשה, שתחזיר את הביטחון האישי, את הביטחון לעם ולמדינה, ללא ויתורים וללא מחוות. ללכת לבחירות חדשות – זה צו השעה. אני מבקש מהכנסת להביע אי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

זה לא היום האי-אמון.

חיים דיין (צומת):

בשבוע הבא, בשבוע הבא לא לשכוח להצביע אי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

יש לי בעיה עם צומת, אתם פתאום רק שבעה במקום שמונה, זה לא מתאים לכם.

חיים דיין (צומת):

אנחנו רוב בכנסת.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

זו סיעה שמתאים לה להיות במלואה, סיעת מולדת והסיעה שלכם. תודה רבה.

חבר הכנסת שאול יהלום, ואחרי זה נאפשר למזכיר הכנסת למסור הודעה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם מישהו שאל את עצמו אי-פעם מהי לוליינות פוליטית, הוא קיבל אתמול תשובה ברורה ומובהקת. אנחנו מציעים בזה לרשום את ראש הממשלה בספר השיאים של גינס כמומחה הגדול ביותר בעולם ללוליינות פוליטית מקולקלת. חשבנו לתומנו, שיצחק רבין ושרי ממשלתו מכהנים בתפקידם על מנת לשרת את המדינה. התברר שלא היא. רבין וממשלתו משתמשים במשרדי הממשלה כבאבני משחק, כדי לשמור על כיסאם ושלטונם. משרדי הממשלה הופכים לקוביות של המשחק "שבץ נא" בידי רבין ושריו, לא כדי לבנות ממשלה רצינית יותר, מתפקדת יותר טוב, יעילה יותר, אלא להיפך – הכול נעשה בניגוד למינהל תקין, בניגוד להיגיון הציבורי ובניגוד לשכל הישר. מישהו בכלל חושב בממשלה המתקפלת הזאת מה טוב וראוי לתפקוד הממשלה? מה פתאום. חושבים רק איזה שיבוץ של תיקים ותחומים יסווה הכי טוב, באופן זמני בוודאי, את השבר הפנימי הטמון בממשלה הזאת.

מאחר ששרת החינוך והתרבות לשעבר, שולמית אלוני, קיבלה גם את התקשורת וגם את רשות השידור וגם חלק מהתרבות וגם את המדע והטכנולוגיה, והיא בוודאי תכרע תחת עומס הטיפול בכל הנושאים האלה, אני רוצה לעזור לה בנושא רשות השידור ולתת כמה עצות לדן חמיצר מ"קול ישראל", כמה רעיונות לחידות.

ובכן, החידה הראשונה היא כזאת: לכמה שברים אפשר לשבור את משרד החינוך והתרבות כדי לספק מאווייהם של מקסימום שרים מתוסכלים? או שאלה כזאת: לכמה משברים ממשלתיים מספיקים ערוצי הטלוויזיה שיש בישראל כדי לפתור אותם? דרך אגב, אחד הרעיונות שאני נותן לממשלה – לפתוח עוד כמה ערוצי טלוויזיה. כך תהיה להם אפשרות לפתור בעתיד עוד כמה משברים, לא מספיקים שלושה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ערוץ חידונים. אש – – –

קריאה:

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, בענייני חידונים אני לא מתערב.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

ערוץ שבע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה יהיה הפרס?

היו"ר ש' וייס:

הוא יכול לתת גם עצה מרקסיסטית – להציע הרבה כבלים, ואז לפרולטריון לא יהיה מה להפסיד מלבד הכבלים שלו.

שאול יהלום (מפד"ל):

הפרס יכול להיות השתתפות חנם בפעולות יד בן-צבי. פרס יפה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שאול יהלום (מפד"ל):

או, נניח, נציע חידה כזאת: מה מרגיז יותר את הרב עובדיה יוסף, הצהרה שהעולם לא נברא בשישה ימים מפי שרת החינוך, או הצהרה כזו מפי שרת המדע?

היו"ר ש' וייס:

מהי תשובת ש"ס על השאלה הזאת?

שאול יהלום (מפד"ל):

יש לי גם חידה במתמטיקה: כמה מרכזי התנדבות מינוס נציבות שירות המדינה שווה משרד המדע?

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד ארבע דקות לחידון הזה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

רבותי, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש – – –

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

חכה, חכה, חבר הכנסת טמקין.

הסיעה שהתנהגותה הכי מופלאת בעינינו בכל הנושא הזה, אם מישהו בכלל זוכר על מה התחיל המשבר הממשלתי לפני חודש, היא סיעת ש"ס. דרך אגב, כל אחד יודע מה יותר גרוע מחור בגרב – שני חורים בגרב. סיעת ש"ס התחילה את המשבר כשלסיעת מרצ יש שר חינוך והתרבות. מה היא קיבלה בסוף? – שני שרי חינוך ותרבות ממרצ – גם שולמית אלוני וגם אמנון רובינשטיין.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאלו יהלום, באותה רוח טובה, יש שאלה: מה יותר גרוע מתולעת בתפוח עץ? – והתשובה היא חצי תולעת.

שאלו יהלום (מפד"ל):

באמת, ש"ס, מה עשיתם? כנראה הבאתם עלינו את המשבר כמסווה לעמדתכם המתקפלת והחזק שלכם לממשלה הזאת, שנסוגה מכל שטחי ארץ-ישראל ורצה ריצת אמוק להקים מדינה פלשתינית ולסגת מרמת-הגולן. אבל באמת למה גרמתם במשבר הזה? הרי את שולמית אלוני השארתם בתרבות, בתיאטרון, באמנות ובתקשורת.

בבקשה, חבר הכנסת הרב מאיה, חבר הכנסת בניזרי – רק השבוע אנחנו עוסקים, לדוגמה, בהצגה "פליישר" בקאמרי, איך יהודים חרדים מוצגים בתיאטראות ישראל בצורה הבזויה ביותר. אקרא לפניכם דיווח מעיתון סולידי מאוד, מהעיתון "מעריב", על הערב הראשון של פתיחת פסטיבל ישראל. כותב עיתונאי, לא עיתונאי של "הצפה", עיתונאי של "מעריב": "שיאו המצמרר" – אני מדגיש: המצמרר – "של המופע היה במחול של כל חברי הלהקה לבושים כבחורי ישיבה מתפתלים באקסטזה של חוזרים בתשובה" – שמעת, הרב בניזרי? – "לצלילי 'אחד מי יודע' בעיבוד רוקי. אט אט נפרמו בגדיהם ומתוכם יצאו רקדנים שסביב גופותיהם כרוכים מעין תפילין מפלסטיק. הם המשיכו לרקוד בעת שהשרה אלוני נשאה דברים בזכות חירות היצירה ושחרורם של הגוף והנפש מהכבלים". כמובן, היא לא התכוונה לערוצי הכבלים, שאותם קיבלה, אלא לכבלי הדת. ואת פסטיבל ישראל השארתם בידיה, את התרבות, את התיאטראות, את ההשפעה על כל התרבות והתקשורת, את הטלוויזיה. מה היא שפת הדיבור היום? שפת הדיבור היום היא הטלוויזיה. את זה השארתם בידיה.

בנימין טמקין (מרצ):

כאשר הייתם במשרד החינוך אני שמעתי אתכם יוצאים למען ביטול פסטיבל ישראל. בזמנכם לא היה פסטיבל ישראל כלל ולא היו ריקודים, שמישהו יכול לחשוב שהוא פוגע במישהו? מה אתה בא עם הצביעות הזאת אל ש"ס? אתה בעד חופש הביטוי או נגד? – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

– – – זה צריך ללמד משהו.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת טמקין, אני מתפלא עליך, זאת כנראה – – –

בנימין טמקין (מרצ):

בחיים שלי לא הייתי הולך להפגין בבית של הרב יוסף ולפגוע בו – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

כאשר אתה מגן עליהם אתה לא עושה להם טובה.

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת טמקין מגן על הדמוקרטיה בישראל – – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הכול ייפתר ממש בעוד שתי דקות, כי אחריו ינאם חבר הכנסת בניזרי, והוא יפתור את כל השאלות של חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת טמקין, מי כמוך יודע – ואולי אתם במרצ רגילים לצעוק – שהכול אצלכם כמו הרקדנים האלה: שחור לבן. נכון שאנחנו – – –

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

הקשב רגע. דיברת בקול די רם, תקשיב לתשובה. הרי זאת זכות השמיעה, חופש הביטוי לדברך.

ובכן, אדוני היקר, חבר הכנסת טמקין, בימי השר לשעבר זבולון המר היה פסטיבל ישראל, בימי השר לשעבר זבולון המר היתה תרבות, אבל בימי השר לשעבר זבולון המר לא היו רקדנים שפושטים את בגדיהם ומראים תפילין על גופות עירומים. זה לא היה. זאת פגיעה באנשים דתיים. ופה השאירו את השרה שולמית אלוני. היא תחגוג עם כל התרבות ועם כל פסטיבלי ישראל ועם כל ה"פליישרים" למיניהם, שפוגעים ביהודים חרדים. אפשר לעשות הצגה בלי פגיעה, יש גם כבוד אנוש, יש גם כבוד האדם, שאתם לא יודעים כנראה מה הוא. אומנם קוראים לכם התנועה לזכויות האזרח, אבל מזמן שאתם בממשלה אתם רומסים את זכויות האזרח. השרה שולמית אלוני, כשהיתה במשרד החינוך והתרבות, רמסה כל דבר טוב.

נעמי חזן (מרצ):

מה שאתה עושה כרגע הוא – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

את יודעת זאת. תשאלי את השר יוסי שריד, הוא יסביר לך. כל הראיונות בעיתונים – – –

נעמי חזן (מרצ):

אתה יודע היטב. אל תצטט מישהו אחר, תדבר בשמך.

שאול יהלום (מפד"ל):

למה? אני מצטט, אני רוצה להביא גאולה לעולם. השר לאיכות הסביבה, יוסי שריד, הסביר את שולמית אלוני, פירש אותה, למה לא?

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שאתה צריך לסיים את מסר הגאולה. אני מוסיף לך דקה אחת על ההפרעות.

שאול יהלום (מפד"ל):

רבותי היקרים, אנשי ש"ס, אתם פתחתם משבר וסיימתם אותו פי אלף יותר גרוע ליהדות, פי אלף יותר גרוע לערכי ישראל. מלכתחילה לא רציתם לפרוש מהממשלה, כל מה שרציתם הוא לכסות על ערוות ההתקפלות, ונשאתם בממשלה, והכתבתם לממשלה דברים יותר גרועים ליהדות, ויותר גרועים לארץ-ישראל. השרה שולמית אלוני תישאר בתרבות, תישאר בטלוויזיה; ובחינוך יטפל השר אמנון רובינשטיין, שר שני ממרצ. מן הראוי היה לפחות שתהיו הוגנים וכנים ותבואו לציבור בישראל ותגידו את האמת: שכל תאוותכם שלטון, שלטון, שלטון.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אוי ואבוי – – –

בנימין טמקין (מרצ):

המומחים לשלטון הנצחי. כל מה שכואב לכם הוא, שבפעם הראשונה אתם באופוזיציה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, תודו באמת המבישה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מקצה דקה לחילופי דברים חופשיים, בבקשה, בין האוניברסיטה לבין חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זו לא הרמה של האוניברסיטה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש ממזכיר הכנסת למסור הודעה. יש לנו בשורת ההנחה על השולחן. כל פעם אנחנו מניחים יותר, ואני לא יודע איך השולחנות האלה של הכנסת לא כורעים תחת העומס. יש לנו תוכניות בערך ל-372 שנה של פרלמנטריזם, תיכף תראו, לפי ההנחות האלה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שלחן הכנסת:

לדיון מוקדם – הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בשל דמי טיפול בילד), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת אסתר סלמוביץ; הצעת חוק לתיקון סדרי הדיון בעבירות מין, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק הגנת השכר (תיקון – ניכוי ותשלומים – ארגון עובדים), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק לימוד חובה (החזר ימי לימודים בשל שביתה), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יצחק לוי; הצעת חוק זכויות העיוור, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (ניכוי בשל דמי טיפול בילדים), התשנ"ג–1993, מאת חברות הכנסת ע' מאור, ת' גוז'נסקי, נ' חזן וא' סלמוביץ; הצעת חוק חינוך (חובת דיווח), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת אסתר סלמוביץ; הצעת חוק המפלגות (תיקון – פיקוח על איסור כפל חברות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – מינוי שרים וועדת שרים לביטחון לאומי), מאת חבר הכנסת אליעזר

זנדברג; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – השוואת תשלום חופשת הלידה לתשלום שירות מילואים), התשנ"ג-1993, מאת חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – זכויות נשים בהיריון), התשנ"ג-1993, מאת חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק האזנת סתר (תיקון – טלפון אלחוטי, החמרת העונש ומסירת מידע לציבור), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון) (רוב להבעת אי-אמון), מאת חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי כעילה להפסקת היריון), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו (ביטול שמירת דינים), מאת חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק יהודה, שומרון וחבל-עזה, התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת רפאל איתן; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בשל הוצאות החזקת משק בית), התשנ"ג-1993, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

עוד הונחה על שולחן הכנסת הצעה לתיקון סעיפים 15 ו-102א לתקנון הכנסת. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת זנדברג מתמודד עם חבר הכנסת פורז על הבכורה בהצעות חוק.

הודעת הממשלה על שינוי בחלוקת התפקידים בין השרים

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שלמה בניזרי, בבקשה. אחריו – נציג מסייעת יהדות התורה, אבל הם בוועידה, ואנחנו מברכים אותם בהזדמנות זו בוועידתם ובכנס הוועד הפועל העולמי שלהם. אם כך, אחריו תדבר חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

כמה זמן אתה צריך, חבר הכנסת בניזרי? רציתי לתת לך תוספת, כי נשאלו כאן כל כך הרבה שאלות.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני אקצר בדברי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני חושב שהגענו לעידן של ימות המשיח, שגם המפד"ל מגינים על החרדים, גם מרצ מגינים על החרדים, "וגר זאב עם כבש" מתחיל להתגשם – – –

נעמי חזן (מרצ):

כולנו מגינים על הדמוקרטיה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

בסדר, אצלי הפירוש הוא "וגר זאב עם כבש".

לאחר חודש התלאות נתבשרנו אמש על סיומו של המשבר הארוך בתולדות הממשלה הנוכחית, כאשר פותריו הצליחו להרכיב פאזל מעניין ומורכב, שעל מעלותיו וחסרונותיו ניתן להתפלמס רבות, אך זה לא מענייני ברגע זה. מטרתי להבהיר את עמדתנו הדק היטב, מדוע נכנסנו למשבר הקואליציוני ומה הרווחנו בסופו ומה הרוויח עם ישראל.

כניסתנו למשבר היתה בעקבות התבטאויותיה של שרת החינוך שולמית אלוני נגד קודשי ישראל, וכן כמה מעשים שלדעתנו, שהיא דעת תורה, יש בהם פגיעה רבה בתורת ישראל ובערכיו היהודיים הנעלים. בתור שותפים בממשלה, הנושאים באחריות הקולקטיבית לכל המעשים והפעולות של הממשלה, הודענו לראש הממשלה, שאין באפשרותנו לשבת בממשלה זו כל עוד שולמית אלוני מכהנת בתור שרת החינוך.

למרות כל הלחצים מכל הכיוונים, למרות ההסטה הפרועה נגד ש"ס, שניסו לציירנו בתור סחטנים, רודפי משרות, כספים, הוכחנו לכל עם ישראל, קבל עם ועדה, שמה שמנחה אותנו בישיבתנו בממשלה הוא אידיאולוגיה יהודית, המבטלת טובת הנאה גשמית כלשהי. כמו כן הוכחנו, שסממתנו "להחזיר עטרה ליושנה" משמעותה – אינני מתבייש לומר – היא להעמיד שרים בתוך ממשלת ישראל, המייצגת בעיקר את העם היהודי, ולהוכיח שכל מי שמנסה לפגוע בערכיו המקודשים של העם היהודי, דרך הכנסת, המייצגת את כל מרכיבי העם היהודי, צריך לדעת שבעידן החדש היום לא יעברו לסדר על דבריו ומעשיו.

בדרישתנו להעביר את שולמית אלוני מתפקידה קיבלנו תמיכה רבה בקרב הציבור הדתי והחילוני, שקבל על כך שבהתבטאויותיה ובמעשיה של שולמית אלוני היא יצרה קיטוב בעם ופגיעה פגיעה רגשית באמונתם היהודית.

צר לי לומר שהבוקר, כששמעתי את שרי מרצ מעל גלי האתר מתפארים בניצחונם ובהישגיהם, כאילו הם לא הפסידו, אלא אדרבה, הם יצאו עם "סל קניות" מלא, האמינו לי, באותו רגע בושתי ונכלמתי. ואמרת: האלה שריך ישראל? בעוד ש"ס נלחמת על אידיאולוגיה, על דברים רוחניים, ללא כל דרישה של טובות, תיקים, הנאות, הם, מפלגת המוסר הישראלית, מתפארים ומתנוכחים מי הרוויח יותר, מי הפסיד יותר, כמה קיבלנו, כמה לא קיבלנו.

אם תשאלוני מי הרוויח מכל המשבר, תשובתי פשוטה: עם ישראל, תורת ישראל, ואם תרצו, בסוגריים, גם ש"ס.

אני רוצה להודיע מעל במה זו לנציג היחיד של מרצ שנמצא פה, שיהיה ברור לכל מרכיבי הקואליציה, שאל ישלו את עצמם כעת ויאמרו: הנה ש"ס באה על סיפוקה, הם קיבלו מה שרצו, העברנו את שולמית אלוני מתיק החינוך, הנה ניצחתם בשיטתכם, מה אתם רוצים? כאילו חיפשנו פה להביק, להביש, לבטל את מרותה של שולמית אלוני. וכי יש לנו איזו מטרה בסגנון הזה? כל מטרתנו היתה

אחת, פשוטה מאוד: שולמית אלוני לא תכהן בתפקיד שרת החינוך, מכיוון שהיא גורמת לבעיות, היא גורמת לקיטובים. לכן באנו וביקשנו להעבירה מתפקידה. אז הם יגידו: הנה, באתם על סיפוקכם. אני בא להודיע לכם – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

האם אפשר לשאול שאלה?

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני כבר מסיים, ואז אהיה מוכן לענות על כל שאלה.

היו"ר ש' וייס:

אני אאפשר לך, חבר הכנסת יחזקאל.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אז הם יאמרו: עתה נוכל להתבטא נגד קודשי ישראל ולקיים איש הישר והעקום בעיניו יעשה. אל לכם לטעות בכך. אם יישנו קלקולים מעין אלה, שבגללם אירע המשבר האחרון, אנו לא נעמוד מן הצד ונחשה, אלא נקום שוב ונזעק את זעקתה של היהדות, ואפילו במחיר משבר.

ואליך, ידידי חבר הכנסת יהלום, אתה כל הזמן בא ותוקף אותנו, שאנחנו האשמים בכל הקלקולים, במשבר הערכים שקיים היום במדינת ישראל. שכחת מי היה שר החינוך הכי ותיק במשרד החינוך. האם לא השר המר? ומי יודע, אולי ההצגה האחרונה הזאת נכתבה בימיו, אלא שהיא רק יצאה לפועל היום. שכחת שמיליון ילדים במדינת ישראל אינם יודעים את הפסוק "שמע ישראל". האם אשמים בזה שרי החינוך הקודמים או השרה הנוכחית? שר חינוך דתי היה בממשלה, הוא לא עשה ולא כלום. סרטים, תועבה, ניאוף, כל מה שאתה רוצה, מוצגים בבתי-הקולנוע, בתיאטרונים. ופתאום, ש"ס בממשלה, אז אנחנו אשמים – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

תגיד לי, חבר הכנסת בניזרי, האם מותר לשקר מעל במת הכנסת?

שלמה בניזרי (ש"ס):

לך מותר, ועכשיו אתה טוען שאני משקר? תשאל כל אחד פה ויגיד לך, הנה רק לפני שנה בסך הכול שר החינוך היה דתי. מה קרה בתיאטרונים? מה קרה בבתי-הקולנוע? מה קורה ברחוב?

שאלו יהלום (מפד"ל):

אתה אומר שקרים ב"בוכטות". איך אתה משקר? משקר, משקר, משקר. יש גבול לשקר.

שלמה בניזרי (ש"ס):

תסלח לי, אם היית מדבר עם אדם שגדל במאה-שערים ולא מכיר את המציאות, הייתי מחריש. אני קיבלתי חינוך חילוני – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

תראה מה יצא ממך.

שלמה בניזרי (ש"ס):

ואני יודע בדיוק מה קורה ברחבי מדינת ישראל. אני יודע בדיוק מה קורה. ואל תנסה "לסבן" אותנו ולומר: תשמע, הכול בגלל ש"ס, ממשלת השמאל הזאת. הממשלה הזאת היא מצוינת, היא טובה לעם ישראל. שים לב, מאז כוננה הממשלה הזאת, לא עבר בכנסת הזאת אף חוק אחד נגד הדת. וזאת בזמן שבממשלות של הימין, בממשלת הליכוד – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

מה עם מיסוד הזנות? זה לא עבר?

שלמה בניזרי (ש"ס):

חוק מיסוד הזנות עבר בקריאה טרומית והוכנס למגירה. גם בשנת 1979 עבר חוק מיסוד הזנות בקריאה טרומית – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

מי מציף את המדינה בבשר טרף?

שלמה בניזרי (ש"ס):

ייבוא בשר טרף החל עוד בתקופת ממשלת הליכוד, בתקופת השר משה נסים. הוא זה שהתחיל עם כל הנושא הזה. בזמן שש"ס בתוך הממשלה, ברוך השם, היא מצליחה למנוע את כל העניין הזה של הפרטת הבשר. אם אשב אתך ואפרט את הדברים אחד לאחד, תראה שהממשלה הזאת היא של צדיקים. האמן לי, מי שיבוא מכוכב אחר, יאמר: תשמע, הממשלה הזאת – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

הו', צדיקים.

יוסף בא-גד (מולדת):

הגזמת.

שלמה בניזרי (ש"ס):

תסלח לי מאוד, עוד לא ראיתי דבר שלילי אחד שהממשלה הזאת עשתה. דבר שלילי אחד עוד לא ראיתי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

חבר הכנסת בניזרי, אתה נסחף. אל תיסחף כל כך.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני לא נסחף. אני מתאר את המציאות, וכדאי שכל העם ידע את המציאות הזאת. מנסים להכפיש את ממשלת העבודה ואת מרצ. אינני רוצה להיות הסניגור שלהם, כי באמת יש לי דברים רבים על המצע שלהם – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

למה? אם הם לא עשו שום דבר רע, למה יש לך דברים רבים – – –

שלמה בניזרי (ש"ס):

תן לי לגמור את המשפט. יש לי על המצע שלהם, על תפיסת עולמם, על מחשבתם. אבל מבחינת מעשים בממשלה הנוכחית – אני יכול להעיד, מתוך היכרותי את כל המשרדים, בדקנו דבר דבר, כמעט לא נעשה שום דבר שליילי. ואל נא תנסו לתלות את כל כישלונותיכם בחיזוק הדת ובחיזוק מוסדות התורה בשנים עברו דווקא בממשלה הנוכחית. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יחזקאל, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

למעשה הסתיים המשבר, אבל, עם כל הכבוד, דבר אחד לא יצא טוב, וזה הנושא של הפסילה האישית. הדבר הזה יכול לשמש בומרנג. אנא, תעשה הבחנה בעניין ותודיע בשם סיעתך, שאין עוד פסילות אישיות. אתה אומר שאולי יהיה משבר נוסף. אם השרה אלוני תמשיך להתבטא, לא חשוב באיזה משרד, אתם תפסלו אותה. תודיע שלא יהיו עוד פסילות אישיות.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני מוכן לענות. אני התכוונתי – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

איך אפשר לפסול צדיקים?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, יש לך עודף מרץ היום. אתן קודם לחבר הכנסת טמקין, ואחר כך תשיב על כל השאלות.

בנימין טמקין (מרצ):

אני רק רוצה לומר לחבר הכנסת בניזרי: אנחנו סיימנו את המשבר הזה; לנו יש כוונה לקיים את הממשלה הזאת על אף חילוקי הדעות האידיאולוגיים שנשארים בינינו. אני מכבד את דעתך, אני מבקש ממך לכבד את דעתם של אחרים. אנחנו נקיים את הממשלה הזאת כי לשנינו יש אינטרס לקדם את תהליך השלום ולקדם את הנושאים הכלכליים והחברתיים, ביחד.

אברהם הירשזון (הליכוד):

צביעות. אני כבר רואה את המשבר הבא בפתח.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש לא לנצל את רשות הדיבור להודעות, אלא רק לשאלות.

בנימין טמקין (מרצ):

אני יודע מי עצוב ומי שמח.

שלמה בניזרי (ש"ס):

שנינו שמחים, זה בטוח.

בנימין טמקין (מרצ):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, עוד שתי הודעות כאלה והמשבר נפתח מחדש. חבר הכנסת לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

חבר הכנסת בניזרי, האם אתה מוכן להתחייב כאן ועכשיו, שאם וכאשר יוגש כתב אישום נגד שר הפנים, לא יהיה שום משבר נוסף, שאין שום קשר בין הדברים?

שאול יהלום (מפד"ל):

אלה הצדיקים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

חבר הכנסת בניזרי, אמרתי לך שאתה נסחף. אתה רואה? אלה הצדיקים.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת הירשזון, אני אפילו מבין את שמחתך, אחרי השאלה האחרונה הזאת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תן להם לשאול עוד שאלות.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני לא רוצה להתערב פה יותר מדי. אני אפשרתי שתיים-שלוש שאלות, אבל אם השאלות האלה עומדות לגרום לכך שייפתח ברגע זה עוד משבר ממשלתי, אני אזמין את ראש הממשלה לכאן.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני אתחיל דווקא עם חבר הכנסת לס. תראה, האידיאולוגיה של ש"ס, כשהיא נכנסה לממשלה, היתה אידיאולוגיה של הערכים הרוחניים המקודשים לנו ונושא השלום. לא היתה לנו אידיאולוגיה של תיקים, ואל נא תנסו תמיד לקשור אותנו עם תיקים. אם לא יוגש – ואני מאמין שלא, בעזרת השם – הכול בסדר; ואם יוגש – אני יכול להבטיח לך שאנחנו נמשיך לכהן בממשלה, כי האידיאולוגיה שלנו זו לא אידיאולוגיה של תיקים ולא דברים אחרים, אלא דברים שאנחנו מאמינים בהם.

ואליך, חבר הכנסת אבי יחזקאל. אני לא פסלתי פסילה אישית, אני פסלתי את ההתבטאויות ואת המעשים, והתרעתי שאם יישנו, שלא יחשבו שהותרה הרצועה, וכיוון שהשרה עברה לתפקיד אחר, הכול יהיה מותר, מצד כל חברי הכנסת, לאו דווקא מצד שולמית אלוני. אם ייעשו דברים חמורים, שייראו לנו כפגיעה בקודשי ישראל, על-ידי כל נציג בממשלה, מטעם מרצ או מפלגת העבודה, אנחנו נצטרך לשוב ולשקול את צעדינו, אם אנחנו יכולים לשהות בממשלה כזאת או לא.

שאול יהלום (מפד"ל):

איך אתה מפקפק בצדיקים?

אברהם יחזקאל (העבודה): - - -

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, אתה דיברת. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אתה עוד תדבר.

שאול יהלום (מפד"ל):

מפקפק בצדיקים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך. חבר הכנסת לס, עשית את הסקופ שלך היום.

רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מי שסבור כמוני, שקיומה של הקואליציה הנוכחית הוא האפשרות העדיפה במצב הקיים, חייב להתריע על עיתוי ההודעה לכנסת, תוך התעלמות מהיעדרותם של חברי הכנסת הערבים, החוגגים את חג הקורבן, ולהתקומם בו בזמן על פסילתה של השרה שולמית אלוני מלשמש כשרת החינוך והתרבות רק משום השקפותיה החילוניות.

אני מברכת בהזדמנות זו את חברי ואת כלל אזרחי ישראל המוסלמים, הערבים והדרוזים, החוגגים כעת בחיק משפחותיהם.

אני מציינת את החג הזה, משום שההודעה של הממשלה מעורבת בהרבה מאוד רגשות אחרים. אחרי שהממשלה התגברה על המשבר הזה – משבר התיקים, שבו ניתן פיצוי לאי-אלה שרים, אבל קופחה בצורה בלתי מתקבלת על הדעת ובלתי סבירה השרה שולמית אלוני – אינני בטוחה שמי שיזם את המשבר הנוכחי וניפח את הממדים שלו לא ישוב ויעשה זאת בעתיד.

אני אומרת זאת משום שתהיתי במשך כל החודש האחרון, מדוע זה היה כל כך חשוב. אם אמר כאן חבר הכנסת בניזרי שהממשלה הזאת היא ממשלה טובה, ואפילו אמר ששריה צדיקים המה, מכאן שגם השרה שולמית אלוני, שהיא אחת השרים, כנראה נמנית עם אותם צדיקים. מדוע צריך היה לפתוח נגדה במסע אכזרי כזה, במסע שניסה למנוע ממנה את הדבר הטבעי – לשמש בתפקיד בכיר בהיותה ראש מפלגה, בהיותה מנהיגה ידועה, בהיותה אדם בעל דעות ברורות ומוצקות בענייני חינוך ותרבות, בהיותה בעלת גישה חילונית?

שאול יהלום (מפד"ל):

זה כלל ידוע ביהדות: צדיק ורע לו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אבל עכשיו, חברי הכנסת, לאחר שראש הממשלה חילק מחדש את התיקים ואת חלקי התיקים, עכשיו הזמן להסתער על היעדים העיקריים, על היעדים האמיתיים של הממשלה הנוכחית, וקודם כול האצת תהליך השלום וסילוק המכשולים המעכבים את השגתה של הסכמה לפחות לגבי העקרונות של המשא-ומתן. כל יום שחולף בלי שהושג ההסכם הזה, כל יום שחולף בלי שיש הסכמה בין המשלחות, הישראלית והפלשתינית ויתר המשלחות הערביות, גובה מאתנו ומהעמים האחרים, וקודם כול מהעם הפלשתיני, מחיר דמים כבד.

אנחנו נמצאים היום ערב יום הילד הבין-לאומי, ואני רוצה להזכיר פה, שעל מצפונה של הממשלה הנוכחית מוטלים 34 ילדים ונערים עד גיל 16, שנהרגו מירי חיילים במשך שישה חודשים בלבד.

יוסף בא-גד (מולדת):

ואיפה רחל וייס ושלושת ילדיה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ממוצע של ילד אחד הרוג כל חמישה ימים.

יוסף בא-גד (מולדת):

כמה ילדים יהודים נהרגו?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

והקורבנות הישראליים והקורבנות הפלשתינים והילדים הישראליים והילדים הפלשתינים ראויים לכך וזכאים לכך שהממשלה הזאת תעשה צעדים ממשיים לקראת השלום, שרק בו יש ערובה לכך שיהיו להם חיים ויהיה להם עתיד ויהיה להם אושר בעתיד.

יוסף בא-גד (מולדת):

איפה הילדים היהודים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הסגר הנמשך גורם למצוקה איומה ואפילו לרעב אצל רבבות משפחות פלשתיניות שמפרנס'הן מובטלים מאונס. הטענה כאילו הסגר הוא הערובה לביטחון מופרכת עכשיו, לכאבי, כל יום. לא סגר הוא הפתרון, לא מצוקה, לא עוני, לא רעב. הפתרון יכול להיות רק כאשר שני הצדדים ייווכחו לדעת שיש התחלה של פתרון אמיתי.

יש עבודות והוחל באי-אלה עבודות בשטחים, אבל עבודות של 25 שקל ליום, טאטוא רחובות או עבודות מן הסוג הזה, אינן פתרון. נחוצות עבודות תשתית רחבות היקף בשטחים, נחוצה בנייה ציבורית למגורים, ובמקביל חייבים לפתוח את הסגר ולאפשר יציאה לעבודה בישראל. ענישה קולקטיבית איננה פתרון, ענישה קולקטיבית רק מחריפה את האיבה, רק מולידה את כל הדברים הנוראים שאנו עדים להם. לכן חייבים להסיר את הסגר ולאפשר תנועה חופשית בין הגדה לרצועה ובין הגדה למזרח-ירושלים.

אם כולנו רוצים למנוע הרוגים ופצועים, קורבנות עימות, ברחובות ירושלים ושכם, חייבת הממשלה הזאת, עכשיו, משפתרה את בעיית התיקים והיא יכולה להתחיל לעסוק בעניינים הרציניים, לעשות צעדים אמיתיים, להכיר בעיקרון של שטחים תמורת שלום, לנהל משא-ומתן לשלום עם אש"ף על הסדר בשלבים, שבסיומו יכריעו הפלשתינים באופן עצמאי בעניין גורלם ויוכלו להקים את מדינתם בצד ישראל.

ואם יש היום רבנים מכובדים, כמו הרב עובדיה יוסף, שקובעים שפיקוח נפש עדיף משטחים כבושים, פירוש הדבר שיש היום תומכים רבים, חילונים, דתיים, חרדים, שמעוניינים בשלום בלי שטחים, בלי כיבוש, אבל עם דו-קיום בשלום.

יוסף בא-גד (מולדת):

פתאום את שומעת את הרב עובדיה יוסף, פתאום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני קוראת לממשלה הזאת ליישם את יעד השלום וליישם את היעד של סגירת הפערים הלאומיים וחיסול האפליה הלאומית של האוכלוסייה הערבית, אפליית בשירותים חברתיים, ברשויות המקומיות, בקצבאות הילדים. אני קוראת לממשלה הזאת להיענות לדרישותיהם של העובדים הסוציאליים ועובדי המינהל והמשק בבת-החולים הממשלתיים. שביתותיהם הן שביתות מוצדקות של אלה שמטפלים בכאביה ובתחלואיה של החברה הישראלית, ובעצמם נמצאים במעמד של מקבלי הבטחת הכנסה.

חברי הכנסת, ממשלת רבין, שנותרה לשמחתנו על כנה, תזכה לתמיכתה של חד"ש ולתמיכה ציבורית רחבה אם תחולל פריצת דרך במשא-ומתן לשלום, אם תדאג לעובדים, שהם הרוב, ולא למיעוט של בעלי ההון ולמעבידים, ואם לא תוותר על זכותם של חילונים, כמו של הדתיים, לחיות לפי דרכם.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת רחבעם זאבי, אחריו – לחבר הכנסת אבי יחזקאל, ואם הוא לא יהיה – לחבר הכנסת צחי הנגבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אתמול הובא לקבר ישראל חייל ישיבת ההסדר מקריית-ארבע ארז שמואל, השם ייקום דמו, שנרצח בדרכו להתפלל במערת המכפלה ביום שישי.

הדרך המובילה מקריית-ארבע לחברון משמשת את התושבים היהודים שם בדרכם לתפילה במערת המכפלה, שבה קבורים אבות ואמהות האומה שלנו. הדרך הזאת מופקרת להתפרעויות של פרחי האינתיפאדה, ובמסגרת מאמצי ההבלתי נלאים לשלום הם זרקו בדרך הזאת בשנה האחרונה בלבד 32 בקבוקי תבערה ונפצעו 16 יהודים, שמונה מהם ילדים. ממש במקום הרצח של ארז, השם ייקום דמו, נפצע לפני חודשים מספר ילד יהודי.

זה לא מופיע בתקשורת וזה לא מעסיק את הממשלה ואת חברי הקואליציה. הם עסוקים וטרודים במחוות לערבים. היום הם היו מודאגים מכך שהדיון בכנסת יפגע בחברי הכנסת הערבים המוסלמים, שחוגגים את חג הקורבן המוסלמי. הם לא נותנים דעתם על הקורבן היהודי; לא על חג הקורבן היהודי אלא הקורבנות היהודים שם בחברון ובשאר אזורי יש"ע.

הסיבוב התשיעי של השיחות עם הערבים בווינגטון, המתקראות בטעות ובשקר שיחות השלום, הסתיים בלא הצלחה. השיחות עדיין תקועות בוויכוחים ובהתדיינות על סדר-היום, אף-על-פי שישראל כבר ויתרה וויתרה, נתנה ונתנה, והערבים לקחו ולקחו ושמו עצמם כפגועים ונעלבים. הם מציגים כעס וקיפוח ומסכנות, הם יודעים שבמערב מחבבים את המסכן, את ה-UNDERDOG, ודוחים את התוקפן,

אז כך צריך להציג את ישראל. הצגה מושלמת שהבמאי שלה יושב בתוניס, והעולם בולע זאת, וגם ישראל.

עד היום רק ישראל ויתרה ועשתה מחוות, שמניין הגיע ל-40. סליחה, גם הערבים עשו ויתור אחד משמעותי: הם ניאותו שלא להזכיר כעת את ירושלים בתמורה לכך שממשלת ישראל תקפיד לקרוא לשטחים בשם השטחים הכבושים. אם היתה בירושלים ממשלה שמבינה בניהול משא-ומתן עם הערבים, ואם היא לא היתה שקועה בחיפוש נוסחאות שלום בין מרצ לש"ס, היא היתה צריכה להורות את משלחתנו להגיד לערבים, שלא יזכירו את ירושלים לא כעת ולא מחר, כי ירושלים היא בירת הנצח של ישראל ושמה של ירושלים איננו מוזכר בקוראן המוסלמי ולו פעם אחת.

אם היתה בירושלים ממשלה שמבינה את תפקידה, היא היתה אומרת לערבים, שהשיחות אתם לא תימשכנה כל עוד נמשך הטרור, אבל הטרור נמשך, ואנו עדים לשלוש תקיפות אש ביום בממוצע באזורי יש"ע, וזאת נוסף על אבנים, בקבוקים וסכינים. אבל לממשלתנו זה לא מזיז.

אפילו חמור מכך: ממשלתנו אישרה את צירופו של מנהיג האינתיפאדה פייצל חוסייני למשלחת הפלשתינית, ועכשיו אנחנו נהנים רשמית מחברתו של מנהיג הטרור הזה, בנו של מנהיג הכנופיות עבד-אל-קאדר, שתקף והרג את חברי נחום אריאלי וג'וני פלאי וחבריהם, זיכרונם לברכה, במרומי הקסטל בתש"ח. פייצל חוסייני הוא אחיינו של חאג' אמין, בעל בריתו של היטלר, אשר הקים חטיבה מוסלמית בסיוע לנאצים. זהו השותף שלכם לשיחות השלום. פייצל חוסייני כמנהיג האינתיפאדה אחראי למותם של 173 ישראלים באינתיפאדה – – –

יורם לס (העבודה):

מנהיגי לח"י נסעו לטורקיה למפגש עם הנאצים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה משווה באמת. אתה המגן של פייצל חוסייני, של המופתי, של חאג' אמין, של עבד-אל-קאדר. ימים טובים בישראל – – –

יורם לס (העבודה):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — איש מפלגת העבודה, המשכה של מפא"י ההיסטורית, מגן על צאצאיו של המופתי. בוש והיכלם.

יורם לס (העבודה):

הבן לא נושא בעוון האב לשלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

הבן המשיך בחטאים ועלה על אבא שלו. הבן ציווה לשרוף את רחל וייס ושלוש עולליה בשערי יריחו.

הבוקר התבשרנו על מחווה נוספת: הסכמה להחזרת עוד 20 מגורשים, כדי שאלה יחזקו את ההתקוממות וההתפרעויות, יסיתו וירצחו.

שיחות וושינגטון הן קלסיקה של שלומיאליות ישראלית, של חובבנות דיפלומטית, של התרפסות לאומית, של אובדן דרך, של כניעה לצו הפריץ מעבר לים ושל השותפים האנטי-ציונים בגוש החוסם.

בכל פעם שמזכירים את תמיכתם של אלה בממשלה, יוצאים הם ושותפיהם מהשמאל בצווחה על גזענות, רחמנא ליצלן, ואין עיוות גדול מזה. מה זכות יש לגורמים אנטי-ציוניים להיות שותפים בהכרעה על עתיד המפעל הציוני? מה זכות יש לכם להיות שותפים בהכרעה על גורלם של אזורים ששוחררו בדם שלנו, לא בדם שלכם? אין כאן עניין של יהודים וערבים, אלא עניין של ציונים ונאמנים למדינה שמשרתים את המדינה בגופם לעומת אלה שאינם כאלה.

האמריקנים חדלו מזמן לשמש כמתווך הוגן. וושינגטון לוחצת על ירושלים, וירושלים "מגלה הבנה". שם בוושינגטון שוכחים את גודלה הזעיר של ישראל, וכי ארצות-הברית גדולה פי 347 מישראל השלמה. שם בוושינגטון לא מבינים, שהמרחק מנהר הירדן לירושלים הוא רק 30 קילומטר, וזהו טווח הפעולה של דיביזיית שריון ביום לחימה אחד. שם בוושינגטון לא מבינים, שהמרחק מטול-כרם לחוף הים בנתניה נגמא בעשר דקות נסיעה. שם בוושינגטון לא מבינים, שמקורות המים שלנו נמצאים ברמת-הגולן ובהרי יהודה ושומרון. שם בוושינגטון שכחו, שב-1967 התכוונו הערבים לזרוק אותנו לים כאשר נדמה היה להם שיש הזדמנות לכך. שם בוושינגטון שכחו, שאנחנו ניצחנו במלחמת מגן, וכי המנצח מכתוב את תנאי השלום.

את כל זה שכחו או אין מבינים בוושינגטון, אבל שכחו זאת גם בירושלים. רבין שכח את זה ושכח את הבטחתו למתיישבי הגולן; רבין שכח את המציאות הגיאופוליטית של ישראל; רבין שכח את האסטרטגיה ותורת הביטחון שהטיף לה בצה"ל; רבין שבוי ומסונדל אצל שותפיו – זיאד הקומוניסט, מחאמיד המטיף לערבים להילחם בנו בכל האמצעים, ודראושה שמתחבק עם ערפאת בכל הזדמנות.

כדי להצדיק או להסביר את מדיניות מינכן שאימצה הממשלה הזאת הם מזכירים ונשענים על הסכמי קמפ-דייוויד האומללים, על טעותו הגורלית של בגין בפיוני סיני, ועושים את האסון ההוא מודל לחיקוי. מדוע הטעות הזאת של הליכוד היא תקדים?

רבין אומר כעת: עזה תחילה – ואנחנו יודעים שאשקלון תהיה בהמשך ויפו בסוף. ואם הגולן תחילה, הרי טבריה תהיה בהמשך וחיפה בסוף, כי המאבק הוא על כל ארץ-ישראל, וטרור ערבי היה לפני שהיו שטחים כבושים וטרור ערבי יתחזק דווקא אחרי נסיגה או נסיגות שלנו, כי השיטה הזאת הוכיחה את עצמה לגביהם והם ירצו את עכו, לוד ורמלה, בית-שאן ובאר-שבע. זוהי תורת השלבים הערבית, שמטרתה שחרורה המלא של פלשתיין.

הממשלה הזאת עיוורת מלראות את הכתובת על הקיר, או שהיא עייפה להנהיג את ההגשמה הציונית, או שהיא שבויה בידי אנטי-ציונים ופוסט-ציונים, או שכל הדברים ביחד נכונים.

שליחי השלום של ערפאת וחוסייני מנקבים בלילות את גלגליהן של מכוניות ישראליות בירושלים, וכדי שהן תוכלנה לנסוע – צריך לשים בהן גלגלים חדשים. הממשלה שלנו משולה למכוניות האלה: גלגליה נקובים והיא תקועה ומתבוססת ושוקעת, וכדי שתהיה ממשלה בישראל, צריך להחליף לה את הגלגלים וגם את הנהג. תודה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אברהם יחזקאל, ואחריו – את חבר הכנסת צחי הנגבי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני חייב להודות שהדיון, כדי לא לפגוע באיש מהדוברים, בכלל זה אני עצמי, די משעמם. באיזה מובן? כל הנושא הוא, שיש כאן הודעה טכנית של ראש הממשלה. אבל צריך ללמוד מן המשבר ולראות מה נעשה. אני מציע לאנשי ש"ס, כשהם עומדים על הבמה, להפסיק לאיים. עדיף שקודם כול נבדוק אצלנו בבית. עומד כאן הרב בניזרי ואומר, שהוא מצפה לקריאה הבאה על מנת, חלילה, ליצור משבר חדש.

אני אומר את זה דווקא כאיש הקואליציה. אני מקווה מאוד שהפסילות האישיות תיפסקנה. לא יכול לחזור מצב, שבו כל פעם נעסוק במשך חודש ימים באמירות ובדברים בטלים. הדבר הזה לא בריא ולא ראוי, ואני מציע, כשם שאנחנו לא מחפשים מה ש"ס עושה, אם מנהיגיה שרים את ההמנון, כן או לא, אף שזה בעיני חמור ביותר – אני מציע גם לש"ס להפסיק לחפש היכן יושבת השרה אלוני כשרת מדע, כן או לא, ואני אומר את זה למען בריאות הקואליציה, כי אי-אפשר עוד להתפשר. אתה לא יכול כל הזמן לקחת משר מסוים את תיק המדע, ומחר אולי תיקח את תיק החוץ.

אני אומר את הדברים האלו כדי להודיע, שלממשלה הזו יש שתי מטרות עיקריות וסביבן צריך להתלכד. אם כל פעם נעסוק בדברים של ש"ס או של מרצ, אנחנו נמצא את עצמנו בבעיה. ובאמת, באנו לציבור בידיים נקיות. צריך להבהיר את הנקודה הזו. אסור לנו לעסוק בדברים הטפלים האלה, וצריך להעיר את זה גם מעל במת הכנסת.

בכל מקרה, היום הודיע ראש הממשלה לכנסת, שלמעשה הוא הצליח להעלות את הממשלה שוב על מסלול של מעשים, ועל כך אנחנו מברכים. יש להודות ולשמוח על כך שהממשלה הזו משדרת בנושאים האמיתיים בקול אחד באשר למטרות העיקריות הניצבות בפניה. ממשלה זו תמשיך להוביל את תהליך השלום, ובחודש יוני יימשכו השיחות בווינגטון. ממשלה זו תמשיך ותעלה את המדינה על דרך המלך בתחום חברתי והכלכלי. כבר היום רואים הישגים בתחום הזה. יש מגמה בירידת האבטלה, הקצבאות הוחזרו, משקיעים בתשתית.

צריך להודות על האמת. אין ספק שבחודש האחרון סבלה ממשלת ישראל ממחלות הילדות של ממשלת מהפך. אגב, אין לנו מונופול על העניין. גם ממשלתו של בגין ואחרות, עם המהפך, סבלו אז ממחלות ילדות, וצריך לומר את האמת הזו. את מה שקרה בחודש האחרון אני מקווה להגדיר, או רוצה להגדיר, כמחלת ילדות של ממשלה שאמורה להמשיך לתפקד, ואולי זה דבר טבעי. אבל יש גם לומר לזכותם של כל הגורמים הנוגעים בדבר, מרצ מחד גיסא וש"ס מאידך גיסא, שבהובלתה של מפלגת העבודה הבינו, שאין אלטרנטיבה אלא הממשלה הזו, ממשלת השלום.

כשראש הממשלה מביט שמאלה הוא רואה את סיעת הליכוד, שחבריה, סליחה על הביטוי העממי, "אוכלים את עצמם" על כך שהממשלה הזו מצליחה לאט לאט לעלות על דרך נכונה וכבר לא יודעים מה לעשות באופוזיציה.

אחר כך יעלה בוודאי חבר הכנסת הנגבי ויאמר את דבריו. צריך לומר: קשה לכם להשלים עם הזיווג הלא-טבעי לכאורה בממשלה שבה יושבות מרצ וש"ס. ואלוהים עדי, חבר הכנסת יהלום, שאני שומע את דבריו ואיני יודע. אתם הייתם האנשים הדבקים ביותר בכיסאות של ממשלת ישראל. לא עשיתם הבחנה בין ממשלה בראשות מפא"י, תנועת העבודה, לבין ממשלה בראשות הליכוד, ואלוהים עדי שיש אצלך היום במפד"ל אנשים שקורצים לממשלת ישראל – לא אתה, אבל אתה יודע על מה אני מדבר – שרוצים תפקידים בממשלת ישראל הנוכחית. כשאתה עומד כאן ומטיף מוסר לאנשי ש"ס, אני רוצה שתדע שהגיע הזמן להפסיק – –

שאול יהלום (מפד"ל):

אני מציע שתפסיקו להשמיץ. אנחנו לא נכנסים לממשלה המתקפלת הזאת. אין לנו אחות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אז אני מודיע לך, שגם לממשלה המתקפלת הזו יש אצלכם כאלה שמוכנים להיכנס בהתקפלות אדירה.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא נכון.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מודיע לך, שקשה לכם להשלים עם כך שיש היום מפלגה, מפלגה מזרחית – –

שאול יהלום (מפד"ל):

דבר אמת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

– – שמייצגת תנועה דתית, אפילו חרדית, שלקחה לעצמה עצמאות והיא נוקטת מהלכים והיא בעלת פשרות מדיניות וחברתיות, והיא אומרת לתת לנו לחיות ולתת להם לחיות. קשה לכם להשלים עם העובדה הזו. הנכסים שלכם הולכים ומידלדלים, ועם זה אתם לא משלימים.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת אבי יחזקאל, תרשה לי. אנחנו באמת לא מבינים – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקשת לאפשר לדובר להמשיך את דבריו.

שאול יהלום (מפד"ל):

– – איך מפלגה דתית מתנהגת כך, מחזירה שטחים ופוגעת בארץ-ישראל. זה מנוגד לדת, להלכה, ליהדות. סתם מפלגה, ש"ס.

נעמי חזן (מרצ):

– – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה חושב שאתה עוסק עם מפלגה, שהרב שך הגדירה כמפלגה שהיא לא בוגרת – ש"ס, ואתה חושב שאתה עוסק עם ילדים פוליטיים. אתה חשבת שאנחנו נשחק לידיים של האופוזיציה ולא נשקיע מאמץ להתגבר על הדברים הטפלים ולהמשיך לעסוק בדברים העיקריים? אני לא קולט. מה חשבת, שניתן לכם לתקוע טריז בין ש"ס לבין מרצ?

שאל ילום (מפד"ל):

on וחלילה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני לא מבין, מה קיווית?

שאל ילום (מפד"ל):

תאוות השלטון גדולה מכל דבר אצלכם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מי שהמציא את תאוות השלטון ונטש כל אידיאולוגיה – –

שאל ילום (מפד"ל):

מפא"י, רק מפא"י.

אברהם יחזקאל (העבודה):

– – היתה המפד"ל. אתם הייתם כאותו דבק אלסטי, כאותו גומי אלסטי שנדבק אלינו. על מה אתה מדבר?

שאל ילום (מפד"ל):

מפא"י המציאה את תאוות השלטון.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היקר, לכל ממשלה אתם קפצתם ראשונים. נכון, הפעם חסמו אתכם, מה נעשה? שבו קצת, תרזו קצת, תגבשו לכם אידיאולוגיה קצת יותר מתונה, ואולי יהיה על מה לדבר.

מי שמדאיג אותי מכול זה חבר הכנסת ביבי נתניהו.

רחבעם זאבי (מולדת):

בצדק הוא מדאיג אותך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

עוד מעט אני אגיד לך למה. לחבר הכנסת ביבי נתניהו יש שיטה חדשה. תגיד לי, חבר הכנסת זאבי, אתה יודע אם חבר הכנסת ביבי נתניהו, למשל, בעד או נגד אוטונומיה חד-צדדית בעזה?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני יודע שהוא נגד נסיגה מארץ-ישראל.

משה פלד (צומת):

אני מזכיר לך שהדיון הוא לא ביבי נתניהו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הדיון הוא ביבי נתניהו, ואני אסביר לך למה. אולי אתם יודעים – – –

משה פלד (צומת):

זה לא נושא הדיון.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אולי אתם יודעים מה דעתו של חבר הכנסת ביבי נתניהו על קמפ-דייוויד? הוא בעד, כן או לא?

צחי הנגבי (הליכוד):

הוא בעד.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא בעד? מעניין. יש אחרים שאומרים שהוא לא. תשאל את אריק שרון.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה זה משנה?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אגיד לך מה זה משנה. מדוע תוקף חבר הכנסת ביבי נתניהו את יצחק רבין? הוא אומר: בא לפה ראש הממשלה, מבטיח הבטחות לציבור, והנה הוא לא מצליח לעמוד בהן.

משה פלד (צומת):

מה עמדתה של מפלגת העבודה?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היקר, מתברר שלחבר הכנסת ביבי נתניהו יש שיטה אמריקנית חדשה. אין לו דעה, אין לו עמדה, אין לו מה להבטיח ולכן אין לו מה להפר.

אתה יודע למי אין עמדה? מתברר שלמי שיש מסר של פלקאטים אין עמדה. הגיע הזמן שאתם באופוזיציה תדעו, שמי שאתם מעמידים אותו בראש האופוזיציה, לא בטוח אפילו שיש לו עמדה אופוזיציונית לממשלה, כי פשוט אתם לא יודעים מה העמדה שלו. אני שואל ואומר: בין ראש ממשלה שהבטיח הבטחות, וכרגע, לאחר חודשים מספר בממשלה הזו הוא לא מימש את כולן, לבין ראש

אופוזיציה שרוצה להיות ראש ממשלה שאין לו עמדות ולכן הוא לא מבטיח הבטחות, אני חושב שהציבור ימשיך להעדיף ממשלה שהציגה עמדות ומנסה לממש אותן. לא תמיד היא מצליחה לממש אותן במהירות המקסימלית, אבל היום אתם עלולים להמליך את ביבי נתניהו ולקבל את שולמית אלוני. זה הפחד שלי.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אז למה אתם פוחדים ממשאל עם?

אברהם יחזקאל (העבודה):

תדעו לכם שבעוד שבוע מהיום, כשיבוא לכאן חבר הכנסת ביבי נתניהו וימשיך להציק ולהטריד, עדיין זה יהיה מספסלי האופוזיציה; יש לי הרגשה שגם בעוד שבועיים, ואני מקווה שכך יהיה בעוד שנים רבות. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את חבר הכנסת צחי הנגבי; אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת יוסי כץ.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמונה חודשים תמהנו, תהינו, דרשנו וחקרנו, איפה השינוי המיוחל שהבטיחה הממשלה הזאת, ובראשה ראש הממשלה מר יצחק רבין, לציבור? איפה השינוי בסדר העדיפויות הלאומי? האבטלה בעינה, התעסוקה בירידה. הפיגועים נמשכים. התהליך המדיני תקוע. המשק בקיפאון. איפה השינוי?

יורם לס (העבודה):

מה אתה משקר? 6% צמיחה.

נעמי חזן (מרצ):

6% צמיחה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אתמול, אדוני היושב-ראש, בשעה 21:29 בדיוק נחשף לעינינו סוף סוף השינוי המיוחל.

יורם לס (העבודה):

6% צמיחה. אין בשום מדינה בעולם. למה אתה משקר?

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק עם קריאות הביניים ולאפשר לדובר להמשיך את דבריו. בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני אאפשר לך שאלות בסוף הדברים.

יורם לס (העבודה):

הוא מביא נתונים לא נכונים.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לדובר לדבר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יחזקאל, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אתמול, אדוני היושב-ראש, נחשף לעינינו סוף סוף, בשעה 21:29, דקה לפני הכניסה לשיבת הממשלה המכרעת, השינוי המיוחל, השינוי הדרמטי, שוודאי יביא עמו, ידידי מהקואליציה, כפי שהבטחתם, רוח חדשה, אווירה של מהפך אמיתי, יהיה שינוי. שולה אלוני תהיה אחראית לחוג לקרמיקה, אמנון רובינשטיין אחראי לשיעורי המקרמה, ראש הממשלה יהיה אחראי לבלט ולמחול, רוקדים מכיסא לכיסא בלוליינות, בצעדי מחול מטופפים.

יורם לס (העבודה):

אתה ליצן?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, מדברים על דברים רציניים והוא ליצן.

צחי הנגבי (הליכוד):

דברים רציניים? הממשלה שלכם הבטיחה לפעול ברצינות, וכל כולה עוסקת רק במעשה ליצנות. ראש הממשלה, האחראי למקרמה, הבטיח לשנות את הטון, והוא הפך לפלייטון. הרי כולכם נראים כמו איזה מחזה סאטירי מ"ניקוי ראש", חבורה של מוקיונים, שלא יודעים היום מה יהיו מחר ולא יודעים מחר מה יהיו מחרתיים.

השינוי בסדר העדיפויות הלאומי נדמה שהוא עוסק רק בשינוי בסדר הכיסאות, גברתי היושבת-ראש. זה הדבר היחיד שמשתנה בממשלה הזאת.

אין לי טענה לראש הממשלה. שולמית אלוני כבר אמרה, שראש הממשלה הוא אריה דרעי. יש לי שאלה למר אריה דרעי: הבטיח לציבור והתחייב בפניו בלהט ובהתרגשות, שהוא ומפלגתו ילכו אך ורק עם הליכוד. אני זוכר אותו ניצב ומתחייב – –

(משמיע הקלטה)

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת הנגבי, אני מבקשת ממך לסגור. אתה פוגע בנוהלי הכנסת.

קריאות:

נעמי חזן (מרצ):

זה ביזוי הכנסת.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה עוסק בהקלטות? למדת מביבי?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יחזקאל, תרשה לי לנהל את הישיבה.

אני מבקשת לא להכניס לפרוטוקול את הדברים. נבדוק את זה לאחר הישיבה. אני מבקשת ממך לא להמשיך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מבקש הודעה.

היו"ר ע' מאור:

בסוף הדברים.

נעמי חזן (מרצ):

אברהם יחזקאל (העבודה):

צחי הנגבי (הליכוד):

גברתי חברת הכנסת חזן, עברתי על כל סעיפי התקנון אחד לאחד, ובכל סעיפי התקנון לא נאמר שאי-אפשר לצטט מדברי חבר כנסת או שר. נמצא לפנינו ציטוט משר שמתחייב. תראי לי, גברתי, בתקנון, שאסור להביא את דברי השר. את יודעת מה אמר השר? הוא אומר דבר פשוט לפני הציבור.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת חזן, אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא השתמש בטייפ-רקורדר.

צחי הנגבי (הליכוד):

תראה לי את זה בתקנון.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יחזקאל, אנחנו נברר את זה לאחר הישיבה. ביקשתי למחוק את זה מהפרוטוקול. עכשיו נא לאפשר לו להמשיך לדבר. לאחר דבריו אני אתן ליושב-ראש ועדת הכנסת דקה להגיב.

צחי הנגבי (הליכוד):

ידידי אבי יחזקאל, אתה חבר כנסת חדש. אני חייב להפנות את תשומת לבך לתקנון הכנסת.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת צחי הנגבי, זה על חשבון זמנך. מה שאתה רוצה, בזמנך.

צחי הנגבי (הליכוד):

יש כאן האשמות חמורות, ואני חייב להתייחס אליהן. לא בזמני.

היו"ר ע' מאור:

לא, זה על חשבון זמנך.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני מצפה מגברתי היושבת-ראש להגן עלי.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להמשיך.

צחי הנגבי (הליכוד):

תקנון הכנסת מסדיר את כללי הנאום של חבר הכנסת. במשך השעה האחרונה, כדי למנוע לזות שפתיים כזו שאתה השמעת, חבר הכנסת יחזקאל, בדקתי את הנושא. אין שום איסור להשמיע.

יתירה מזו, לא רק שאין איסור, נדמה לי שחובתך כחבר כנסת לאפשר לציבור לשמוע, שמר דרעי התייצב בפני הציבור בעצרת בחירות בפתח-תקווה, ושם הוא אמר, לא רק שהולכים עם הליכוד, הוא אמר: לא נלך עם משנאי הדת ועם רודפי הדת – – –

(משמיע הקלטה)

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת הנגבי, אבקש ממך להפסיק. אני מבקשת ממך לסגור את המכשיר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חובתך להראות לציבור את הקלטת של ביבי נתניהו. תפסיק לעסוק בקלטות.

משה קצב (הליכוד):

לא שמעתי. אתה מוכן להשמיע את זה שוב?

צחי הנגבי (הליכוד):

בהחלט.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת הנגבי, אני מבקשת ממך לא להשמיע.

חגי מירום (העבודה):

יש לך זכות להרחיק אותו.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת הנגבי, אני מבקשת ממך לסגור את הטייפ.

צחי הנגבי (הליכוד):

(משמיע הקלטה)

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת הנגבי, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. אתה סוגר את הקלטת עכשיו.

צחי הנגבי (הליכוד):

(משמיע הקלטה)

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת שתסגור את הטייפ.

צחי הנגבי (הליכוד):

הנה מה שהוא אומר. לא צריך לחזור על זה חמש פעמים ביום. אנחנו לא נגמגם, אומר השר דרעי. אני אומר לשר דרעי, באמצעותך ידידי, חבר הכנסת בניזרי – הוא צדק. אנחנו והשר דרעי קרובים הרבה יותר בעמדותינו לערכי ישראל, בהערכתנו למורשת ישראל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא תנאף...

צחי הנגבי (הליכוד):

החבורה הזאת אין לה שום זיקה, אין לה שום רצון לכבד את ערכי ישראל, ואני מעריך שמה שהשר דרעי אמר נבע מן הלב, ואנחנו ממתינים שהוא וחבר הכנסת בניזרי וידידינו האחרים מש"ס אכן ימלאו את הבטחותיהם לציבור ויפילו את הממשלה הזאת, הממשלה הליצנית והשלומיאלית.

שאל יהלום (מפד"ל):

אין לכך סיכוי.

היו"ר ע' מאור:

אני מאפשרת דקה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, להעיר הערה. בבקשה. דקה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני לא יכול אלא להביע את מחאתי ואת שאט-נפשי מהמעשה שעשה כאן חבר הכנסת הנגבי. חבר הכנסת הנגבי יודע, שעל-פי החלטות הכנסת אין להעלות על דוכן הכנסת אבזרים מעין אלה שהוא העלה. חבר הכנסת הנגבי, בשם דברים מאוד רציניים, דיבר כאן על סיעת העבודה במונחי ליצנות ומוקיונות, ומה שעשה כאן חבר הכנסת הנגבי זה ארכי-ליצנות וארכי-מוקיונות וגם הפרה בוטה של תקנון הכנסת.

צחי הנגבי (הליכוד):

אלה דברי אמת.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת הנגבי, אנחנו אתכם לא נתחרה בקלטות. אין לנו כלים להתחרות אתכם, אתך ועם חבר הכנסת ביבי נתניהו, בקלטות. אבל אנחנו נמחה בצורה חמורה ביותר על השימוש הבוטה בקלטות כאלה כאן במליאת הכנסת.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את אחרון הדוברים, חבר הכנסת יוסי כץ, לשאת את דברו.

יוסי כץ (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני בוש ונכלם מההתנהגות, שאין לי הגדרה אחרת בשבילה מאשר התנהגות בריונית. על במת הכנסת להתנהג בצורה כזאת, לנהוג בניגוד לכל מה שמקובל בכנסת, אחרי תקופה ארוכה, שבה לתומי סברתי שחברי הכנסת למדו לקח מהחודשים האחרונים.

אני יכול לומר לך, חבר הכנסת הנגבי, שמעשה כזה הוא הוא שגורם לירידה בתדמית הכנסת בעיני הציבור.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא להגזים.

יוסי כץ (העבודה):

כל הדברים שרציתי לומר בנאום השגרתי אחרי הודעת ראש הממשלה הם חיוורים למדי נוכח התופעות האלה.

בכלל, חברי הכנסת, הרי אתם חיים מכל משבר. האחרונים שצריכים לבוא בטענות לממשלה ולראש הממשלה הם חברי הכנסת. תראו איך אתם פורחים. נשמת אפה של הדמוקרטיה ושל הכנסת הזו היא המשברים. תראו, קלטות, מכשירי הקלטה, טייפים, הכול כשר והכול בזכות המשבר הזה.

מה קרה בסך הכול? באיטליה בחודשים האחרונים היתה רעידת אדמה. בבריטניה השמרנית – פיטורי שרים. בפולין – משבר ממשלתי. זה חלק מאורחות חיינו.

אני בהחלט מסכים, שהמשבר האחרון לא יירשם בדברי ימי הממשלה הזו בטור החיובי של המאזן. אבל, גם אתם צריכים להסכים אתי, שבסופו של דבר הממשלה הזאת תיבחן על-פי התוצאות של המעשים שלה בתחום המדיני, בתחום החברתי, ואני מקווה שאלה יגרמו לכך שאתם תשקלו פעם נוספת את עמדתכם והמציאות תטפח על פניכם, משום שהממשלה הזאת עושה אכן מעשים כדי לקדם את תהליך השלום – ויש לה עוד דרך ארוכה מאוד, דרך חתחתים, דרך מלאה מהמורות. עוד יהיה לנו זמן להתגושש, עוד יהיה לנו זמן להתעמת על הדברים החשובים באמת. והנה אתם באים, ובמקום להתמודד על הדברים החשובים, במקום להביע עמדות בתחומים שיקבעו בסופו של דבר אם יהיה שלום במדינה הזו, אם נתגבר על האבטלה, אם נגביר את התעסוקה, אתם מתמודדים באמצעות גימיקים, באמצעות כל מיני דברים, עם כל הכבוד, שפוגעים בכבודה של הכנסת. הייתי מציע לכם, במקום לנקוט דרכים אלה, לכו חפשו את הכיוון החיובי, תסתכלו על המעשים הטובים.

בסופו של דבר אני מוכרח להביע הערכה, עם כל המתיחות שנוצרה בין הסיעות, ואני ער למתיחות הזו, צריך להביע הערכה על כך שראש הממשלה הצליח בסופו של התהליך לנווט את הממשלה לקראת המשך דרכה, כי אני משוכנע שבסופו של דבר הממשלה הזאת היא התשובה היחידה על הבעיות האמיתיות של עם ישראל. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. בזה תם הדיון.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה – הצעת חוק מס מקביל (תיקון מס' 11) (שינוי מפתח החלוקה), התשנ"ג-1993;
והצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 7) (סייג להגדלת מספר הדירקטורים), התשנ"ג-
1993. תודה רבה.

הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל – של חברי הכנסת שלמה
בוחבוט ושאלו עמור, בקריאה ראשונה. אני מזמינה את חבר הכנסת שלמה בוחבוט לשאת את דברו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח להביא היום לקריאה ראשונה את חוק הרשות לפיתוח
הגליל. אני שמח גם שהממשלה תומכת בחוק זה.

כפי שהכנסת יודעת היטב, הגליל הוא חבל ארץ יפה, חבל ארץ ירוק, אך, לצערי הרב, יש בעיות
בתשתיות – כבישים, מערכות של תיירות. מגמת החוק הזה היא להקים רשות שתהווה מנוף לפיתוח
אזור הגליל, כדוגמת הרשות לפיתוח הנגב. היום יש מועצה ציבורית לפיתוח הגליל, אבל למועצה זו
אין שום סמכות, אין לה שיניים, וחבל מאוד שיימשך מצב זה. החוק הזה בא לשנות ולהחליף את
המועצה ברשות.

התפקיד והסמכויות של הרשות הם קודם כול לעודד יזמות כלכלית לפיתוח הגליל; לתאם בין משרדי הממשלה, הרשויות והגופים העושים לפיתוח הגליל; ליזום מחקרים; להקים מוסדות להשכלה גבוהה. לא צריך שהבנים הצעירים ימשיכו לנסוע ממטולה, מקריית-שמונה, ממעלות ומנצרת למרכז הארץ. חשוב שמוסדות להשכלה גבוהה, אוניברסיטאות, יקומו בגליל המזרחי ובגליל המערבי. חשוב לרכז את המשאבים. אנחנו רוצים שלפחות אחוז מסוים מתקציב המדינה יועבר לגליל.

תפקיד נוסף הוא ליזום פעולות תרבות. חברי הכנסת, כפי שאנחנו יודעים, הגליל רחוק ממרכז הארץ, וכפי שצינתי בתחילת דברי, התשתיות והכבישים אינם תמיד טובים. חבל מאוד שלתושבי הגליל לא תהיה אפשרות לראות הצגה טובה, להשתתף באירוע תרבותי. אחד התפקידים של הרשות שעומדת לקום הוא להביא תרבות וליזום פיתוח משאבי אנוש, על מנת לפתח את התרבות ואת האמנות בגליל.

הסמכויות של הרשות יהיו: א. לקבוע את הגופים שיבצעו את התוכניות לפיתוח הכלכלי והחברתי שהכינה הרשות; ב. לקבוע את השימוש במשאבים שיעמדו לרשותה; ג. לקבל תרומות בישראל ומחוצה לה; ד. להקים תאגידים; ה. ליצור ולקיים קרנות לפיתוח כלכלי. כשאני מדבר על פיתוח כלכלי, על הקמת אזורי תעשייה באזור צפת, באזור עפולה, באזור תפן, להפוך אותו לעמק הסייליקון של מדינת ישראל, לפתח אזורי תעשייה אזוריים, לא לכל יישוב בנפרד אלא של כל היישובים ביחד.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אזור הגליל, כפי שאמרתי בתחילת דברי, הוא אחד המקומות היפים בארץ – הירק, המים. עד עצם היום הזה התיירות לא מפותחת די. ולכן באה ההצעה הזאת למקד ולפתח ולהעביר משאבים, כדי שמשרדי הממשלה יראו באזור הזה אזור עדיפות לאומית.

חברי הכנסת, החוק הזה בא על מנת ליישם כמה דברים חשובים. אנחנו לא מסתפקים בדברת. אני לא הייתי רוצה שיהיה חוק שאין לו שיניים, והשיניים הם התקציבים. משרד התיירות צריך לתקצב אחוז מסוים מתקציבו השנתי, משרד התעשייה והמסחר צריך לתקצב, משרד הפנים יתקצב, ובכך נוכל להפוך חבל ארץ זה למקום מפותח.

אני רוצה להביא לכם דוגמה למה שקורה היום. הולכים לחתום על חוזים עם אותם יזמים שזכו בערוץ-2, והגליל גם מזה לא ייחנה, כי באותו חוזה שעומדים לחתום עליו נאמר, שרק בתוך שנתיים יעמידו משרדים, על מנת שהגליל יוכל לקלוט את ערוץ-2. האם הדעת סובלת את הדברים האלה? אילו היתה הרשות קיימת, אני מאמין שדבר כזה לא יכול היה להיות.

אני רוצה לסיים, גברתי היושבת-ראש וחברי הכנסת. עצם העובדה שהחוק הזה מוגש על-ידי ידידי, חבר הכנסת שאול עמור, שהיום לא יכול להיות בכנסת, ועל-ידי מבהיר, שיש אחדות דעים הן מימין והן משמאל בעניין חשיבות החוק. אני מבקש מחברי הכנסת לתמוך בחוק, ובדרך הזאת יובא החוק מהר ככל האפשר לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אנחנו עוברים לדיון. כל חבר כנסת ידבר שלוש דקות. רשימת הדוברים סגורה. מי שלא נמצא כשאי קוראת בשמו מפסיד את רשות הדיבור.

רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן – איננו; חבר הכנסת רון נחמן – איננו; חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו; חבר הכנסת חגי מירום. אחריו – חבר הכנסת רענן כהן. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אני מבינה שלרגל החג הוא איננו.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו מבצעים פה מעבר חד מהטונים המז'וריים של הדיון בהודעת הממשלה לדיון רציני ביותר בכל הקשור ברשות לפיתוח הגליל. קודם כול, אני רוצה לומר דברי ברכה ליזמים של הצעת החוק הזאת, חברי הכנסת שלמה בוחבוט ושאול עמור. שניהם ראשי רשויות, שניהם בוני עיר, שניהם אנשים שהקדישו את מיטב שנותיהם כדי לפתח ערים מובילות בגליל, האחד בגליל המרכזי העליון והאחר בגליל התחתון.

חברי הכנסת, המחשבה להקים רשות לפיתוח הגליל היא מחשבה נכונה, בהיותה מובילה בעצם אלי גורם אשר את עיקר מחשבתו, מאמציו ומשאביו יפנה לעבר פיתוח כלכלי וחברתי, יעודד יזמות, יקים תעשיות, יקים מפעלים תיירותיים, ובעצם יניח את הגליל באופן משמעותי יותר על מפת הארץ.

אין זה סוד, חברי הכנסת, שמדינת ישראל מרוכזת רובה בגוש-דן, אי-שם בין גדרה לחדרה, ושני חבלי ארץ מאוד מאוד חשובים – הגליל והנגב – נמצאים סובלים יותר בהיותם רחוקים ממרכזי אוכלוסייה, בהיותם מרוחקים מנמלי הארץ, בהיותם קובעי גבולות.

על כן, הטכניקה הזו של הקמת רשות שתעודד יזמות, שתיקח על עצמה את פיתוח האזורים, היא טכניקה שנראית לי נכונה.

אבל, חבר הכנסת שלמה בוחבוט, ככלות הכול, המבחן האמיתי יהיה לא בהכנת החוק אלא ביחסה של הממשלה לרשות. זו האמת לאמיתה. אנחנו שנינו חברים בקואליציה. הממשלה של היום היא ממשלה, שראש הממשלה וחברי הממשלה ברובם הם מסיעתנו. ובכל זאת אינני יכול להיות בטוח שהממשלה הזו תפנה לעבר הגליל, ואני מוכרח להגיד בנשימה אחת – והנגב, את המשאבים הדרושים, את העדיפויות הדרושות, כדי להעדיף את האזורים הללו.

קח לדוגמה את נושא התיירות שדיברת עליו – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת חגי מירום, אתה צריך לסיים.

חגי מירום (העבודה):

אני כבר מסיים. לצערי, משרד התיירות קבע סדרי עדיפויות, ולפיהם המקומות המועדפים כיום הם אילת, נחל-חבר וירושלים. ומה עם הגליל, על הפוטנציאל התיירותי האדיר שלו, עם האתרים הארכיאולוגיים וההיסטוריים הנפלאים שיש בו, עם החרמון ועם הגליל העליון? מה עם יפי הנוף? מה עם הכינרת, טבריה והאזור היפהפה הזה, שהציבור כל כך אוהב לבלות בהם?

אני רוצה להביע את תמיכתי בהצעת החוק. אני רוצה להביע את תקוותי, שהממשלה הזו לא רק תתמוך בחוק אלא גם תפנה משאבים על-פי החוק הזה כדי שהרשות תימלא בתוכן והמשאבים יעברו לעבר הגליל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת רענן כהן, אחריו – לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אחריו – לחבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – לחבר הכנסת יורם לס.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני רוצה לברך את מגישי החוק, חברי הכנסת שלמה בוחבט ושאול עמור. אני חושב שכשאנחנו מדברים על הגליל, שוכחים דבר, שלפני שנים לא כל כך רבות דיברו על ייחוד הגליל. מי שזוכר – – –

דן תיכון (הליכוד):

אסור. בקואליציה הזאת אסור לדבר על ייחוד הגליל.

רענן כהן (העבודה):

לי מותר הכול בקואליציה הזאת. כך אני גם עושה. הנושא עדיין לא נמצא בסדר העדיפויות הלאומיות. הגליל הוא הפנינה של מדינת ישראל. אם אנחנו לא נזכור ולא ניישב את הגליל, מדינת ישראל, עם קבלת האוטונומיה, שכולנו מייחלים שאכן תהיה, אני לא יודע באיזו צורה – –

גונן שגב (צומת):

לא כולם מייחלים.

רענן כהן (העבודה):

אני מדבר כרגע בשם הסיעה שלי. אני יודע מתי אני מדבר בשם הסיעה ומתי אני מדבר שלא בשם הסיעה.

– – אז תהיה בעיה אמיתית ליישוב הגליל. אביא דוגמאות. בנפת עכו 75% מכלל התושבים הם לא-יהודים.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה שומע את מה שאתה אומר?

רענן כהן (העבודה):

חבל שהוא לא שומע. הוא יודע את דעותי.

דן תיכון (הליכוד):

לא ייאמן. הוא תומך בך, רוב חוסם.

רענן כהן (העבודה):

אני אומר דברים ברורים, נדמה לי. לכן, אנחנו צריכים לראות את העדיפות הלאומית של מדינת ישראל בפיתוח הגליל וביישובו ובקביעת סדר עדיפויות במסגרת תעשיות, ריכוזי תעשיות – ואני אומר דבר נוסף, כי נפל בגורלנו לחיות יחד עם ערביי ישראל, יש להקים מרכזי תעשייה בשילוב יזמים יהודים וערבים יחד. אני לא מאמין רק בגוף אחד. הרעיון הזה עלה לפני שנים מספר גם בסיעתי, גם בממשלה שלנו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אז תעשו את זה.

רענן כהן (העבודה):

אני חושב שאנחנו חייבים לעשות את זה. אם אנחנו רוצים פריחה, אנחנו חייבים לראות שילוב יהודי-ערבי בגליל על-ידי הקמת ריכוזים מסוימים של תעשייה. אם ניצור איכות חיים טובה – ובגליל יש איכות חיים וניתן ליצור איכות חיים, מי שנוסע לגליל רואה את הנוף הזה, פינת ארץ-ישראל יפה, שאותה צריך לראות עם הרבה התיישבות יהודית, עם העלייה הברוכה שצריכה להיות שם – בדרך זו אנחנו נוכל לא רק לחזק את ההתיישבות היהודית בגליל, אלא לראות בפריחתה, לראות בעוצמתה, וזו חובתנו ככנסת לעשות הכול על מנת לראות את היזמות הזאת, את העידוד המשולב ואת השילוב היהודי-הערבי בתעשייה בגליל.

אבל דבר ראשון חשוב, הרבה הרבה יהודים בגליל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – הוא איננו; רשות הדיבור לחבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו. רשות דיבור לחבר הכנסת יורם לס, ואחריו – לחברת הכנסת ענת מאור.

דן תיכון (הליכוד):

היא איננה. מי אחריה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לברך את חברי הכנסת שלמה בוחבוט ושאול עמור על הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל, ובמסגרת זו אני מבקש לדבר בעיקר בנושא של מערך הבריאות בגליל.

נושא הבריאות חשוב מאוד לאזורי פריפריה. לאנשים באזורים אלה – ואין צורך לומר באזורים של קו העימות – יש חרדה, חרדה מוצדקת. אחת הדרכים לסלק חרדה היא להבטיח, שבגליל יהיה מערך רפואה ופניני טוב לפחות כמו במרכז הארץ.

בפניות שאני מקבל מתושבים – ורק אתמול דיברתי עם תושב יסוד-המעלה – יש חוסר אמון. הוא שאל, האם בית-החולים בצפת הוא טוב, הוא לא טוב? הוא רצה שאגיד לו. הדברים האלה אינם צריכים לקרות.

כאשר יגיע הרגע, מעבר לחוק, כשיתחיל הוויכוח על התקציב, ויהיה ויכוח עם האוצר ועם הממשלה על הקצבות ועל דברים אמיתיים שצריך לעשות – מערך הרפואה הוא אחד המערכים החשובים ביותר שצריך לפתח. צריך לזכור שמערך הרפואה הוא עתיר עבודה. מקום העבודה שמעסיק הכי הרבה עובדים בעיר צפת הוא בית-החולים של צפת. אותו דבר בבית-החולים בנהרייה ואותו דבר ב"פורייה".

גונן שגב (צומת):

והחולים – – –

יורם לס (העבודה):

אני לא מדבר על העסקת החולים. אשר לחולים – אנחנו רוצים שהם יבראו, כמובן, חבר הכנסת שגב. אני אומר, שכמקום עבודה – בית-החולים וחיזוק מערך הרפואה יכולים לעזור בקליטת עלייה.

יש בעיה קשה של אשפוז סיעודי באזורי הפריפריה, כאשר כל בתי-החולים הסיעודיים נמצאים במרכז, בין חדרה לגדרה, תרתי משמע. שם המרכזים הגדולים. לאוכלוסייה המזדקנת באזורי הפריפריה אין בדיוק איפה להתאשפז. אלה נושאים שצריך לפתח.

כיצד לפתח מערכת רפואה? יש נטייה להקים מתקנים. מקימים מיטות, מקימים מוסדות, מקימים מתקנים ודורשים תקציבים. בראש ובראשונה, הדבר הזה נבחן על כוח האדם האיכותי שצריך למשוך לאזורים האלה. בית-חולים פריפרי יקום או ייפול על איכות העובדים באותו בית-חולים, ולא כל-כך על גודלו ומספר המיטות שבו. כדי למשוך כוח אדם איכותי לאזורי פריפריה ולגליל צריך לתת תמריצים, הקלות מס ותוספות ישירות בשכר. בכל הדברים האלה אני מקווה שהרשות, לכשתקום, ואחרי שתיגמר הבעיה מי יהיה המנכ"ל ומי יהיה המינוי הפוליטי והלא-פוליטי, תיגש לדברים רציניים ותקדם את מערכת הבריאות בגליל. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו. מאחר שהחלפתי מתעכבת – רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם פורז; איננו. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. סליחה, יש החלפה.

היו"ר ש' וייס:

רשות הדיבור לחברת הכנסת ענת מאור.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת ענת מאור היתה צריכה לרדת ולעשות סיבוב.

היו"ר ש' וייס:

כן, רציתי לומר לה את זה.

ענת מאור (מרצ):

תודה על ההערה. אני מצטערת.

היו"ר ש' וייס:

אני מצטרף להערה ומקבל את ההתנצלות.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטרפת לברכות למציעים וליוזמים ואני מצטרפת בברכה חמה עוד יותר לאימוץ ההצעה.

כמי שיושבת בדרום הארץ ומודעת כל חייה לבעיה של פיזור האוכלוסין, שחייבת להיות לא רק סממנה אלא מגובה במדיניות ובמשאבים, אני יותר מאשר מעריכה את החוק.

לפי דעתי, החוק מייצג את הבעייתיות של שלוש תפיסות. האחת היא ההכוונה – באיזו מידה המדינה, המשק והחברה מתכוונים בכנות להשפיע על מערך החיים כנגד כוחות השוק, החברה והתחרותיות; והפילוסופיה הזאת נמצאת כל הזמן על סדר-יומנו.

הסוגיה השנייה קשורה בראשונה: האם הכוונה היא הצהרה בלבד, או שיש כוונה אמיתית להעדפה מתקנת? וקדמו לי ואמרו: העדפה מתקנת משמעותה גם תפיסה וגם השקעת משאבים. מי שלא מתכוון ברצינות להשקיע יותר במי שחי בפריפריה, מי שלא מתכוון ברצינות להשקיע יותר בנשים, להשקיע יותר באוכלוסיות שקופחו, נשאר בחזקת מצהיר ולא מתכוון לקדם את הנושאים. לפיכך, תועיל רק מדיניות של העדפה מתקנת כלפי אלה שבחרו מרצון להיות באזורים מרוחקים, או כלפי אלה שקופחו מכל טעם אחר.

הנקודה השלישית – פיזור האוכלוסייה, וזאת לא מתוך התחשבות כמה יהודים וכמה ערבים נמצאים בכל אזור. חוסנה של מדינה – ואנחנו רואים זאת במדינות המפותחות – תלוי במידה שיש בה איים של תרבות, כלכלה וחברה באזורים שונים. זה יוצר את הפלורליזם, את הדינמיקה, את הניידות. האפשרות האחרת, שבה הכול מתרכז במקום אחד בלבד ומסביב הכול הוא כפריות במובן השלילי של המלה, יש פחות התפתחות. בשביל להשיג אותו פיזור אוכלוסייה פורה ויוצר יש צורך בפיתוח כלכלה ותרבות, וקדם לי חבר הכנסת לס בעניין הבריאות, שאני מאוד מחשיבה אותו, וזה נכון לגבי כל תחומי הרווחה. היום החלוציות לא יכולה להתבטא בזה שמישהו הוא בחזקת מתנזר או חלוץ שיושב בספר, אלא הוא צריך להיות באזור מרוחק שבו איכות חיים, רמת חיים ורמת תקשורת דומות למה שמצוי במרכז.

אני רוצה להפנות את תשומת הלב לנקודה שחסרה בחוק שלכם, חבר הכנסת בוחבוט, והיא עידוד החינוך וההשכלה. בלי המשאב האנושי העיקרי של חינוך לא יהיה אפשר לקדם שום אזור, לא את הגליל ולא את הנגב. בשביל לקדם אזורים אלה צריך משרד החינוך – במקום רפורמות חדשות לבקרים של פתיחת בתי-ספר, דבר שיוצר רק אליטיזם, ומעבר מיותר לחמישה ימי לימוד – לעודד את המורים והמורות שילכו ללמד בגליל ובנגב. מי שמשקיע רק 32 מיליון ש"ח מתקציב המדינה בתמריצים למורים בל יתפלא שכשעושים יריד תעסוקה בהוראה בעיירות הפיתוח מגיעים רק עולים חדשים. את התקציב הזה צריך להכפיל ולשלש וצריך לתגמל את המורים מהקיבוצים ומהיישובים שנמצאים בגליל ובנגב ולא מתוגמלים. זה הכיוון של החינוך. אני חוזרת ואומרת, שהמשאב של המורים הוא הראשון במעלה ויש לתגמל אותו.

הנושא השני שמשלים את ההשכלה הוא ההשכלה הגבוהה.

היו"ר ש' וייס:

בשביל זה יש לך חמש שניות.

ענת מאור (מרצ):

בעניין ההשכלה הגבוהה אגיד, שאם חוק הגליל לא ישכיל להפוך את מכללת תל-חי, את מכללת עמק-יזרעאל ואת מכללת עמק-הירדן לאוניברסיטאות שמעניקות B.A., שהמרצים בתוכן יבואו מבין מתיישבי הגליל, שאנשי ההשכלה והמקצוע ואנשים שאוהבים את המקום לא יצטרכו לרדת למרכז, לא נצליח להפוך את חוק הגליל לחוק בעל רוח וחיות אנושית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. זאת גם הזדמנות לברך את אוניברסיטת חיפה, שמשרתת את המטרות האלה, ויש לה בדיוק עכשיו כנס של חבר נאמנים.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – לא אגיד מי. אחר כך תבינו מדוע.

שאלו יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני גם כן מצטרף לברכות ליוזמי הצעת החוק, חברי הכנסת בוחבוט ועמור.

אני חושב שאין כאן חבר כנסת שמתנגד לחוק. כולנו מחייבים אותו. בנושא הזה של חיוב החוק ונוסחו, מאחר שמדובר בקריאה ראשונה, חבל למעשה על כל מלה. יישר כוחכם, אנחנו מחייבים את החוק.

אבל אני רוצה להעיר שתי הערות לחברי הכנסת, לחברי הכנסת מהקואליציה וליוזמי החוק. אם מישהו רוצה לפתח את הגליל ורוצה שהאנשים יעברו ממרכז הארץ לגליל, הדבר הראשון שעליו לעשות הוא להוריד בצורה רצינית את מחירי התחבורה הציבורית. רוב בניינה של מדינת ישראל, רוב הקשרים המשפחתיים נמצאים מטבעם במרכז הארץ.

דן תיכון (הליכוד):

זה מסובסד.

שאלו יהלום (מפד"ל):

זה מסובסד, אבל לא מספיק. אם אתה מצפה שמשפחה שלמה מתל-אביב תעבור לקריית-שמונה, וכאשר היא תרצה לנסוע לראות סרט, לבקר משפחה, לראות הצגה בתל-אביב, יהא עליה לשלם הלוך וחזור רק בשביל הנסיעה, ולא במכונית פרטית – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

צריך לעשות תיאטרון בגליל.

שאלו יהלום (מפד"ל):

רק רגע, רק רגע.

גונן שגב (צומת):

זאת הבעיה. אם אתה רוצה שיגורו שם – תקים תיאטרון שם.

שאל ילום (מפד"ל):

רבתי יקרים – – –

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת ילום לדבר.

שאל ילום (מפד"ל):

אני אומר לחבר הכנסת דן תיכון, אם נסיעה כזאת תעלה 100 שקל, אנשים לא יגורו בגליל. מובן שטוב שיהיו תיאטרונים בגליל ושיהיה מקסימום שירותים בגליל.

דן תיכון (הליכוד):

כבישים, כבישים.

שאל ילום (מפד"ל):

אבל, בסך הכול, צריך להבין שרוב חיי התרבות מתנהלים בגוש-דן. צריך להבין שהמשפחות נמצאות בגוש-דן. אתה לא רוצה לבקר את הדודה שלך בתל-אביב?

גון שגב (צומת):

אני לא.

שאל ילום (מפד"ל):

אתה לא, אבל יש כאלה שכן.

יורם לס (העבודה):

אולי את החותנת.

שאול יהלום (מפד"ל):

את החותנת לא, זה נכון.

לכן, אין כל ספק שאם המחירים הם כאלה – אנשים לא יעברו, לא יעברו. לכן, הדבר הראשון שצריך לעשות הוא להוריד את מחירי התחבורה, לפתח רשת כבישים ולפתח רכבות. אם תהיה תחבורה נגישה לכל הארץ, יותר אנשים יעברו לגור בגליל. אם הם עולים לרכבת ובתוך שעה וחצי מגיעים לגוש-דן לכל מטרה שהיא, יותר אנשים יעברו לגליל.

הנושא השני, שהוא למעשה נושא מדיני, הוא הנושא הביטחוני של הגליל. הגליל בנוי גם ממזרח הגליל. ואין כל ספק, חבר הכנסת בוחבוט, יוזם הצעת החוק שנמצא כאן, שכאשר אנשי הגליל היו מטרה לתותחים, מטרה למרגמות, כאשר הסורים שלטו ברמת-הגולן, הרי הדבר דילל את הגליל. ואם היום אנחנו הולכים, בתקופת הממשלה הנוכחית, ואיננו שומרים על הגולן כערובה לשמירת הגליל ולפיתוחו, הרי ממילא זה יפגע בסופו של דבר בגליל. והגולן ופיתוחו, ושמירת הגולן כולו בריבונות מדינת ישראל – זה אחד הגורמים לכך, שיותר ויותר אנשים לא רק יבואו לגולן, אלא יבואו לגליל שלמרגלות הגולן.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת יגאל ביבי – אינו נוכח. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – אינה נוכחת. רשות הדיבור לחבר הכנסת אליעזר זנדברג, ואחריו – לחבר הכנסת סילבן שלום.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, בפתח דברי אני רוצה להצטרף לברכות לחברי הכנסת שיזמו את הצעת החוק הזאת. אני חושב שהחוק הזה הוא חוק חשוב, צריך לפתח את הגליל, ואני תומך בו. בכלל, בקצב הוויתורים שהממשלה הזאת מצהירה עליהם חדשות לבקרים יש סיכוי רע מאוד, אבל אפשרי אולי, שמזרח הגליל יהיה אזור ספר בימים קרובים, חלילה וחס. אבל צריך לפתח אותו ללא כל קשר לעניין הזה.

אני מבקש להעיר הערות מספר לסעיפי החוק עצמם, ואני מקווה שנוכל גם לקבל תשובות על העניינים האלה. עברתי על החוק, קראתי אותו. קצת הפריעו לי דברים שרשומים בסעיף 5(ב). נאמר בו: "בביצוע תפקידיה תדאג הרשות שפעולותיה יהיו תואמות את מדיניותה הכלכלית של הממשלה". אני חושב שסעיף כזה, מנוסח בצורה כזאת, קצת סותר את החוק כולו ואת המהות שלו. מהות החוק היא – רשות לפיתוח הגליל. זאת אומרת שהרשות הזאת, התפקיד העיקרי, המרכזי, אולי אפילו הכמעט יחיד שלה, הוא לפתח את הגליל. אם אנחנו נבוא ונגיד שהרשות הזאת תפתח את הגליל, אבל בכפוף לכל המדיניות הכלכלית של הממשלה, המשמעות היא, שהרשות הזאת לא יכולה ליזום שום הצעה שלא עולה בקנה אחד עם המדיניות של הממשלה, לא יכולה ליזום שום הצעה שאולי היא

מתאימה לגליל אבל לא כל כך מתאימה למדיניות הממשלה באותו רגע, לא יכולה להביא לכך שתוצא לפועל הצעה, שבסופו של דבר תגרום לשינוי של מדיניות הממשלה.

לכן אני חושב שסעיף כזה, כפי שהוא מנוסח בהצעת החוק, מיותר, ולדעתי גם פוגם בחוק כולו.

יש כאן רשימה של נציגי גופים שיהיו את מועצת הרשות וגם את מינהלת הרשות. אני מציע, ואני מקווה שלאחר מכן, בדיונים בוועדה, הדבר יתקבל, שנציגים של כל מיני גופים יהיו נציגים שהם תושבי הגליל, כי חלק מהעניין הוא – כך אני חושב – שברשות לפיתוח הגליל ישבו גלילאים, ישבו אנשים שגרים בגליל; ואם יש נציג של הסוכנות היהודית, שלא ישלחו אחד מירושלים שיבוא לשיבות, אלא ימנו אדם שיושב ומתגורר בגליל. וכך לגבי כל הגופים כולם, נציג התאחדות התעשיינים, נציג התאחדות בעלי המלאכה וכדומה.

קצת מפריע לי ששמו שני נציגי ההסתדרות הכללית של העובדים, שימנה המזכיר הכללי של ההסתדרות. קודם כול, למה ארגון עובדים כזה? למה ארגון כזה שמייצג עובדים? למה ההסתדרות העובדים הכללית ולא ההסתדרות העובדים הלאומיים, או ההסתדרות אחרת? ובכלל, אנחנו יודעים איך מתנהלים גופים הקשורים להסתדרות ועד כמה הם יעילים. עוד לא הקמנו את הרשות, כבר אנחנו רוצים לקלקל אותה? עוד לא הקמנו את הרשות, כבר אנחנו רוצים לדאוג שיהיו בה נציגים של גוף, שלדעתי יהיה מן הראוי לבדוק בכלל את צדקת קיומו במבנה הנוכחי? ובכלל, למה שניים, ונציג של הסוכנות רק אחד, או נציג אחד להתאחדות התעשיינים? לפי דעתי, אין היגיון בדבר הזה. מאוד מאוד הייתי שמח אם היו מבטלים אותו.

היות שהשעון מצלצל וזמני הולך ומתקצר – – –

היו"ר ע' מאור:

זמןך תם.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מבקש לסיים בשתי הערות קצרות. מאוד צר לי שיש בחוק סעיף 11(5), שמדבר על מינוי נציג מרשות מקומית שמרבית האוכלוסייה בה אינה יהודית. אני חושב שהמבחן אינו של יהודי או לא-יהודי. יש רשויות מקומיות, יש מועצות אזוריות, יש עיריות. לא צריך להתייחס לעניין הזה. הרי אתם באים להילחם בקיפוח.

אני הייתי גם מציע לצרף נציג של מורים או של מנהלי בתי-הספר. זה חשוב לא פחות ממוסדות להשכלה גבוהה.

ואני אסיים בכך, כפי שאמר חבר הכנסת רענן כהן, ואני מצטרף אליו בהסכמה – גם אני רוצה שיהיו הרבה יהודים בגליל. בכלל, אני הייתי רוצה שיהיו הרבה יהודים בכל חלק מחלקי ארץ-ישראל. תודה ושוב ברכות ליוזמי החוק.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת סילבן שלום – אינו נוכח. רשות הדיבור לחבר הכנסת גונן שגב, ואחריו – לחבר הכנסת חיים דיין.

גונן שגב (צומת):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ברכות לחבר הכנסת בוחבוט על החוק. יש לי השגות מספר, המופנות אליך, והן פשוט מניסיוני הקצר כאן ומניסיוני הארוך כאזרח מדינת ישראל. דרך אגב, חבר הכנסת בוחבוט, אני דור רביעי בארץ ודור שני לילידי הגליל עצמו. אז זו קרבה משפחתית בינינו.

מה שמטריד אותי בחוק הזה הוא, שאני פוחד מאוד שהוא יישאר על הנייר. הסרבול שלו מבחינת המינהלה, כמות הפונקציות שצריכות להיות חברות בתוך המועצה, והמינהלה כל כך גדולה, שאני לא מאמין שמשוה בגלילי הבירוקרטיה יזוז כאן. למה לא נלך ונגיד כך: יש כמה אזורים בארץ, שחייבים לקבל עדיפות. לשני אזורים יש חוק, יש חוק פיתוח הנגב ויש חוק פיתוח הגליל. יש עוד אזורים, מבחינת האידיאולוגיה שלי גם יהודה ושומרון צריכים לקבל עדיפות כדי להקטין את ריכוז האוכלוסייה בגוש-דן.

בואו נחשוב על משרדים, או על תמריצים ספציפיים, אחת, שתיים, שלוש, בנושאים מסוימים, שמשרדים מסוימים יהיו אחראים לקיים אותם, להזדרז ולקיים אותם מהר, כי על עדיפות של הגליל ועל פיתוח הגליל מדברים כבר שנים. אני זוכר אפילו אחד מחברי הכנסת, שהיום הוא בקואליציה, שמתוך הזדהות עם המצב הקשה של קריית-שמונה ושל הגליל הלך לגור עם משפחתו בקריית-שמונה תקופה, חבר הכנסת שריד.

אני חושב שצריך להיות תקצוב מסודר לכל משרד ומשרד. ויש משרדים חשובים, זה משרד התיירות, זה משרד התעשייה והמסחר, זה משרד החינוך, זה משרד הבריאות, המשרדים אשר שייכים לתעסוקה ומצד שני המשרדים השייכים לתשתיות אנושיות, כמו בריאות וחינוך, שבהם יהיו תקציב מיוחד ועדיפות אמיתית, לא עדיפות על הנייר, לאותם אזורים, שאחד מהם צריך להיות, כמובן, הגליל.

ועוד נקודה אחת. חבר הכנסת יהלום הזכיר את הנושא של סבסוד תחבורה. לא סבסוד תחבורה הוא הבעיה. מה שכן נכון, ועל זה כל הכלכלנים מדברים, לאו דווקא בקשר לגליל אלא לכל ישראל – ברור לגמרי שבמדינה קטנה כשלנו ברגע שתהיה תשתית כבישים טובה, אוטוסטרדות, כבישי אורך ורוחב טובים, שיקצרו את מרחק הנסיעה בצורה משמעותית, זה יהיה הנדבך הראשון והחשוב ביותר לפיתוח הגליל.

שוב, אני מקווה שהחוק יבוצע בהצלחה, והלוואי שאתבדה לגבי סרבול החוק.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת גונן שגב. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים דיין, אחריו – לחבר הכנסת משה פלד, ואחריו – לאחרון הדוברים, חבר הכנסת דן תיכון.

חיים דיין (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מאז כיבוש הגליל במלחמת השחרור היה הגליל אזור אטרקטיבי ביותר – – –

גונן שגב (צומת):

שחרור הגליל.

חיים דיין (צומת):

בוודאי שחרור הגליל. מאז שחרור הגליל במלחמת השחרור היה הגליל אזור אטרקטיבי ביותר לתירות, לתעשייה, להתיישבות ולבנייה, למען פיזור האוכלוסייה ולמען הביטחון. לא אחת העמיד איזון האוכלוסייה בין היהודים ובין הערבים בסיכון את נושא ההתיישבות, כאשר אזורים אלה היו מועדים לבנייה בלתי חוקית על-ידי מיעוטים בשטחי המינהל ובאדמות חקלאיות.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חוק זה יפתח וייתן שוויון בין אזרחים תושבי המרכז והגליל בתעסוקה, בפיתוח, ברצון האזרחים לחזור ולהתיישב בגליל, עידוד יזמות, פיתוח שדה התעופה, על מנת שהריחוק של חבל ארץ זה יהיה בלתי-משמעותי.

חברי הכנסת, הממשלה חייבת לתקצב את הרשות. אני מאמין שרשות זו תהיה לדוגמה, והיא תוריד נטל משמעותי בריכוז פתרונות – בין נושאי המדיניות ובין הרשויות בפריפריה. אני מאמין שהרשות תוביל להעלאת רמת החיים ולפתרונות לקליטת עלייה. אזור הגליל מבורך בחי, בצומח ובאתרים ארכיאולוגיים שיעודדו תיירים רבים לבקר בו.

אני רוצה להעיר לתשומת לבכם, חברי הכנסת, שניסיון העבר במלחמת המפרץ מלמד, שכל תושבי גוש-דן, אחוזים גבוהים מהם, ברחו לדרום עד יעבור זעם. חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אתה יחד עם חבריך צריכים לחשוב איך לשמור על הביטחון, כדי שתושבים ותיקים לא יעזבו, ונשמור על רמת-הגולן.

אני מברך את חברי הכנסת שאול עמור ושלמה בוחבוט על יוזמת החקיקה, ואסייע דרך הלובי החברתי לפיתוח הגליל. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת משה פלד, ואחריו – לאחרון הדוברים, חבר הכנסת דן תיכון.

משה פלד (צומת):

חיים דיין (צומת):

אני מבקש לתקן בפרוטוקול: לובי הגליל.

משה פלד (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ערב טוב, גם אני שמח ומברך על העלאת נושא הגליל על סדר-יומה של הכנסת ועל דחיפת חבל הארץ היפהפה הזה לסדר-יומנו הלאומי.

דווקא בימים אלה, בימים של תהליך שלום ושיחות שלום, בימים של דיבורים על ויתורים על חלקים בארץ-ישראל, חשוב יותר מכול לעגן ולחזק חבלי ארץ שעד תמול שלשום עוד דובר על בעיה דמוגרפית בהם.

אני רוצה להזכיר, כי רובו של הגליל לא נכלל בגבולות החלוקה של שנת 1947, ועד היום עדיין נשמעים דיבורים על כך שהגליל איננו ארץ-ישראל, דברים הנשמעים מאזרחי ישראל שלא כל כך מקבלים את ריבונותנו בגליל.

לכן, חוק הגליל תפקידו לעגן, לחזק ולקבוע סופית את מעמדו המועדף של הגליל כחבל ארץ המיועד לפיתוח, לבנייה, להתיישבות, ולשמש נדבך רציני וראשי ביישובה ובביסוסה של ארץ-ישראל כבית לאומי ליהודים.

הממשלה חייבת להמחיש בצורה הברורה ביותר כי הגליל איננו אזור ספר, איננו אזור עימות. הגליל הוא מרכזה של ארץ-ישראל ורמת-הגולן היא המאבטחת, היא השומרת עליו ועל תושביו. ללא ריבונותנו על רמת-הגולן גם הגליל יאבד את מתיישביו היהודים ואת אחיזתנו בו.

הממשלה חייבת לקבוע ולהגדיר את הגליל ופיתוחו כיעד לאומי הן בהתיישבות, הן בפיתוח התעשייה, התיירות וכו'.

אני מסיים בברכה חוזרת ליוזמי החוק ובקריאה לממשלה לאמצו ביוזמה, בדחיפה ובהפניית משאבים ככל שרק ניתן. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת "הומייה", חבר הכנסת גונן שגב, שלא כמו קודמי אני נגד החוק. אני נגד משום ניסיוני הרב בנושאים שבהם עוסק כביכול החוק המוצע.

כאן המקום להעלות על נס את חבר הכנסת לשעבר אהרן נחמיאס, שהיה הראשון שהציג בפני הבית את חוק הגליל. אינני יודע מה עלה בגורלו של חוק הגליל, אבל ברור שהצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל מסתמכת על הלקחים שנלמדו מן הניסיונות להפעיל את חוק הגליל מאז נחקק.

אין צורך בחוק הזה. הוא חוק מיותר, הוא חוק שיסרבל. יש ממשלה מרכזית למדינת ישראל, יש לה תוכנית עבודה, יש משרדים שונים שיש להם שלוחות בחיפה, בנצרת ובנצרת-עילית. כל מה שעושה החוק הזה הוא בעצם מחקה ומעתיק את חוק הרשות לפיתוח ירושלים, חוק שרוקן את עיריית ירושלים מכל תפקידיה, עשה שירות דוב, שירות רע למינהל הציבורי, אימץ נורמות-לא-נורמות.

אני מסתכל על החוק המוצג בפנינו כאן. ברשותו של חבר הכנסת בוחבוט, אני רוצה לשאול אותו. כתוב כאן בסעיף 5: "ואלה תפקידי הרשות: (1) ליזום פעולות לפיתוח הכלכלי והחברתי של הגליל" – לשם כך יש ממשלת ישראל. (2) להכין תוכניות לפיתוח הכלכלי והחברתי של הגליל" – גם זאת עושה הממשלה. (3) לעודד יוזמות כלכליות לפיתוח הגליל" – לשם כך יש החוק לעידוד השקעות הון. (4) לתאם בין משרדי הממשלה, הרשויות והגופים העושים לפיתוח הגליל", (6) לייעץ ולסייע בכל הקשור לתכנון ולהקמה של מפעלים כלכליים וחברתיים בגליל לרבות להליכים הדרושים לעניין זה לפי כל דין" – רבותי, הסתכלו על מועצת המנהלים, מי לא נכלל במועצת המנהלים הזאת, במועצת הרשות? אפילו הנציג של התאחדות בעלי המלאכה והתעשייה לישראל.

לכן, כל מה שאני אומר: מבחינה מינהלית אין מקום ליצור מן הסוג הזה. אם יש מקום ליצור מן הסוג הזה, המשמעות היא שממשלת ישראל לא מתפקדת. מה שהממשלה לא יכולה לעשות בוודאי לא יוכל לעשות הגוף החדש המוצע. כאמור, הוא ירבה סרבול, בלבול, אובדן עשתונות ואי-עשייה.

כבר אמרתי, שהדבר היחיד שיקרה בעקבות החוק הזה הוא שתוקם מועצה ציבורית ויהיה מנהל ויהיו תקציבים ולעולם לא נוכל לדעת מה עושים בתקציבים הללו. לאחר הניסיון שהיה לנו עם הרשות

לפיתוח ירושלים, שאנחנו מצטערים על הקמתה, ובעצם חושבים שזה הגוף האנטי-דמוקרטי הגדול ביותר שמצוי בירושלים, לאחר הניסיון שיש לנו עם מועצת הנגב, יש לנו ניסיון נפל נוסף, אבל, כאמור, איש לא יצא נגד החוק הזה, ובעוד כמה שנים תקום ממשלה שתדאג לפירוקו של הגוף המסואב הזה. כך היה בעבר, לפני כ-20 שנים, כאשר ביטלנו את כל החברות המקומיות, כך קורה עכשיו שכולן קמות לתחייה, זו איזו מחזוריות שקיימת במינהל הציבורי.

כאמור, אני נגד, נגד, נגד.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה על החוק. נצביע בעד ונגד העברת החוק לוועדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, ברוב של 12, ללא מתנגדים וללא נמנעים, הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993, של חברי הכנסת שלמה בוחבוט ושאול עמור, הועברה לדיון בוועדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5) (הסדרת פעולתם של שדלנים).

התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5) (הסדרת פעולתם של שדלנים), התשנ"ג-1993, קריאה ראשונה. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הכנסת העבירה ביום 26 בנובמבר 1992 לוועדת הכנסת הצעת חוק שהגשתי להסדרת פעילותם של שדלנים בכנסת, התשנ"ב-1992, לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

ועדת הכנסת קיימה כמה ישיבות, דנה בנושא ושמעה את נציגי השדלנים בכנסת.

דן תיכון (הליכוד):

האם יש דבר כזה, נציגי השדלנים בכנסת?

חגי מירום (העבודה):

כן, יש דבר כזה, הגיעו לוועדה שלושה-ארבעה אנשים כאלה והציגו עצמם כשדלנים.

אני מוכרח לומר פה, שהצעת החוק המוגשת לכם, חברי הכנסת, היא דגם מאוד מקוצר, מאוד לקוני, שהוא פרי פשרה שהגענו אליה בוועדת הכנסת, שבעצם מטרתה לא לקבוע בשלב זה את אמות-המידה להתנהגותם של השדלנים, אבל לאפשר ליושב-ראש הכנסת להסדיר בתקנות, באישור ועדת הכנסת, את פעולת השדלנים במשכן. היא גם קובעת, ש"שדלן הוא מי שנוקט, דרך עיסוק, פעולות לשכנוע חבר הכנסת בענייני חקיקה והחלטות הכנסת".

אני רוצה לומר לאלה שמתייחסים במידה מסוימת של זלזול לנושא השדלנות. אגב, בהתחלה קראנו להם שתדלנים, אבל האנשים שמתמחים בתחום השפה העברית אמרו לנו, שהם ממליצים שנקרא להם שדלנים, ועל כן – – –

דן תיכון (הליכוד):

אם מותר לי, אני רוצה להציע לך הצעה. גם המינוח החדש לא נראה, בעיני לפחות. אולי תבקשו שימציאו לנו מלה חדשה כתחליף למלה "לוביסט".

חגי מירום (העבודה):

יש קושי עם המלה הזאת. יש לה קונטציה כביכול שלילית. ומדובר באנשים בהחלט חיוביים, שמקדמים אינטרסים. ואם הם יעשו את זה בצורה מוסדרת והוגנת, אין שום סיבה בעולם לראות בהם בעלי מקצוע שליליים. מכל מקום, זה השם שהציעו לנו.

דן תיכון (הליכוד):

לא שדולנים?

חגי מירום (העבודה):

לא שדולנים, אלא שדלנים. וכל זאת מפני ששדולנים הם אנשים שבאים מתוך שדולות, כך הוסבר לנו. ושדלן הוא מי שמשדל כדי להגיע לאיזו תוצאה שהוא רוצה להגיע אליה. אבל אולי עוד נשקול את זה בין הקריאה הראשונה לבין הקריאה השנייה והשלישית, ונמצא איזה שם אחר. אני בהחלט ער לכך שאין סיבה להכניס פה איזו קונטציה שלילית סביב המקצוע הזה.

אני רוצה להגיד לחברי הכנסת, שבאמת אין לנו רבים כאלה במשכן הזה. אנחנו ספרנו, יש כעשרה אנשים שעוסקים בשדלנות בתחומים שונים, בשכר, ומקדמים אינטרסים. אבל בעבר נתקלנו בתופעות מאוד לא סימפתיות, במיוחד בחקיקה כלכלית, גם בפתחי ועדות וגם בפתחה של מליאת הכנסת, כאשר לוביסטים כאלה, אנשים שרוצים לקדם רעיון, עניין, שבדרך כלל משלמים להם בשביל זה, תופסים בכנף הבגד של חבר הכנסת הנכנס למליאה ובקוצר רוח מסבירים לו מדוע הוא צריך לעשות כך ולא אחרת. ראינו תופעות ששדלנים ריכזו ביציע האורחים אנשים בעלי אינטרסים, כדי שיצפו בחבר הכנסת המצביע, לבל יצביע בניגוד לרצונם, ושיהיה כביכול מאוים על-ידי עינו הרואה של מי שיש לו אינטרס בנושא. ואנחנו יודעים שבעידן הפריימריס, בעידן מרכזי המפלגות, העובדה שמביאים אל תוך הכנסת אנשים אשר צופים במצביע וכאילו מבצעים איזה לחץ פיסי מתון באמצעות קשר עין – חשבנו שזה מסוג הדברים שצריך שייקבעו להם כללים.

ההצעה שלי במקורה היתה מאוד מפורטת, מה מותר ומה אסור. ובישיבת ועדת הכנסת חברי כנסת הציעו שנסתפק בקביעת העיקרון. יש לנו חוק משכן הכנסת ורחבתו, מין חוק שנותן ליושב-ראש הכנסת אפשרויות לקבוע סדרים בבית הזה. הוא קובע את סדרי הטלויזיה, הוא קובע מי יהיה ומי לא יהיה, דיני הכנסת אורחים וכן הלאה; הוא יקבע גם את פעולתם של השדלנים. אם כי קבענו בסייג, שזה צריך להיות באישור ועדת הכנסת, כי רצינו שתהיה בקרה גם לוועדה הזאת, שעוסקת בענייני הבית הזה.

חברי הכנסת, אני חושב שאנחנו מקדמים פה מהלך חקיקה מאוד ראשוני ועושים את הצעד מאוד בזהירות. לא מכריזים מחר על קיומה של "גילדה" חדשה, ולא מקימים לה לשכה כמו לשכת עורכי-הדין, או ועד כזה או אחר. בסך הכול קובעים את קיומה של התופעה – – –

דן תיכון (הליכוד):

אגרה הם ישלמו לכנסת?

חגי מירום (העבודה):

אינני יודע, חבר הכנסת תיכון. אם נהיה סבורים שהם צריכים לשלם אגרה, אז הם ישלמו גם אגרה. אני אומר שהשארנו את זה בצריך עיון. לא קבענו כרגע את – – –

דן תיכון (הליכוד):

ליד מועצת הגליל, אולי נקים מועצת שדלנים?

חגי מירום (העבודה):

הייתי רוצה גם למען הגליל וגם למען פעולת השדלנים – ואתה יודע מה? גם למעני – שלא נהפוך את זה לבדיחה.

חברי הכנסת, הייתי מאוד רוצה לבקש מחברי הכנסת הנוכחים, ואולי גם מאלה שיבואו להשתתף בדיון, להתייחס אל החקיקה הזאת כאל חקיקה ראשונית. יש כמה פרלמנטים בעולם שכבר נזקקו לפעולת שדלנים. כך למשל, בעיקר במדינות מערביות, כמו בארצות-הברית ובבריטניה, בקנדה ובאוסטרליה, כבר יש ראשית חקיקה בנושא הלוביסטים. בארצות-הברית יש חקיקה של ממש בנושא הלוביסטיקה בגבעת הקפיטול, בשני הבתים, בקונגרס ובסנט. יש לנו חברי כנסת שזה עתה שבו משם, והם נכחו וראו את תהליך החקיקה בארצות-הברית. מקצוע השדלנות שם הוא מקצוע מאוד מפותח. מגלגלים שם מיליוני דולרים סביב מקצוע השדלנות וסביב האינטרסים שהם מקדמים.

אברהם בורג (העבודה):

איזה שדולות יש בפרלמנטים במזרח התיכון?

דן תיכון (הליכוד):

אין פרלמנטים.

חגי מירום (העבודה):

אתה מדבר על דמוקרטיה, חבר הכנסת בורג? אני המום משאלתך.

על כל פנים, זאת חקיקה ראשונית, היא לא מתיימרת ללכת רחוק מדי, היא קובעת שיושב-ראש הכנסת, בהתייעצות עם ועדת הכנסת, יסדיר את פעולת השדלנים.

אני חושב שגם השדלנים עצמם, שבתחילה מאוד התנגדו לחקיקה הראשונית שלי, מקבלים את התיקון הזה במובן זה שזה יוצר איזה סטטוס למקצוע שלהם מצד אחד, ומצד שני אינו פוגע בהם, אינו רודף אותם, וגם אינו קובע אמות מידה מקצועיות.

אלה הדברים. בוועדת הכנסת הגענו להסכמה רחבה, אני חושב של כל חברי ועדת הכנסת, ואני מבקש מהכנסת לאפשר לנו להמשיך את מהלך החקיקה. כמובן, נביא בחשבון את ההערות של חברי הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אנחנו עוברים לדיון. רשימת הדוברים סגורה. שלוש דקות לכל דובר, ומי שאיננו באולם מאבד את זכותו. ראשון הדוברים, חבר הכנסת מיכאל איתן – הוא איננו. חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה, אחריה – חבר הכנסת גונן שגב, ואחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בעשור האחרון רבו קבוצות האינטרס וקבוצות הלחץ במדינת ישראל, וכתוצאה מפעילות השוואתית רחבה מאוד, הווי אומר לימוד מאנשי מקצוע בחוץ-לארץ, גם כל הנושא של שדלנים התפתח בצורה מאוד מואצת.

אבל בהצעת החוק הזאת אין ניסיון להתמודד עם כמה סוגיות מרכזיות. הסוגיה המרכזית הראשונה היא ניסיון למיין את קבוצות הלחץ וקבוצות האינטרס השונות. יש הבדל מהותי בין קבוצות ושדלנים המייצגים מגזרים מאוד מאוד מאורגנים, חזקים, שיש להם גם תביעות תקציביות מהכנסת ומהממשלה, לעומת קבוצות אינטרס שהן קבוצות אינטרס אידיאולוגיות, או שהן באות לעשות רפורמה חברתית, שהן גם התנדבותיות. עצם העובדה שאין ניסיון לעשות קודם כול מיון של קבוצות אינטרס, לדעתי זה פוגם בהצעת החוק הזאת בצורה רצינית.

בעיה שנייה היא גם לגבי אופי השדלנים עצמם: כמה מהם הם אנשי מקצוע בשכר, כמה אינם אנשי מקצוע בשכר, כמה מתנדבים, מדוע, איזו תמורה הם מקבלים וכיצד?

וסוגייה שלישית שקיימת היא כל אופן הפנייה לחברי הכנסת, לוועדות הכנסת וגם לממשלה. חלק מהפניות נעשה בכתב, חלק נעשה בעל-פה. יש עכשיו לחץ ציבורי גדול מאוד באמצעי התקשורת, שנעשה על-ידי שדלנים עצמם.

יש פה הצעת חוק שמנסה למעשה לתת ליושב-ראש הכנסת ולוועדת הכנסת את האפשרות להתקין תקנות בנושא הזה. אני חושבת שהנושא הרבה יותר מורכב ממה שמוצע כאן. לדעתי, עקרונית היוזמה ברוכה, אבל דרך הטיפול למעשה לא מתמודדת עם המהות של הנושאים. כמעט בכל מדינה דמוקרטית כל הנושא של לובי או שדלנות הוא נושא שמוסדר על-פי החוק בחקיקה ראשית ולא בחקיקה של תקנונים בתוך משכן הבית עצמו. אני לא אתנגד, לפחות בקריאה ראשונה, לחוק הזה, אבל הוא לגמרי לא מספק מבחינת מורכבות הנושא וחשיבותו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת גונן שגב – איננו. עכשיו – חברת הכנסת ענת מאור, אחריה – חבר הכנסת יצחק לוי, ואחריו – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני תומכת בהחלט בחקיקה, לא רק משום הצורך להסדיר את הנושא אלא בעיקר משום הפילוסופיה הבסיסית שלי, שאני מאוד בעד המושג של לוביסטים, הממלא ייצוג הצרכים והאינטרסים של האוכלוסיות השונות.

אני מאוד מסכימה עם חבר הכנסת תיכון, שצריך לשנות את השם על מנת שהקונוטציה תהיה חיובית ולא שלילית, עם כל המורכבות של הנושא.

חברת הכנסת חזן הציגה נכון את הדילמה בין ייצוג של קבוצות מאורגנות, שלוחצות להשגת אינטרס מסוים לטובתן, לבין הייצוג של ארגונים וולונטריים – בראשם אני רואה את קבוצות ההורים, קבוצות של ציבורי עובדים גדולים כמו מורים, רשויות מקומיות, נשים ואוכלוסיות אחרות. התפיסה, שלא מנגנונים או ארגונים בלבד דואגים לנו, אלא לאזרחים עצמם יש הזכות והחובה להשפיע, להיות מעורבים ולהביע את דבריהם באופן ישיר, היא חיונית ביותר.

לפיכך, אני עוברת לסוגיה העיקרית שחסרה לי על מנת לאפשר דמוקרטיזציה של הלובינג. צריך ששירותי המידע יהיו הרבה יותר ביזוריים. הכנסת חייבת להיות ביזורית בהעברת המידע אל האנשים, אחרת הנושא של הלובי, של השדלנות, מתרכז אצל אליטות חזקות ממילא, שמקורבות באופן חברתי אל מקורות המידע והכוח. על מנת שהעבודה של הלובינג תהיה נכונה צריך למצוא אפיקים דרך התקשורת, הכתובה והאלקטרונית, ליידע מה הם הנושאים העומדים על סדר-יומה של הכנסת, על מנת שכל המעורבים בדבר ידעו. חבר הכנסת מירום, אני מבקשת ממך לחשוב, לקראת הקריאה השנייה והשלישית, איך לצרף את זה לחוק, שהמידע המוקדם על הנושאים העומדים על סדר-היום של ועדות הכנסת, על דיוני הכנסת, על תוכנית הדיונים, על תקציב המדינה, יועבר בצורה פתוחה אל האזרחים והאזרחיות, אל המקומות השונים, כך שכל קבוצה וכל ציבור שירצו לייצג את עמדתם ודעתם יוכלו לעשות זאת; שרבים יוכלו להיות מחוברים בדרך הפורמלית אל תהליך הלובינג, ולא רק כאלה שמראש קשורים אל אליטה סגורה.

הערה אחרונה: אני בהחלט תומכת בחוק פתוח יותר: לעשות את זה בחזקת תקנות, כי כמו כל דבר – צריך לראות איך ההתפתחות הולכת עם החיים עצמם. זה גם משלים את התפיסה שאני מציגה:

אני רוצה לראות לא רק לוביסטים מקצועיים. אני מסכימה עם ההערות שהעירו פה על הקושי שאנשים יהוו קבוצת לחץ אינטרסנטית, אבל צריך למצוא דרך להזמין את הפתיחות ואת הייצוג של הרוב, ולפיכך, לפי הערכתי, הפתיחות – ולא הסגירות – בחוק מבורכת. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמינה את חבר הכנסת יצחק לוי, אחריו – חברת הכנסת נעמי בלומנטל, ואחריה – חבר הכנסת יוסף בא-גד. חברת הכנסת נעמי בלומנטל איננה. חבר הכנסת יורם לס איננו. חבר הכנסת עמנואל זיסמן איננו. חבר הכנסת רענן כהן איננו. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני הייתי שותף לחלק מהדיונים על הצעת החוק של חבר הכנסת מירום, בוועדת הכנסת, אבל התוצאה הסופית – שמעתי גם את דעתו, את הרעיונות, את הדברים שעמדו מאחורי הרעיון המקורי של ההסדרה, הפרטני יותר – כשהחוק מגיע כפי שהוא מגיע כרגע, כשהוא כל כך כללי וכדומה, אני אומר לעצמי: איך אפשר להתנגד בעצם? מה, אנחנו יכולים להתנגד להסדרת פעולות באופן כללי, ועוד שלדלנים? זה נראה מימי מדי, זה נראה אוורירי מדי. אני יודע שזאת היתה הכוונה מלכתחילה, אבל בכל זאת אני חושב שאנחנו צריכים, במיוחד היום, במסגרת הדיון כאן, לתת איזה כיוון כללי, כי בסך הכול צריך שיהיה ביטוי של חברי הכנסת, במסגרת דיון במליאה, לגבי התוכן שאנחנו רוצים ליצוק לתוך הכלי הזה שמדברים פה על הקמתו.

אני חושב שבפעם המטרה היא למנוע הטרדה או לחץ לא הולם על חבר הכנסת; וחבר הכנסת מירום, כשהוא עמד כאן והציג את החוק ודיבר על החוק, בעצם הביא דוגמאות לכך. אני שואל את עצמי: האם החוק הזה ישיג את המטרה הזאת? ומדוע אני שואל את השאלה הזאת? – מכיוון שהחוק עוסק למעשה בקבוצה מאוד מצומצמת. לא הייתי מכנה אותה "מועדון העשרה", אבל הבנתי שיש עשרה אנשים שעונים על הקריטריונים של החוק הזה כשדלנים היום. אני חושב שהבעיה שאותה מנסים לפתור או ההגנה שרוצים לתת לחבר הכנסת כאן בתוך הכנסת צריכה להינתן לו תוך התייחסות לקבוצות אחרות גם כן. מדובר, למשל, על אנשים שמתנדבים בעמותות שונות, אנשים שעוסקים בשדלנות, לא כפי שכתוב פה "דרך עיסוק בפעולות" אלא עושים את זה אד-הוק בנושא מסוים, אולי פעם אחת או פעמיים. אבל לחץ של שדלן לא מקצועי – נקרא לזה – פעם אחת יכול להיות שקול ללחצו של שדלן מקצועי, שאגב אולי הוא מנומס וטוב יותר ביחסו האישי אל חבר הכנסת, במקרה אחר. ומה לגבי חברי כנסת שעושים שדלנות, בדרך שהובאה כדוגמה למעשה פסול, כמו הושבת אנשים ביציעים?

חגי מירום (העבודה):

החוק לא בא להציע את זה.

אליעזר זנדברג (צומת):

ודאי שהחוק לא בא להציע את זה, אני רק בא להצביע על כך שהבעיה קיימת והיא רחבה, ואני חושב שהחוק, כפי שהוא היום, לא יכול לפתור או לא יוכל גם בעתיד לפתור את הבעיה האמיתית שאותה הוא נועד לפתור ולהציע את ההגנה שהוא רוצה.

ועוד שאלה שאני רוצה לשאול וצריך יהיה לתת את הדעת עליה היא, איך נפקח על כל העניין הזה? איך נפקח על כך שהשדלן הזה באמת לא יעשה אותה פעולה אסורה? זה נראה לי מעשה מסובך מאוד מבחינה טכנית, מעשית. נבדוק כל אדם שהוזמן – מי הזמין אותו, מי נתן לו היתר להיכנס ובאילו נסיבות? אם אדם הגיע לצורך עניין אחד, אסור יהיה לו להיות נוכח כאן כיוון שיש לו נגיעה לעניין אחר שנדון?

העסק מורכב מאוד ומסובך. בכל מקרה, בשביל לדון לגופו בצורה רצינית, אנחנו צריכים לקבל פרטים. אנחנו צריכים לקבל פירוט, ומה שיש לנו היום זה משהו כללי מאוד.

בשלב הזה החלטתי להימנע, מהטעם הפשוט, שמצד אחד אינני יכול להתנגד להסדרת פעולות שאולי נועדו לעזור ולסייע לנו בפעולות הרגילות שלנו, ומן הצד האחר קשה לתמוך בדבר שהוא כל כך אוורירי וכללי.

אני מקווה שבדיונים בוועדת הכנסת, אם החוק יעבור בקריאה הראשונה, באמת תהיה לנו האפשרות להיכנס יותר לפרטים ולעומק, באופן שהמטרה תושג בסופו של דבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג. אני מזמינה את חבר הכנסת יצחק לוי, ואחריו – חבר הכנסת אברהם בורג.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני אומר את הדברים שלי בעיקר בצורת שאלות, מכיוון שלא הייתי שותף לדיון שהיה בין ההצעה הטרומית, כלומר בהכנה לקריאה ראשונה, אף שאני חבר ועדת הכנסת. כנראה לא הזדמן לי להיות באותה ישיבה או בכמה ישיבות. על כל פנים, אני אומר את הדברים בצורת שאלה, כאשר אני אומר שבסופו של דבר אתמוך בחוק, ואני מקווה שאת התשובות על השאלות נקבל או נגבש בדיון לקראת הצגתו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, נראה אז אם יש בכלל צורך.

השאלה הראשונה שאני רוצה לשאול היא: מה הצורך בחקיקה? האם יושב-ראש הכנסת לא יכול היום להסדיר את הפעולה שמדובר בה בדרך של תקנון או בדרך של נהלים או בדרך של הוראות? מדוע צריך חוק? מדוע הדבר הזה צריך להיות בחוק? אם החוק היה הרבה יותר רחב, אם הוא היה מדבר על איזה סוג של שדלנות – האם שדלנות של חבר כנסת, של לובים כאלה או אחרים; לאילו נושאים, לאילו דברים, לאילו מטרות – אני מבין שיתכן שהיה מקום לעגן את הדברים בחוק. אבל, מה הכוונה בדרך פעולתם של שדלנים? פעולתם של שדלנים – לעניות דעתי, הדבר מתבטא בשלוש-ארבע

פעולות; קודם כול, להיכנס למשכן הכנסת, זה דבר ראשון, דבר שני – היכולת להימצא בכל מקום, אם בקומת הוועדות, אם במזנון, אם במקומות אחרים, והדבר השלישי הוא אולי הפצת חומר. אלה שלושת הדברים. למלא יציע – זה לא דבר שתלוי בשדלן. למלא יציע זה דבר שתלוי בחבר כנסת – –

חגי מירום (העבודה):

גם הוגנות בהפצת חומר ובהעמדת אינפורמציה.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה דבר שאיננו דורשים מעצמנו, אז לא צריך לדרוש אותו משדלנים. אתה בודק חומר? כל אחד מציג חומר כפי שהוא נראה לו, ועניין ההוגנות הוא דבר סובייקטיבי מאוד מאוד.

אני רוצה להביא לך שלוש דוגמאות כדי שתבין יותר את הספק שלי, האם יש צורך בכלל בחוק. היו פה שני שדלנים שהשתדלו למען תת-אלוף אפי פיין, והם הסתובבו כאן, בכנסת, שלושה חודשים, יום אחר יום. היה להם עניין לזרז את היועץ המשפטי, את הפצ"ר – הפרקליט הצבאי הראשי – או לזכות אותו או להראות שהתנכלו לו, לא משנה. היה להם עניין, הם השתדלו למענו, וזאת היתה שדלנות לנושא מסוים, לאיש מסוים, לעניין מסוים, לכמה חודשים. החברים האלה נכנסו כל יום למשכן על TICKET של חבר כנסת אחר.

אברהם בורג (העבודה):

איך הם נכנסו?

יצחק לוי (מפד"ל):

כל פעם על שם של חבר כנסת אחר. פעם באו אלי, פעם באו לחברי מהמפד"ל, פעם לחברי מהליכוד, פעם לחברים מצומת, וכדומה. הם נכנסו. איך אפשר למנוע דבר כזה? הם לא אנשים שזה דרך עיסוקם, הם לא אנשים שמתפרנסים מזה, אלא אנשים שבאו לצורך עניין מסוים. זאת דוגמה אחת. אם היושבת-ראש תרשה לי, אני אציג בפרק זמן קצר את השאלות. איך מתגברים על עניין כזה? כדי שהם לא ייכנסו למזנון או לסיעות, אפשר לומר לסדרנים להנפיק אישורים מיוחדים, אבל בשביל זה צריך חוק בספר החוקים של מדינת ישראל?

דוגמה נוספת: אני רואה עכשיו, בחודש האחרון, די הרבה את יושב-ראש המועצה האזורית חוף-עזה, שנבהל מהרעיון של "עזה תחילה". הוא בא לדבר עם פלוני, הוא בא לדבר עם אלמוני, הוא בא לשכנע ובא לומר – –

אברהם בורג (העבודה):

עוד מעט זה ייגמר.

יצחק לוי (מפד"ל):

יכול להיות; אני מקווה שלא. לא משנה, אז ראש עיריית ירושלים יצטרך – – –

דן תיכון (הליכוד):

אינך יכול להתאפק.

יצחק לוי (מפד"ל):

אז ראש עיריית ירושלים יצטרך להסתובב כאן ולעשות לובי למען העיר שלו.

דן תיכון (הליכוד):

אל תדאג, הוא כבר מסתובב גם כן.

יצחק לוי (מפד"ל):

אנחנו רק איננו יודעים מאיזה צד הוא מסתובב.

על כל פנים, איך החוק פותר דבר כזה? ראש מועצה אזורית שיכול להיכנס לכנסת, שמותר לו להיכנס לכנסת, שנכנס לצורך המועצה שלו, הוא בא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, הוא בא להיפגש, הוא צריך להצהיר בשער שהוא בא כדי להתנגד לרעיון של "עזה תחילה"?

אביא לכם דוגמה שלישית, רק כדי להראות שאני לא יודע איך מבשלים את העניין הזה בחוק. הדוגמה השלישית היא אדם שאני עובד אתו הרבה מאוד, מנכ"ל המועצה הלאומית לשלום הילד, שהוא אורח קבוע בכנסת, כי מזמינים אותו לוועדת החינוך והתרבות, לוועדת העבודה והרווחה, לוועדת החוקה, חוק ומשפט, ולהרבה עניינים, וכאשר יש לו עניין לעשות לובי, הוא לא מתבייש לעשות זאת. הוא נמצא כאן ואין לו שום בעיה. יכול להיות אפילו שיש לו כרטיס כניסה קבוע, ואנחנו נותנים לו את הכרטיס הקבוע ברצון, כיוון שהוא גורם חיובי בעבודת הכנסת בכל מיני עניינים, ואף-על-פי-כן כאשר הוא בא הוא עושה עבודת לובינג.

חבר הכנסת מירום, אני אומר לך שאני אצביע בעד, ולו רק כיוון שלא הייתי בדיונים בוועדה, ויכול להיות שחלק מהדברים שם נשקלו, אני לא יודע את התשובות, ואני לא רואה שום רע בחוק כזה, לכן אני אצביע בעדו, אבל בוועדה נצטרך להתלבט אם יש בכלל צורך בחוק כזה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם בורג, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת דן תיכון.

אברהם בורג (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, ראשית – אני בעד החוק, ואני רוצה לנסות להגדיר מצד אחד את המצוקה שהוא בא לפתור, ומן הצד האחר את סוג הפתרון שהוא מציג.

ראשית – המצוקה. דומני שכל חברי הכנסת חשים, אם בשל המבנה אם בשל האופי הפתוח של החיים הפרלמנטריים, שבכנסת אבדה האינטימיות. לפעמים יש מסדרונות שאתה אינך יכול לחצות אותם, אפילו אם יש לך נחיצות ביולוגית גדולה, בפחות מחצי שעה, כי תופסים אותך בדרך. אתה לא יכול לעבור את הכנסת, אתה לא יכול לשבת לאכול ארוחת צהריים בלי שישבו לך על הראש, אתה לא יכול לשבת בחדר שלך בלי שייכנסו בלי לדפוק בדלת. ואת המצוקות, אדוני יושב-ראש הוועדה, תיארת, דומני, בתור כנף הבגד, שקיים בכל פינה של הבניין. ספק אם הבניין בכלל בנוי לעבודה, אם הוא רוצה להיות בנוי, ואם הוא רוצה להיות בנוי, האם הוא יכול להיות בנוי להפרדה בין חבר הכנסת לבין ההמון הרב של האנשים שמסתובבים כאן בבניין. זאת שאלה גדולה מאוד, ואני יכול להעיד על עצמי, שלפעמים קשה לי מאוד לחצות את בניין הכנסת בפעם אחת.

מן הצד האחר, דומני, שהמוטיבציה של החוק הזה היא הרצון להתחיל להסדיר – אולי זה שלב ראשון, ויבואו אחריו אחרים; יכול להיות שזה יהיה השלב הכולל – את היחסים של הכנסת עם הציבור, עם נציגי ציבור ועם גופים ציבוריים. כאן אני רואה צורך גדול מאוד בדברים האלה, משום שעלו כאן, כאמור, דוגמאות מדוגמאות שונות, ולא חשוב כרגע ההיבט הפוליטי שלהן. חבר הכנסת לוי העלה את חלקן, חבר הכנסת זנדברג העלה אחרות, אבל עולות כאן שאלות בדבר אופי עבודת המשכן.

אני, במסגרת ההגדרה הזאת, רוצה להעיר כמה הערות על מה שמוצע כאן. ראשית אני חושב שסעיף 29ב(א), שאומר: "יושב-ראש הכנסת רשאי להסדיר בתקנות", הוא סעיף, כהגדרתו של חבר הכנסת זנדברג, אוורירי ומימי. צריך, אם אנחנו רוצים אכן שיהיה הסדר, שיהיה כתוב שיושב-ראש הכנסת יסדיר בתקנות. מה זה רשאי? אם הוא רשאי הוא לא יעשה כלום.

דן תיכון (הליכוד):

זאת אחת הדילמות.

אברהם בורג (העבודה):

אם אתה מחליט, אם המחוקק מחליט, קרי: המליאה מחליטה, ואנחנו בעצם עובדים כאן על סדרי הבית, חבר הכנסת תיכון, אם יש הצבעת רוב בסוף הקריאה השלישית, כמובן, שאתה רוצה להסדיר את הדברים, אז תסדיר אותם. אל תשאיר זאת בתור אופציה. עשית מהלך של חקיקה, בזבזת שעות אדם ושעות מליאה, ובסוף לא הרווחת ולא כלום. זה דבר אחד.

דבר שני. אני שואל את עצמי, ושוב, אינני יודע האם יש כאן משמעות או אין כאן משמעות, האם יש הבדל בין שדלן לבין שדולה? האם אני צריך להוסיף כאן, מעבר להסדרת היחסים – יושב-ראש הכנסת יסדיר בתקנות את פעולתם של שדלנים במשכן הכנסת, האם להסדיר גם את פעולתן של שדולות?

דן תיכון (הליכוד):

— — — חברי הכנסת?

אברהם בורג (העבודה):

לא, על שדולות מבחוץ. על גופים חיצוניים, משום שלפעמים זו חבורה שלמה של אנשים שפושטת על נושא, וזה לא אדם בודד שמקדם דבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

ליושב-ראש הכנסת אין סמכות עליהם.

אברהם בורג (העבודה):

אם תהיה חקיקה שאומרת: יסדיר את הנושא, ייכנס גם הנושא של השדולה הכללית, לא רק של השדלן הבודד.

רחבעם זאבי (מולדת):

שדלן — —

אברהם בורג (העבודה):

נכון. לפעמים אתה מוצא בתוך הבניין שדולה למען נשים עגונות, שהיתה פעילה בכנסת הקודמת ואינני יודע אם היא פעילה עכשיו. היה מדובר ב-20 או ב-30 אזרחים ואזרחיות שפעלו בתוך מסגרת שלמה, שאינם חברי כנסת. היו חברי כנסת שהיו פעילים במסגרת הזאת, אבל השדולה היא חיצונית. השדולה למען רמת-הגולן. או.קיי?

הנושא הבא והאחרון, חבר הכנסת מירום, הוא לא יחסיו של הציבור עם הכנסת אלא יחסיה של הכנסת עם גופים ציבוריים. הרי הכנסת עובדת ופעילה עם כל מיני גופים ציבוריים, שמייצגים כל מיני דברים. אביא דוגמה. למשל, "חוקה לישראל", אני לא יודע אם זו שדולה או גוף ציבורי.

דן תיכון (הליכוד):

ועוד איך שדולה.

אברהם בורג (העבודה):

אני לא יודע. אני אביא דוגמה נוספת.

דן תיכון (הליכוד):

אני אוהב את הדוגמאות שלך.

אברהם בורג (העבודה):

את הדוגמה הנוספת אתה מאוד אוהב. למשל, יש מכון שהכנסת עובדת אתו ועושה אתו פעולות ציבוריות בנושאי חקיקה ובנושאים של דמוקרטיה וכו'. ועכשיו השאלה שצריכה להישאל היא, האם כאשר הכנסת עושה פעילות עם מכון כזה, שיכול שהוא מייצג את הציבור, יכול שמייצג רק את עצמו – האם אחד התנאים שצריכים להיות זה, למשל, שלא יהיה ניגוד אינטרסים בין הגוף הזה לבין הכנסת, או, למשל, שהגוף הזה לא ישתמש בפעילות בכנסת כדי לקדם את האינטרסים שלו על חשבון הכנסת? אני אביא דוגמה. יכול שהכנסת עושה פעילות עם מכון מסוים שמקדם נושא, והמכון הזה הולך לפעילות של גיוס כספים בארץ או בחוץ-לארץ, ואומרים: במסגרת הזאת הוא מוכר, רבותי, אני עושה פעילות עם הכנסת. אני הולך, אני מזמין את חבר הכנסת זאבי ואת חבר הכנסת בן-מנחם ואני מלמד אותם הלכות פרלמנטריזם וכו' – והוא מגייס 100,000. רק 30,000 או 40,000 שקל יוצאים לפעילות עם הכנסת, ו-70,000 שקל הוא הרוויח על חשבון הכנסת.

כשגוף משתמש בפעילותו עם הכנסת, ומשתמש בה לטובת האינטרס שלו, האם הכנסת צריכה שתהיה לה בקרה או לא תהיה לה בקרה, שמא עושים סחורה בפרתנו?

אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, אינני יודע אם אהיה שותף לחקיקה או לא, אבל כאשר זה יהיה, אני מבקש שהנקודות האלה תעלינה, או שאני אוזמן לפני הוועדה להציג את הנושא. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם בורג. אני מזמינה את אחרון הדוברים, חבר הכנסת דן תיכון. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק צנוע שנכתבו בגינו, ועל הנושא הזה, עשרות רבות של מאמרים, כאילו כל הנושא שנקרא שדלנים, לוביסטים, בכנסת זה איזה נושא מגונה.

בכנסת הקודמת, בעקבות אירוע שעסק בחקיקה של חוק כזה או אחר, נזעק יושב-ראש ועדת הכנסת לשעבר, חבר הכנסת חיים קורפו, והציע הצעת חוק דרקונית בנושא הזה, שבעצם עסקה בגירושם של השדלנים מן הבית הזה. ואני לתומי סברתי, שליד כל פרלמנט טוב מתפתח מה שידוע בכינוי לוביסט או לוביסטים, וכל מה שאמרתי – שצריך לאפשר להם לפעול בכנסת בצורה הוגנת, מתקבלת על הדעת, לטובתם של חברי הכנסת, ואולי יותר לטובת הנושא שאותו הם מייצגים.

מי שפחד מן השדלנים כאילו סגר את עצמו ואמר: אני נעול ואינני מוכן לשמוע גם דעות אחרות. לכן אני יכול לומר, שהחוק שמופיע בפנינו שונה באופן מהותי מן החוק שהוצג בפנינו בכנסת הקודמת. אם אינני טועה – תקן אותי, חבר הכנסת מירום – נדמה לי שהחוק במתכונת הזו שונה במהותו מהצעת החוק שהוצגה בפנינו בקריאה ראשונה. ולכן, כפי שאמרתי, מדובר כאן בחוק מסגרת, אבל הייתי רוצה להציע כמה נושאים לטיפול של ועדת הכנסת, שדירים לא רחוק מן החוק הזה.

למשל, כשמגיעה הצעת חוק לדיון בקריאה ראשונה, אין מושג שנקרא שימוע. בכל מדינה בעולם הציבור יכול לפנות לוועדת הכנסת ולבקש להופיע ולהשמיע את דעתו באשר לחוק. מדוע לא יורשה שדלן כזה להופיע בפני הוועדה?

זכור לי שפעם הזמנתי, בנושא אגרת נסיעות לחוץ-לארץ, אותו חוק שעבר מן העולם בתחילת השנה, יהודי שהוא חשב כללי מן הבכירים בשירות המדינה להופיע כדי לחוות את דעתו האישית בנושא הזה, וקמה אז תרעומת גדולה על שאפשרתי לו להופיע בפני ועדת הכספים.

כל עניין השימוע מצד הציבור איננו מאורגן. מביאים חוק ולא מאפשרים לציבור להשיג את השגותיו, שכן החוכמה מצויה, כאמור, תמיד בידי הממשלה ונציגיה.

לא שמעתי מאומה באשר לספר שבו יירשמו כל השדלנים הללו כדי שניתן יהיה לעקוב, שהרי אחרת, אינך יודע. האיש בא לדבר על הצעת חוק שהוא נוגע בה, לעומת מוסד שתמיד שוכרים אותו כדי לייצג אינטרסים שונים.

חבר הכנסת בורג הזכיר את נושא המכונים. מה זה מכון? חברי הכנסת אינם שמים לב, אבל לאחרונה יש נושאים שעוסקים בקיומם של מכונים. מעשה ביהודים, או לא-יהודים, אמריקנים לרוב, שתורמים כספים ומקימים מכוני מחקר, מכונים שישפיעו על עבודת הכנסת. והנה, לחלק מן המכונים יש סיכוי רב, שכן הם מקורבים אצל חבר כנסת כזה או אחר, זוכים למונופול באשר למתן הרצאות בפני חברי הכנסת. כאן מדובר במכון שממומן על-ידי תורם, שאינך יודע מי הוא ומה האינטרסים של אלה שהם חברים במכונים. חברי הכנסת נכנסים כחברים לאותם מכונים ולא תמיד הם יודעים מה עושים באותם מכונים. לעתים קרובות גם מסתירים מעיניהם את מעשי אותו מכון.

לכן העלה גם חבר הכנסת בורג את הנושא של אזרחים שהוזמנו על-ידי חברי הכנסת והם מסתובבים בבניין, רצים מקומה לקומה ומחפשים את חברי הכנסת, מגיעים למקום שמותר להיות בו ולעתים גם למקום שאסור להם להיות בו. כל העניין הזה שעוסק בעבודת הבית גם הוא לא ברור, לא מובן, ובוודאי לא מוסדר.

מכל מקום, כבר אמרתי שהמלה "שדלנים" היא אולי מלה טובה בזה הרגע, שמיטיבה לתאר את הפעילות הזאת, אבל יש לה קונוטציה שלילית, והיא מעוררת לעתים קרובות התנגדות שלא בצדק, ויעידו על כך, כאמור, עשרות המאמרים שנכתבו בעיתונות במרוצת השנים באשר להשפעתם הקלוקלת של השדלנים למיניהם.

כאמור, אני מחייב את החקיקה, אבל אם יצורפו אליה עוד כמה נושאים שנקבתי בשמותיהם בזה הרגע.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אני מזמינה את חבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת, להשיב לדוברים.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, אני רוצה להודות לחברי הכנסת שהתייחסו כאן בדיון לעניין הזה. בדומה לחבר הכנסת דן תיכון, אני מאוד מרותק לנושאים פרלמנטריים. אני חושב שאלה נושאים חשובים. השאלה, איך מתנהל הפרלמנט, איך מתנהלת הכנסת, היא שאלה חשובה בכל מדינה דמוקרטית והיא חשובה גם אצלנו.

הדיון הזה הוא קלסי בדמיונו לדיונים שהיו בפרלמנטים אחרים בשאלת הגבלה או שליטה על תנועותיהם ועיסוקיהם של לוביסטים. זה בדיוק אותו דבר כמו חומר שנמצא בידי מדיונים שהיו

בארצות-הברית, בקונגרס ובסנט, בקנדה, בבריטניה ובאוסטרליה. תמיד יש התחבטות איך להגדיר את המקצוע לוביסט, האם זה בשכר או לא בשכר, האם לוביסט הוא כל מי שמקדם נושא או מי שעושה את זה דרך עיסוק. שאלת המתנדב, שהעלתה כאן חברת הכנסת חזן, היא בהחלט שאלה ממין העניין.

רשמתי לפני את הערות חברי הכנסת, ואני חושב שיהיה מקום להציג אותן לפני הוועדה בהכנת החקיקה.

אני רוצה להעיר כמה הערות עקרוניות, וזה אולי בקשר לדברים של דן תיכון, שאני יודע שגם הוא די מתעניין ועוסק בנושאים פרלמנטריים. אני מוכרח להיות גלוי עם חברי הכנסת. חשבתי והייתי שותף, אגב, להצעת החוק הדרקונית של חבר הכנסת קורפו, מן הכנסת הקודמת, מה שאתה קורא לה הצעת גירוש השדלנים. שם ניסינו להתמודד עם השאלה של רישום, חבר הכנסת תיכון. שם ניסינו להתמודד עם השאלה, איפה הוא יכול להופיע ואיפה לא, מה יהיה מקום המפגש שלו עם חבר הכנסת, איך הוא יציג את החומרים. אגב כך הגענו לוועדת הכנסת, והגענו למסקנה שהטכניקה הנכונה היא דווקא ללכת בחוק מסגרת שקובע את הכלל ומותיר אחר כך את הירידה לפרטים לא לחקיקה ראשית אלא לתקנון הכנסת.

יצחק לוי (מפד"ל):

בשביל מה צריך חוק?

חגי מירום (העבודה):

החוק, כמו חוק משכן הכנסת ורחבתו, חבר הכנסת לוי, מגדיר הרבה מאוד דברים שהם צריכים הסדרה כאן, ואינו יורד לפרטים. אתה יודע, למשל, יושב פה קצין הכנסת. קצין הכנסת אינו עוד פונקציה כאן בכנסת. החוק קובע את מעמדו של קצין הכנסת, אבל קצין הכנסת מבצע המון פעולות שנקבעו מכוח נהלים פנימיים, הנחיות, תקנון וכן הלאה.

יצחק לוי (מפד"ל):

מה מונע ממך לקבוע כל מה שאתה רוצה בתקנון הכנסת?

חגי מירום (העבודה):

נקודת המוצא היתה שונה. רצינו לקבוע נורמה בסיסית כמסגרת לכך שפעולת שדלנים תוסדר על-ידי יושב-ראש הכנסת וועדת הכנסת בדרך של תקנות. רצינו לקבוע את זה בחוק, להיכנס מהבחינה הזו אל חברת המדינות הנאורות, לפי דעתי, שבהן מקצוע השדלנות הפך למקצוע, ואחר כך להסדיר את זה באופן פרטני בתוך תקנון הכנסת.

איני רוצה להאריך בדיבור. אני חושב שהנושא מוצה. אני מבקש מחברי הכנסת לתת צ'אנס להמשיך את מהלך החקיקה הזו. אני מעריך, חבר הכנסת לוי, שעוד נשוחח על הדברים בוועדה. אני רוצה להגיד לך, התקיימו שלושה דיונים, כמדומני, בוועדה. הם לא נעשו בדרך של מחטף. הבעיה היא שתמיד אנחנו מגיעים לחקיקה בסוף סדר-היום, וחברי הכנסת עסוקים והם רצים לוועדות, וודאי זה קרה גם לך. ועדת החוקה יושבת בדרך כלל בשעות מקבילות, אני יודע את זה. אבל אני אבחר ליידע אותך אפילו באופן אישי, וגם אדאג שנוכל להעלות את הנושאים האלה, ונראה למה נגיע כאן.

אני סבור שבסופו של דבר זה יעלה אותנו על מפה, אם נקבע את העיקרון של הסדרת פעולת שדלנים. נבדוק אפשרויות לעסוק קצת יותר בפרטים. אני מקווה שבכל זאת חברי הכנסת ייענו למגמה להסדיר את פעולתם של השדלנים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום. אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד הצעת החוק בקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5) (הסדרת פעולתם של שדלנים), התשנ"ג-1993, לוועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני קובעת שהצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5) (הסדרת פעולתם של שדלנים), התשנ"ג-1993, עברה בקריאה ראשונה. הצעת החוק מועברת לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: שאילתות ותשובות. אני מזמינה את כבוד שר הבינוי והשיכון להשיב על שאילתות רגילות. בבקשה.

פיטורי עובדים בפרויקט שיקום השכונות

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

לאחרונה דווח בעיתונות על פיטוריהם של ארבעה עובדים בכירים בפרויקט שיקום שכונות על-ידי משרד הבינוי והשיכון (ראה "ידיעות אחרונות", י"ח בשבט התשנ"ג – 9 בפברואר 1993). כן מדווח על כוונת משרד השיכון לפטר עובדים נוספים ולהחליפם בחברי מפלגת העבודה. משרד השיכון מסביר את הפיטורין ב"ביטול מינויים פוליטיים של הליכוד", תוך שהוא מודה כי "כל הארבעה ניגשו למכרז זכו בג'וב כדת וכדין", ולחלופין – כי אינם עובדים אלא "רק ספקי שירותים".

ברצוני לשאול:

1. האם המידע המפורסם בעיתונות בדבר עצם הפיטורים ובדבר סיבותיהם השונות נכון?
2. אם כן – מה היא הסיבה האמיתית לפיטורי הארבעה?
3. האם יפוטרו מהמשרד עובדים בשל היותם חברי ליכוד?
4. האם זו מדיניות להחליף עובדי שיקום שכונות שאינם חברי "העבודה" באחרים שהם חברים?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חוזי ההעסקה של שני מנהלי פרויקטים אכן לא חודשו.
2. המשרד לא קיבל את התפוקה הנדרשת מאותם מנהלי הפרויקטים, לכן לא חודשו חוזי ההעסקה.

4-3. שיקולי המשרד בפיטורי עובדי שיקום שכונות הינם מקצועיים בלבד ואינם נוגעים לשיקולים פוליטיים אלה או אחרים.

כביש ירושלים-מעלה-אדומים

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

בכביש ירושלים-מעלה-אדומים היו בשנה האחרונה כמה תאונות קטלניות. לפי המידע שנמסר, אישורה ועדת הכספים הקצאת תקציב מיוחד בנדון.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרד הבינוי והשיכון לסיכון הבטיחותי הכרוך בכביש ירושלים-מעלה-אדומים?
2. אילו כספים הוקצבו למטרת תיקון הכביש, הקמת גדרות ביטחון וגדרות הפרדה, אם בכלל?
3. מה הוא לוח הזמנים לביצוע העבודות הנדרשות בכביש זה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבינוי והשיכון מודע לסיכון הבטיחותי הכרוך בכביש ירושלים-מעלה-אדומים, והראה לכך היא שבהתאם להנחיית שר הבינוי והשיכון נערך ביום 28 בפברואר 1993 דיון בין נציגי מע"צ, המינהל האזרחי ועיריית ירושלים, שהם הגורמים האחראים לכביש זה.

2. בפגישה זו סוכם, כי עיריית ירושלים תבצע עבודות שיקום ובטיחות בכביש בהיקף של 800,000 ש"ח. נוסף על כך יממנו המינהל האזרחי ומע"צ עבודות נוספות בסך של 2.5 מיליוני ש"ח. העבודות יכללו ציפוי שוליים וביצוע גדרות ניו-ג'רסי באי המרכזי.

3. מע"צ ערוכה למכרז. עם זאת לא מוצה המכרז, כיוון שעיריית מעלה-אדומים ביקשה להוסיף גם תאורה. תוכניות התאורה הוכנו על-ידי העירייה אך טרם הועברו למע"צ. עם קבלת תוכניות אלה תצא מע"צ למכרז מושלם.

מודעות ברכה מטעם חברות לבכירי משרד הבינוי והשיכון

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

בעיתון "חדשות" מיום 15 בינואר 1993 התפרסמו מודעות ברכה רבות לרגל מינוים של מר אריה בר למנכ"ל חברת "ערים" ושל מר יוסי גינוסר למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון.

את המודעות מימנו גורמים שונים, הקשורים בקשרים עסקיים עם משרד הבינוי והשיכון.

ברצוני לשאול:

האם יוציא משרד הבינוי הודעה לגורמים הנ"ל, המסתייגת מדרך פרסום זאת, ובקשה כי יימנעו להבא מפרסום ברכות לעובדי המשרד בעיתונים?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין המשרד רואה בפרסום הודעה בעיתונות לכלל הציבור הרחב, בדבר הימנעות מפרסום ברכות, צעד מעשי אשר עשוי למנוע מהציבור פרסום כאמור.

פיתוח שכונת-הרכבת בלוד

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

אלפי תושבים ערבים מתגוררים בשכונת-הרכבת בלוד בתנאים תת-אנושיים.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא מפתחים את שכונת-הרכבת בלוד?

2. מדוע לא מאפשרים לתושבים הערבים לרכוש מגרשים באותה שכונה, במסגרת פרויקט "בנה ביתך"?

3. מה היא מדיניות משרדך לפתרון בעיית הפיתוח בשכונה הנ"ל?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בשכונת-הרכבת נבנו במסגרת הפרוגרמה של משרד הבינוי והשיכון 54 יחידות דיור. כ-15 יחידות דיור טרם אוכלסו ומוצעות זה שנתיים למכירה/השכרה לכל משפחה ערבית המתגוררת בשכונה.

2-3. משרד הבינוי והשיכון לא הפעיל בכל הארץ בנייה ישירה במימון מלא של המשרד בשנת 1993.

בהצעת הפרוגרמה של המחוז לשנת 1993 נכללות כ-48 יחידות דיור באמויאל, הסמוך לשכונת-הרכבת. כמו כן מתוכננות בסמוך גם כ-250 יחידות דיור "בנה ביתך".

יישוב פליטים מבוסניה באתר קיבוץ רביד

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

נודע לי כי יש כוונה לשכן את קבוצת הפליטים מבוסניה באתר קיבוץ רביד בגליל, שאליו התעתד לעלות גרעין יהודי הממתין לאישור להתיישב.

ברצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. מדוע לא ליישב פליטים מוסלמים קרוב ליישובים ערביים-מוסלמיים ולאפשר לגרעין יהודי ליישב מקום נוסף בגליל הזקוק להתיישבות יהודית?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

למשרד לא ידוע על כל רעיון לשכן את קבוצת הפליטים מבוסניה באתר קיבוץ רביד בגליל.

סיווג יישובים ערביים לעניין סיוע בדיוור

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

לאחרונה פנו אלי אזרחים ערבים מיישובים שונים בתלונות על סיווג עריהם וכפריהם בתעודות הזכאות אשר מוציא משרד השיכון. כידוע, כל היישובים הערביים, פרט לנצרת, נחשבים ככפרי מיעוטים, דבר אשר אינו מזכה את תושביהם בהשתתפות משרד השיכון בשכר דירה. יש לציין, שלמרות שינוי מעמדם של יישובים מספר מכפרים לערים, אין הדבר מתבטא בהתייחסות משרד השיכון לזכאות למשכנתה ולהשתתפות בשכר דירה.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים אשר קובעים את הזכאות לשכר דירה ולמשכנתה?

2. נוכח העובדה שברשימת הסיוע בשכר דירה מופיעים יישובים יהודיים קטנים יותר מרוב הכפרים הערביים, אשר בכל זאת אינם נכללים ברשימה זו, האם תיבדק אפשרות תיקון מצב זה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הסיוע ביישובים הערביים, כפרים וערים גם יחד, זהה לסיוע הניתן בעיר נצרת. סיוע ניתן על-פי ניקוד המשקף את מצבו הסוציו-כלכלי של הזכאי. דהיינו, ככל שמשפחות המוצא גדולות יותר ומספר הילדים רב יותר כך גדל הסיוע העומד לרשות הזכאי.

2. על-פי מחקרים שנעשו על-ידי אוניברסיטת חיפה, ביוזמת משרדנו, עסקאות השכרת דירה למי שאינו קרוב משפחה הינן נדירות מאוד במגזר הערבי. על-פי נוהלי הסיוע, לא ניתן סיוע לשכירת דירה מקרוב משפחה גם בקרב האוכלוסייה היהודית.

בכל מקרה מטפל משרדנו בחריגים בוועדות השונות.

שלטים בצמתים מטעם משרד הבינוי והשיכון

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

בצמתים רבים בארץ הוצבו באלה הימים שלטי ענק המכריזים על עלות הקמת הצומת/המחלף/הגשר. יש צמתים שהוקמו לידם ארבעה שלטים כאלה בכבישי הגישה.

ברצוני לשאול:

1. מה היתה הכוונה בהצבת השלטים?
2. כמה עלו הכנת השלטים והצבתם?
3. האם אין דרך זולה יותר לתדע את הציבור במידע הכלול בשלטים?
4. האם ריבוי השלטים והכתוב בהם אינם בבחינת מפגע בטיחותי לנהגים?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

1. מדובר ב"שלטי הקמה", הנותנים אינפורמציה לציבור הנהגים ותושבי הארץ.
2. מחיר השלט – 7,200 ש"ח ליחידה במכרז.

דן תיכון (הליכוד):

מה הוא הקנס כשלא עומדים בלוח הזמנים?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

3. כל דרך אחרת לתידוע הציבור יקרה יותר. רק לשם הבנה, כל מודעה בעיתון עולה כמעט כמחיר כל השלטים שהנחתי באזור רמת-השרון וכפר-שמריהו.
4. הנושא בוצע באופן שלא יהווה מפגע בטיחותי. כמות המלל מועטה, וההצבה באתרי העבודה בוצעה בצורה מבוקרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני השר, תודה על תשובותיך. אבל לא נהייתי מקבלת תשובה מס' 2, כי שאלתי כמה עלו הכנת השלטים והצבתם, וקיבלתי רק את מחיר היחידה, ואינני יודע באיזה מקדם להכפיל את זה. אבל עליתי לשאול לא רק את זה אלא גם להתייחס לנושא של מפגע בטיחותי.

בשבוע האחרון כל הארץ רעשה וגעשה, ובצדק חלקי, בשל ארבעה חללי חינוך שהיו לנו בלבנון. פי ארבעה מכך, אם לא יותר, היו לנו באותו שבוע חללים בתאונות דרכים. לעניות דעתי, כמי שחרד לעניין, כל שלט מסחרי וממלכתי תורם לתאונות דרכים. כשאתה מתחיל לקרוא יותר משורה אחת, יותר מאשר שלט שמכוון אותך לפנות ימינה או שמאלה או לעצור, כשאתה מתחיל לקרוא את העלות ובאיזה תאריך זה יסתיים, ויש שם אינפורמציה על פני ארבע או חמש שורות, יש חלק מהנהגים שמסבים את ראשיהם, חדלים להיות עירניים, וזו יכולה להיות סיבה לתאונה. אם יהיה לנו רק נפגע אחד בגלל כל השלטים האלה, מוצדק שהם לא יהיו. אני לא רוצה להגיד מה אומרים בציבור, למה הוצבו השלטים האלה. אבל אני חושב שהם מפגע בטיחותי, ולא קיבלתי תשובה על המחיר הכולל שלהם.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה, השר.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לגבי המחיר הכולל, אני מתחייב להעביר לך בכתב; אם הכוונה למחיר הכולל של כל השלטים שהנחנו.

שר האוצר א' שוחט:

לא. הוא שואל כמה עולה להתקין את זה, להרים את זה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

ברור לי.

רחבעם זאבי (מולדת):

כמה עלו הכנת השלטים והצבתם.

שר הבינוני והשיכון ב' בן-אליעזר:

ברור לי לגמרי. אבל אתה תרשה לי, בצד הדבר הזה, גם להביא לך נתון כמה עולה מודעה של תמיכה באלוף זאבי, למשל, בעמוד של "ידיעות אחרונות", כי שמי מתנוסס שם. נעמיד את הכול זה מול זה.

אתה יודע שכאשר מדובר על ויכוח, וויכוח ענייני, אני בהחלט שמח להשתתף בו. אני רוצה להגיד לך שהשלטים האלו – מכל אלפי המכתבים; ואני מוכן להזמין אותך ולהציג אותם בפניך – הם רק גרמו, לעניות דעתי, לנחת רוח, לקצת מורל. אצטט לך אולי חלק מהמכתבים שאמרו: סוף סוף אנחנו יודעים מה נעשה בכסף שלנו, סוף סוף אנחנו עוברים, ולמרות הסבל אנחנו יודעים מתי זה עשוי להיפתח. לא ידוע לי, ואני עוקב אחרי הדבר הזה לילות כימים, לא ידוע לי – בדיוק להיפך – על נפגע אחד, על תאונה אחת, על פגיעה אחת, לא בילד, לא בילדה ולא בבעל-חיים, מזמן שהצבנו את השלטים. שלטים, כפי שידוע לך, יש לרוב, והם מוצבים לאורך הכבישים הראשיים, והם מוצבים לאורך צירים מרכזיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

לפי חוק הרחיקו את השלטים מהסיבה שהם מפגע בטיחותי.

שר האוצר א' שוחט:

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

נחוקק חוק ששלטים משמחים מותר להציב.

שר האוצר א' שוחט:

מה משמח ומה מעציב – קובע הרוב, קובעת הממשלה.

שר הבינוני והשיכון ב' בן-אליעזר:

חבר הכנסת זאבי, קיבלנו מאות אם לא אלפי מכתבים, מכתבי תודה והוקרה, מכתבים שמעידים על קצת שמחה, קצת שותפות. משהו אמר לי: סוף כל סוף משתפים אותי בכסף שגובים ממני.

קשה לי לעמוד מול אלה האומרים שמבחינה חוקית אסור להציב שלטים כאלה. זאת כבר בעיה אחרת, שצריך לבחון אותה יורידית. אבל מנקודת הראות שאתה העלית, אין לי שום יסוד לחשוב שזה מפגע.

פערים בגובה המשכנתאות ביישובים סמוכים

חבר הכנסת א' בורג שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

ברצוני לשאול:

1. מה הוא גובה המשכנתה המרבית שזכאי לה אזרח ששירת בצבא וגר באבו-גוש?
2. מה הוא גובה המשכנתה המרבית שזכאי לה אזרח שלא שירת בצבא וגר בטלז-סטון?
3. מה הוא גובה המשכנתה המרבית שזכאי לה אזרח ששירת בצבא וגר בהר-אדר?
4. אם התשובות על השאלות הקודמות מעידות על פער בשיעורי המשכנתה, מה הוא ההסבר לכך, כשמדובר, כזכור, ביישובים סמוכים זה לזה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. זוג צעיר ששירת בצה"ל זכאי באבו-גוש ל-70,000 שקל.
2. זוג צעיר שלא שירת בצה"ל זכאי בטלז-סטון ל-49,900 שקל.
3. זוג צעיר ששירת בצה"ל זכאי בהר-אדר ל-74,800 שקל.
4. ההשוואה בין 1 ל-2 אינה מבטאה פערים רק בסיווג יישובים, מכיוון שההבדל העיקרי הוא בין מי ששירתו בצה"ל לבין מי שלא שירתו. הפער בין 1 ל-3 נובע מסיווג שונה של היישובים, כאשר בהר-אדר ובקריית טלז-סטון ניתן סיוע כמקובל בירושלים, ואילו ביישוב אבו-גוש וביישובים סמוכים, כמו שואבה ושורש, ניתן סיוע כמקובל במרכז הארץ. הפער הוא של כ-7%.

בימים אלו בודקים מחדש את סיווגם של יישובים אלה.

שכונה לצעירים משוחררי צה"ל באבו-סנאן

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

מינהל מקרקעי ישראל הקצה חלקות אדמה לצעירים משוחררי צה"ל ולזוגות צעירים, בתוכנית הנקראת "בנה ביתך באבו-סנאן".

משרד השיכון הבטיח על-פי חוזה לפתח את החלקות הנ"ל, אך פרט לסימני מדידות לא נעשה מאום, ואף לא נסללו כבישי גישה לאתר ובכלל.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד הבינוי והשיכון על כך?

2. אילו צעדים יינקטו כדי שיחלו בפיתוח התשתית עוד בטרם יפוג תוקפו של חוזה הפיתוח עם הגורמים השונים לגבי אתר זה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לאחר אישור התב"ע – תוכנית בניין ערים – הוחל בעבודות לפריצת הכבישים ולהכנת רשתות חשמל ומים לשלב א' של השכונה, וזאת על מנת לאפשר לחיילים המשוחררים לבנות את ביתם.

בשלב א', שבו שווקו 75 מגרשים, השלים המשרד את כל התשתיות.

בשלב ב' של השכונה – 75 מגרשים נוספים, שווקו חלק מהמגרשים, מהם חלק בבנייה וחלק בתהליך של חתימה במינהל מקרקעי ישראל.

2. במסגרת הפרוגרמה לשנת 1993 אושרו 1.29 מיליון ש"ח לצורך תכנון והמשך פריצת כבישים, מים, ביוב ותאורת רחובות, כאשר הכוונה היא להפעיל את העבודות במרוצת השנה.

תניה לשמירת שבת ומועדים בחוזי חכירה של מינהל מקרקעי ישראל

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

סעיף 16 בחוזה החכירה הסטנדרטי של מינהל מקרקעי ישראל מחייב את החוכר וכל הבא מזכותו "להימנע מכל עבודות בניין ומלאכה במוחכר בשבתות ובחגי ישראל".

ברצוני לשאול:

1. האם יש בסעיף הנ"ל מידה רבה של כפייה דתית?

2. האם נשקל לבטל סעיף זה בחוזה החכירה הסטנדרטי?

תשובת שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הסעיף במקורו היה אכן כפי שצוין בשאלתא. בעקבות עתירה שהוגשה על-ידי עוזי אורנן כנגד מינהל מקרקעי ישראל לפני שנים רבות, שלפיה טען כי הסעיף מהווה כפייה דתית, הוסכם – בדרך של פשרה והמלצת היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטות המדינה, להוסיף באותו סעיף את הנוסח כדלהלן: "בסעיף זה מלאכה – ניהול עסק וכל עבודת כפיים המבוצעת דרך קבע על-ידי החוכר בעד תמורה, או המבוצעת על-ידי הזולת בעד תמורה ובפרהסיה".

מאותו מועד ואילך מופיע סעיף שמירת שבת בנוסח המלא, הכולל את התוספת הנ"ל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר הבינוי והשיכון.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מודה לך מאוד, גברתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מזמינה את כבוד שר האוצר להשיב על שאילתות, בבקשה.

פטור ממס קנייה

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר האוצר ביום י"ט בטבת התשנ"ג (12 בינואר 1993):

לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, סעיף 30(א)(9), פטורה ממס ערך מוסף מכירת טובין למי שזכאי בשל כניסתו לישראל לרוכשם בפטור מלא ממס קנייה. הפטור ממס קנייה (צו מס קנייה) (פטור), סעיף 12, מותנה בקיום תנאים, שלפיהם, בין היתר, הטובין נמכרו בידי אדם שהוא יצרן הטובין ולרשותו רשת שיווק.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לקיים צו המפלה את מאות היצרנים שאינם בעלי רשת שיווק, או משווקים לפחות משלוש חנויות, כנדרש בצו?

2. מדוע לקיים צו המפלה את העולים החדשים הזכאים להטבה אך מוגבלים בניצולה על-פי הנחיות הצו, במקום להשאיר זאת לשיקול דעתם?

3. האם יבוטלו מגבלות הצו, כדי לאפשר לעולה החדש להפעיל את שיקול דעתו בבחירת היצרן והמוצר?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. התנאי שלפיו הפטור לעולים חדשים ניתן להם אם הם רוכשים מוצר מתוצרת יצרן מורשה בארץ, בעל רשת שיווק, נקבע לפני שנים רבות.

הפעלתו הדווקאית של תנאי זה תוך יצירת קשר של אחריות בין היצרן לחנויות הקשורות עמו נעשתה לאחר שהיו כמה מקרים שבהם נוצלו העולים על-ידי חנויות שונות, או הפסידו את זכויותיהם כתוצאה מפשיטת רגל, ופנו אלינו לקבלת סיוע.

בפועל קיימות עשרות רבות של יצרנים ומאות חנויות, אשר מורשים למכור לעולים, ובהתחשב בשיטת המענק במקום פטור, שהופעלה החל מדצמבר 1990, הרי שלקראת סוף שנה זו יש לצפות לצמצום דרסטי של המכירות לעולים, למעט רהיטים, שאינם טעונים מס קנייה ולגביהם ימשיכו העולים ליהנות מהפטור ממע"מ.

3. הואיל ופועלות מאות רבות של נגריות קטנות אשר מייצרות רהיט זה או אחר, לא כולן עם רשת שיווק, וקיימת בעיה של פיקוח, בדעתנו לבדוק אפשרות להמיר את זכות הפטור ממע"מ לגבי רהיטים על-ידי הגדלה מתאימה של סכום המענק.

תקציב לטיפול בילדים חריגים בחינוך המיוחד

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר האוצר ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

בחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988, נקבעו דרכים לקיומה ולתפעולה של מערכת חינוך לטיפול בילדים חריגים. סעיף 24 לחוק זה קבע, שהחוק יוחל בהדרגה החל משנת הלימודים התש"ן ולא יאוחר משנת הלימודים התשנ"ז.

מנתונים שהגיעו לידי עולה, כי עלותו הכוללת של החלת החוק היתה בסך של 210 מיליון ש"ח במונחי 1988. לדברי ועד ההורים של החינוך המיוחד, לא הועברו עד היום תקציבים בשיעור של 30 מיליון ש"ח בשנה, כמתחייב מהחוק. בשל כך נדחית החלתו, בניגוד להוראותיו.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד האוצר על כך?

2. מה ייעשה כדי להפנות מתקציב המדינה עוד בשנה זו סכום משמעותי, שיהיה בו כדי לכסות על הפער ההולך ונפתח בין תכנון החלת החוק לבין הביצוע?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. יישומו של חוק חינוך מיוחד הוחל בשנת 1990 בניסוי שנערך בשני אזורים; יישומו המלא של החוק אמור להתבצע בתוך שבע שנים, עד שנת הלימודים התשנ"ט.

בשנת הלימודים התשנ"ד תעמוד מסגרת התקציב ליישום חוק חינוך מיוחד על כ-63 מיליון ש"ח, מחירי תקציב 1993, כאשר סך ההקצבה הממשלתית לחינוך המיוחד עומדת על כ-458 מיליון ש"ח, ללא הוצאות פיתוח.

משרד האוצר עומד בדרישות יישום החוק ככתבן וכלשונן, ויישומו נעשה בהתאם לאמור בחוק.

אפליה לטובה של קרקעות בניהול האפוטרופוס הכללי

חבר הכנסת ד' תיכון שאל את שר האוצר ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

ברצוני לשאול:

1. האם נכון שהאפוטרופוס הכללי מנהל חלקות קרקע השייכות לאנשים פרטיים החייבים חובות למס רכוש? אם כן – האם נכון כי משרד מס רכוש נמנע מלחייב חלקות קרקע אלה בריבית וקנסות בניגוד לחיוב חייבים אחרים, ואם כן – מדוע?

2. האם נכון כי מס רכוש נמנע מלגבות חובות מס הרכוש של החייבים הנ"ל? אם כן – האם נכון כי עקב כך חלה כל שנה התיישנות על כל החובות של שנת מס שלמה מלפני שמונה שנים לגבי חלקות הקרקע הנ"ל?

3. כמה עולה לאוצר המדינה מדי שנה מדיניות האפליה לטובה של חלקות קרקע פרטיות המנוהלות על-ידי האפוטרופוס הכללי, מה הוא הבסיס החוקי לכך והאם תופסק האפליה וייגבו החובות מייד?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. בהתאם להגדרת "בעל" בחוק מס רכוש וקרן פיצויים, סעיף 1(3) לחוק, יראו את האפוטרופוס כ"בעל" לצורך מס רכוש, על נכס המוקנה לו, ובלבד שהמס על נכס זה לא ייגבה אלא מן ההכנסה שמקורה באותו נכס. במלים אחרות, נכס שאין עמו הכנסה והוא מוקנה לאפוטרופוס, אין באפשרות מנהל מס רכוש לאכוף את הגבייה בפועל ואין לראות את האפוטרופוס כסרבן מס במקרה זה.

שלטונות מס רכוש נוהגים אפוא לפי הכללים הבאים: א. נכסים המוקנים לאפוטרופוס הכללי, יש לחייבם במס רכוש כרגיל; ב. למס זה ייתוספו הצמדה וריבית על-פי החוק; ג. אולם, אם מן הנכסים שחויבו במס רכוש אין הכנסה, אין להטיל בגינם במקרים אלה קנס פיצויים, ולא ניתן לאכוף הגבייה כל עוד הנכס מוקנה לאפוטרופוס הכללי ולא מומש על-ידו. רק בזמן מכירת הנכס על-ידי האפוטרופוס או שחרורו לבעלים החוקיים ניתן יהיה לגבות את החובות שנצברו על אותו נכס, לפיכך אין התיישנות לגבי החובות.

3. לא מדובר באפליה, והגבייה נעשית בהתאם לחוק מס רכוש וקרן פיצויים.

ביטול הלוואות מקום ועדכון משכנתאות לעולים

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שר האוצר ביום ד' בשבט התשנ"ג (26 בינואר 1993):

משרד האוצר ומשרד הבינוי והשיכון ביטלו את הלוואות המקום בערבות מדינה דרך הבנקים לעולים חדשים באזור המרכז, בין חיפה לאשדוד. כמו-כן, לא עודכנו משכנתאות לעולים חדשים בשנה האחרונה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע ההפרדה הזו בין הלוואות מקום לאזור המרכז להלוואה באזורים אחרים, כאשר קרוב ל-80% מהעולים מתגוררים באזור המרכז, שבו יש להם תעסוקה?

2. נוכח המשמעות הכספית של הפרדה זו, מדוע להכביד על העולים החדשים המתגוררים באזור המרכז?

3. האם יאשר משרד האוצר עדכון המשכנתאות?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הלוואות המקום הינן חלק ממגוון רחב של אמצעים שמפעילה המדינה בתחום הסיוע לדירור.

כלי זה משמש כיום לגישור על פערי היצע וביקוש, שנוצרו כתוצאה מהבנייה הציבורית שהופעלה בשנים האחרונות ופריסתה.

באמצעות כלי זה, למעשה מעודדת הממשלה רכישת דירות באזורים שבהם קיים עודף היצע של דירות למכירה. תוצר לוואי של פעולה זו הינו הקטנת עודף הביקוש לרכישת דירות באזורי המרכז, וכתוצאה מכך ניתן לצפות למיתון הלחצים לעליית מחירי הדירות באזורים אלו.

2. על מנת לשפר את יכולתם של העולים לרכוש דירה, הוציאה המדינה למכירה בחודשים האחרונים אלפי יחידות דירור במסגרת מבצעי מכירות הכוללים הנחות והלוואות מקום. כמו כן הנהיגה המדינה בשנה האחרונה מבצע, שלפיו יופחתו תשלומי המשכנתה של העולים בשנים הראשונות לעלייתם ארצה, כדי להקל עליהם את נטל ההחזרים הגבוה.

3. לאור האמור לעיל, נמנע משרד האוצר מעדכון קולקטיבי של המשכנתאות לעולים, כיוון שעדכון מסוג זה יגרום לעליית מחירי הדיור באזור המרכז, ובכך לא רק שמצבם של העולים לא ישופר, אלא שמצבם של רוכשים אחרים יורע.

מינוי מנהל מורשה לחברת "הסנה"

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר האוצר ביום ד' בשבט התשנ"ג (26 בינואר 1993):

לאחרונה הועברה בכנסת הצעת חוק לפיצוי נפגעי תאונות דרכים בקריאה ראשונה. הצעת חוק זו, שהינה תיקון לחוק הקיים, מטרתה לחייב את חברת "קרנית" לשלם פיצויים לנפגעי תאונות במקרה שבו יתמנה לחברת הביטוח מנהל מורשה.

על-פי החוק הנהוג כיום, חברת "קרנית" משלמת פיצויים רק למבוטחי חברת ביטוח בהליכי פירוק.

על-פי החוק החדש, חברת העובדים תרוויח פעמיים: היא גם תמנע את פירוקה של החברה, וגם הממשלה תשלם את חובותיה.

ברצוני לשאול:

1. מה היו שיקולי הממשלה בעת החלטתה כי חברת "הסנה" לא תפורק אך מבוטחיה יקבלו בכל זאת את הפיצוי הנ"ל?

2. האם אין בכך תמיכה חוזרת ונשנית של הממשלה במוסדות הסתדרותיים כושלים?

3. האם אין בהצעת חוק זו משום מתן לגיטימציה לניהול כושל של חברה ולגיבוי ממשלתי למצב מעין זה?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שיקולי הממשלה בתיקון החוק היו שניים בלבד: א. הבטחת רציפות בטיפול בנפגעים ומניעת מצב של העדר טיפול בנפגעי חברה בניהול מורשה; ב. מניעת נזק כספי ל"קרנית", עקב דחיית הטיפול והצטברות ריבית והצמדות על תביעות שניתן לסלקן מייד.

2. שיקולי המפקח במשך הפעלת הניהול המורשה הם: א. טיפול מסודר בהתחייבויות "הסנה", תוך הדגשת ענייני מבטחים ונפגעים; ב. מתן אפשרות לפעולה גמישה ומהירה יותר של חיסול עסקי החברה – המתאפשרת בניהול מורשה, אך לא בפירוק.

גישה זו נבחנה ואושרה על-ידי היועצים המשפטיים, הוועדה המייעצת למפקח ולשר האוצר ובית-המשפט המחוזי בתל-אביב – שנתן צו מנומק בנושא.

3. סביר להניח, שבתום פעולת המנהל המורשה לא תחזור "הסנה" לניהול עסקי ביטוח. לכן: א. אין בפעולת הניהול המורשה משום סיוע לבעלי "הסנה", לרבות ההסתדרות; ב. אין בפעולה הנ"ל משום לגיטימציה לניהול כושל; ג. כמו כן, אין כל גיבוי ממשלתי לא בתקציב ולא בערבות למנהל המורשה.

עבירות מס ערך מוסף

חבר הכנסת א' גולדפרב שאל את שר האוצר ביום ד' בשבט התשנ"ג (26 בינואר 1993):

על-פי חוק מס ערך מוסף, כל מבצע שירות או מספק מוצר חייב להוציא חשבונית בתוך 14 יום מגמר מתן השירות או אספקת השירות.

אם נותן השירות נותן גם אשראי ללקוחו, הוא נאלץ לשלם מס ערך מוסף לפני שקיבל את התמורה מהלקוח.

אם אין הנישום מסוגל לשלם את מלוא סכום המס על העסקה ומפגר בהגשת דוח מס ערך מוסף, הוא עובר עבירה פלילית.

ברצוני לשאול:

1. האם ישונה החוק על-פי שיטת המזומן, דבר שימנע מצב שבו אלפי נישומים נחשבים כיום עבריינים?

2. מדוע לא תשונה שיטת ההתחשבות של הנישומים עם מס ערך מוסף כך שרק לאחר קבלת התשלום ישולם מתוכו מס ערך מוסף?

3. האם הפחתת מסים תפחית את העלמות המס ותעודד השקעות נוספות בעסקים ומוטיבציה בעבודה ובתשלומי המסים?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין בכוונת האוצר לשנות את שיטת הדיווח לכלל העוסקים לשיטת מזומן. מרבית העוסקים מנהלים ספרים בשיטה המצטברת, דהיינו על-פי המכירות ולא על-פי התקבולים בפועל. שינוי שיטת הדיווח למע"מ מהשיטה המצטברת לשיטת המזומן תיצור סרבול, תקשה על העוסקים את ניהול ספריהם ותקשה על שלטונות המס את השליטה והפיקוח על תשלומי המס שחייב העוסק.

כאשר יש עיסוק המצדיק זאת, מנהלים העוסקים בניהול ספרים בשיטת המזומן ומדווחים למע"מ בשיטת המזומן, לדוגמה: עורכי-דין.

2. שיטת ההתחשבות של העוסקים עם מע"מ, באופן שהתשלום מתבצע עם תום מתן השירות או אספקת המוצר, לא תשונה מהסיבות הבאות: א. מע"מ מחזיר החזרים על-פי חשבוניות המס שברשות העוסק, ולא על-פי התשלום הפועל. תשלום המע"מ רק לאחר קבלת התשלום מהלקוח ייצור מצב שבו מחזיר משרד האוצר מע"מ על תשלומי מע"מ שטרם שולמו או שכלל לא ישולמו; ב. אם אין העוסק מסוגל לשלם את מלוא סכום המע"מ לשלטונות המס עם ביצוע העסקה, מאחר שנתן אשראי ללקוח, עליו לדרוש לפחות את סכום המע"מ עם ביצוע העסקה. במקרה שהלקוח הינו עוסק, הלקוח מקבל סכום זה כהחזר ממע"מ מייד בתקופת הדיווח הבאה למע"מ.

3. הפחתת מסים גורמת אומנם להפחתה מסוימת בהעלמות מס, ואף מעודדת השקעות וצמיחה, אולם, הפחתות מס שאינן נעשות במסגרת קיצוץ ההוצאות בתקציב גורמות להגדלת הגירעון התקציבי, וממילא לערעור היציבות הכלכלית.

בשנה האחרונה פעלנו להפחתת נטל המס באמצעות הורדת המע"מ, ביטול מס המעסיקים, מס הנסיעות והיטל הקצבת מט"ח, אולם שינויים אלו היו כולם במסגרת מגבלת הגירעון התקציבי.

אנו מקווים להמשיך במדיניות זו במסגרת המדיניות הכוללת של התקציב בשנים הקרובות.

פנסיה ומשכורות לשרים

חבר הכנסת ב' טמקין שאל את שר האוצר ביום ד' בשבט התשנ"ג (26 בינואר 1993):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום 19 בינואר 1993 פורסמו נתונים בדבר הפנסיה והמשכורות לשרים ולשרים לשעבר.

ברצוני לשאול:

1. האם נכון ששר בממשלה, שעבר את גיל 65, ושבעבר כבר שירת כשר, נהנה ממשכורת מלאה כשר ומפנסיה מלאה של שר? האם נכון שגם מבקרת המדינה והיועץ המשפטי לממשלה נהנים מזכות זו?

2. האם נכון ששר לשעבר שצבר את מלוא הזכויות לפנסיה מקבל פנסיה בשיעור של 100% ולא 70% כיתר השכירים במשק? האם נכון שגם השופטים נהנים מזכות זו?

3. האם נכון ששרים לשעבר המכהנים עתה כחברי כנסת וטרם הגיעו לגיל 65 מקבלים פיצוי של 600 ש"ח להשלמת משכורתם למשכורת שר?

4. האם נכון ששרים לשעבר המכהנים כחברי כנסת, עברו את גיל 65 וצברו זכויות פנסיה של 70%, מקבלים פנסיה מלאה, ללא כל הפחתות או השמטות משכרם האחרון כשרים, ובנוסף מקבלים משכורת מלאה כחברי כנסת?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נכון. הגבלת ההשתכרות ממשכורת או מפנסיה אחרת, נוסף על פנסיית שר, נופלת בגיל 65; זאת על-פי החלטה מס' 16 של ועדת הכספים של הכנסת בעניין גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון (שרים ושאיניהם).

לגבי זכויותיהם של מבקרת המדינה והיועץ המשפטי לממשלה – גם הם נהנים מביטול ההגבלה בגיל 65, זאת על-פי החלטה מס' 17 של ועדת הכספים של הכנסת בעניין גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון (נושאי משרה שיפוטית ושאיניהם).

2. לא נכון. הקצבה המרבית ששר מקבל בגין כהונתו כשר הינה 70% ממשכורת שר, כאמור בהחלטה 10 מהחלטות ועדת הכספים בעניין גמלאות השרים ושאיניהם.

נוסף על קצבת שר, יכול שר לשעבר לקבל קצבה אחרת מאוצר המדינה (למשל קצבה מצה"ל, או בגין חברותו בכנסת), ובלבד שקצבת השר והקצבה האחרת הנ"ל לא יעברו את התקרה של 100% ממשכורת שר, כאמור בהחלטה 16 מהחלטות ועדת הכספים הנ"ל, ובכפוף להגבלות נוספות כמפורט בהחלטה.

הוראות מקבילות קיימות גם לגבי שופטים לשעבר, וזאת על-פי החלטות 12 ו-17 של ועדת הכספים לעניין זכויות הגמלאות של נושאי משרה שיפוטית.

3. נכון. שר לשעבר הממשיך לכהן בתור חבר כנסת וטרם הגיע לגיל 65 מקבל כקצבת שר את הסכום השווה להפרש בין משכורת שר לבין משכורת חבר כנסת, סך של 603 ש"ח. וגם זה על-פי החלטה 16 מהחלטות ועדת הכספים, הקובעת כי הקצבה, ביחד עם משכורת מהאוצר, קרי כחבר הכנסת, לא תעלה על 100% ממשכורת שר.

4. נכון. זה על-פי החלטה 16 של ועדת הכספים של הכנסת לגבי שרים, ועל-פי החלטה מס' 17 לגבי שופטים. ראה גם תשובתי על שאלה מס' 1.

תקציב למתן שיעורי עזר לעולים חדשים

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר האוצר ביום ד' בשבט התשנ"ג (26 בינואר 1993):

מידיעה שפורסמה בעיתון "חדשות" בתאריך 13 בינואר 1993 עולה לכאורה, כי עולים חדשים אינם זוכים בשיעורי עזר בשל כך שמשרד החינוך אינו מעביר לבתי-ספר תקציבים המיועדים לשיעורי עזר אלה.

משרד החינוך טוען, כי אי-העברת התקציב נובעת מסירוב האוצר להעביר למשרד החינוך תקציב עבור 18,000 שעות עזר.

ברצוני לשאול:

1. האם תוקצבו שעות אלה בתקציב המדינה?

2. אם כן – מדוע לא הועבר תקציב זה למשרד החינוך?

3. אם לא תוקצבו בתקציב המדינה, מדוע לא תוקצב הנושא בתקציב מיוחד, הנובע מחשיבות מתן שעות עזר לעולים חדשים?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. שיעורי עזר לתלמידים עולים ניתנים על-פי הקצאה נורמטיבית, שהוסכמה בין שר החינוך והתרבות ובין שר האוצר לכלל התלמידים העולים במדינת ישראל.

מעבר להקצאה נורמיטיבית זו, הושג לאחרונה הסדר בין משרד החינוך והתרבות ובין משרד האוצר בדבר תוספת מיוחדת של שיעורי עזר לתלמידים עולים לצורך הכנתם לבחינות הבגרות.

בעקבות סיכום זה הוגדל התקציב לבתי-הספר העל-יסודיים, לצורך מתן שיעורי עזר אלו.

תיקון חוק מס רכוש

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר האוצר ביום י"ח בשבט התשנ"ג (9 בפברואר 1993):

בעבר הוגשו כמה הצעות חוק לתיקון חוק מס רכוש, אשר מכביד על אוכלוסייה שלמה במדינה, כאשר יש קשיים רבים בגביית מס זה.

ברצוני לשאול:

1. כמה כסף הייתם אמורים לגבות מהציבור בשנת 1992?
2. כמה כסף נגבה בפועל מהציבור עבור שנת 1992, ללא פיגורים?
3. כמה מתוך סכום זה נגבה מאוכלוסיות המיעוטים בישראל?
4. מה הוא התקציב הדרוש לאחזקה ולתפעול של אגפי מס רכוש בכל הארץ?
5. מה נעשה בכסף שנגבה ולמה הוא יועד?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. מס רכוש גבה בשנת 1992 כ-390 מיליון ש"ח, מתוך 400 מיליון אשר היו אמורים להיגבות על-פי התוכנית התקציבית לשנת 1992.

3. אין במרשמי מס רכוש רישום לגבי גביית מס על-פי חתכים אתניים, ולכן אין באפשרותנו למסור מידע ספציפי על הגבייה מאוכלוסיית המיעוטים בישראל.

4. עלות גביית מס רכוש מהווה כ-4% מההכנסות ממנו.

5. המסים שגובה מס רכוש, כמו יתר ההכנסות ממסים, מממנים את תקציב המדינה כפי שאושר על-ידי הכנסת. 25% מהגבייה מופרשים לקרן פיצויים.

ביטוח דירות שנפרצו

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר האוצר ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

חברות הביטוח מסרבות לבטח דירות שנפרצו, אלא אם הבעלים מתחייבים להתקין מתקני בטיחות מיוחדים שעולים אלפי שקלים, ולעתים – רק אצל יבואן או יצרן אחד בלעדי.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך למצב זה?

2. האם חברות הביטוח רשאיות להציב תנאים אלו למבוטח?

3. מה ייעשה בעניין?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. אין חובה על חברת ביטוח לבטח כל פונה. כשם שמבוטח רשאי לרכוש פוליסת ביטוח בכל חברה שימצא לנכון, כך רשאית חברת ביטוח להתנות תנאים במכירת ביטוח דירה, על מנת שהעסקה תהיה הוגנת מבחינתה, בוודאי בכל הקשור לאמצעי בטיחות.

3. חברת ביטוח אינה רשאית לדרוש רכישת מתקני בטיחות כלשהם אצל יצרן או יבואן מסוים, ובוודאי לא בלעדי. אם יומצאו לנו פרטים מדויקים על מקרה כזה, אנו נבדוק את פרטיו ונטפל בכך כראוי.

העתקת מפעלי תע"ש

חבר הכנסת ח' מירום שאל את שר האוצר ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

באזור רמת-השרון קיימים זה שנים מפעלים ומתקנים של תע"ש. בשבוע החולף אירעה באחד מהם תאונה קטלנית, וכתוצאה מפיצוץ נהרג אמיר אלתר, זיכרונו לברכה.

מעבר לטרגדיה שבתאונה עולה מחדש שוב ושוב השאלה בנוגע להעתקת המפעלים לאזור שאינו צפוף אוכלוסייה.

ברצוני לשאול:

1. מה הן תוכניות משרדך באשר להעתקת מפעלי תע"ש לרמת-הנגב או לכל מקום אחר?

2. מה הוא לוח הזמנים המשוער לביצוע ההעתקה?

שר האוצר א' שוחט:

1. התעשייה הצבאית מצויה בעיצומה של הכנת תוכנית הבראה תפעולית ובגיבושה של תוכנית אסטרטגית, שתקבע את דמותה העתידית. נקודת המוצא לכל תוכנית העברה צריכה להתמקד בדמותה ובאופיה של החברה שאותה מעבירים. לפיכך ההחלטה על העברת מפעלי תע"ש מאזורים צפופי אוכלוסין קשורה קשר הדוק לתוצאות תוכנית הבראה.

2. החלטות הממשלה הנחו להקים צוות בין-משרדי ומינהלת פרויקט, המבצעים בדיקות כלכליות ותכנון מפורט להעברה. תכנון השטחים המתפנים עד לרמה של תוכנית מתאר מקומית יסתיים בתוך כשנה. אולם, כאמור, נושא ההעתקה קשור בתוכנית האסטרטגית, שתתווה את דמותם העתידית של מפעלי תע"ש, ובתוכנית הבראה התפעולית, שאמורות לבוא לדיון בממשלה בחודשים הקרובים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

אדוני השר, מדובר בעניין רציני. אנחנו עדים מדי פעם לאסונות שמתרחשים באזור שהתע"ש מצוי בו, והוא אזור צפוף אוכלוסייה. אתה אומר, אדוני השר, שהאפשרות להעתיק את המפעלים קשורה בתוכנית אסטרטגית. אני אינני מבין את העניין הזה. נניח לרגע שכתוצאה מהתוכנית האסטרטגית שתוגש יתברר שבעתיד הנראה לעין אין לראות שום משאב שיאפשר העברת כספים, לא רק להשקעות במפעלים, אלא גם להעתקת המפעלים עצמם. האם אני לומד ממך שהמפעלים יישארו במקומם?

שר האוצר א' שוחט:

לא. חבר הכנסת מירום, כשאני מדבר על תוכנית אסטרטגית, המשמעות היא שאולי יפסיקו לייצר חלק מהמוצרים שהיום מייצרים והם ברמת סיכון גבוהה; במקום זה יקנו אותם ממקורות חוץ. תוכנית אסטרטגית אומרת מה סל המוצרים שתע"ש תמשיך לייצר. כאשר תהיה תוכנית אסטרטגית, יהיה אפשר להבין ולדעת מה רמת הסיכון.

אני רוצה להבהיר בין שלושה סוגי מוצרים. יש מוצרים שלא מהווים שום סיכון, ויש כאלה. יש מוצרים שברגע שקורה משהו השפעתם היא רק בתחום המפעל, ואז לא משנה אם המפעל הוא ברמת-השרון או ברמת-בקע, שכן הפגיעה היא בתוך המפעל ולא מחוצה לו. סוג שלישי הוא מוצרים שעלולים להשפיע על האוכלוסייה מסביב.

כאשר תושלם התוכנית האסטרטגית, וזה צריך להיות בקרוב מאוד, ויוחלט מה נעשה בתע"ש ומה לא, אפשר יהיה לקבל את ההחלטה על ההעברה.

עתיד תשלובת "שטיחי כרמל"

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר האוצר ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

נודע לי כי חבר הכנסת אברהם שפירא הפעיל בשבועות האחרונים לחצים כבדים על כמה מנושיו בתביעה שיבטלו את בקשות הפירוק שלהם בבתי-המשפט, תוך פיזור הבטחות שונות. נודע לי גם כי הופעלו לחצים על "מבטחים" כדי שתבטל את בקשת הפירוק שהגישה נגד מפעלי שפירא.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד האוצר מודע ללחצים אלה?

2. מה הם השיקולים של משרד האוצר ביחס לעתידם של מפעלי תשלובת השטיחים?

3. האם ננקטו צעדים כדי שהיחס לחבר הכנסת שפירא יהיה דומה ליחס לתעשיינים אחרים, הנדרשים להביא כסף ממקורות פרטיים במסגרת ההסדרים של שיקום מפעליהם בסיוע כסף ציבורי?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. השאילתא כבר אינה רלבנטית, שכן, כפי שידוע גם לחבר כנסת רענן כהן, מונה למפעל כונס כנסים.

קיצוץ בסיוע האמריקני לישראל

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר האוצר ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

על אף ההכחות הנשמעות, ביקורו של הסנטור האמריקני ליהי בארץ מעיד, לדעתי, על כוונת הממשל האמריקני להתחיל במגמה של קיצוץ בסיוע התקציבי הניתן למדינת ישראל.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא שיעור הסיוע שניתן לישראל עד עתה, ומה היא השחיקה שחלה בסיוע במונחים ריאליים?

2. מה היא עמדת ממשלת ישראל בנושא?

3. האם הוכנה תוכנית מגירה כלכלית "ליום שאחרי" הקיצוץ, ומה הם האמצעים שתנקוט הממשלה?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עד עתה קיבלה ישראל סיוע אמריקני מצטבר בסך של כ-57 מיליארד דולר בדרך של מענקים והלוואות. סיוע אזרחי ראשון התקבל בשנות ה-50, אולם בהיקפים נמוכים עד 1974, וסיוע ביטחוני משנות ה-70.

מאז שנת 1985 מדינת ישראל מקבלת סיוע שנתי בסך 3 מיליארדי דולר, 1.2 מיליארד דולר מענק אזרחי ו-1.8 מיליארד דולר מענק ביטחוני. סיוע זה נשחק באופן משמעותי בגלל האינפלציה בארצות-הברית, כ-4%-5% לשנה במוצע מ-1985 עד היום.

ממשלת ישראל פנתה בעבר לקבלת פיצוי בגין השחיקה האינפלציונית, אך לא נענתה.

לקראת שנת 1994 פנתה ישראל בבקשת סיוע בהיקף שהיה בשנת 1993 ונענתה בחיוב. יצוין כי בשנת 1991/92 התקבל סיוע צבאי נוסף בכסף ובציוד בגין מלחמת המפרץ.

3-2. ההערכה היא שהסיוע האמריקני לישראל יימשך בשנים הבאות בהיקף המקובל כיום.

הסכם בין הממשלה לבין החברה לפיתוח קיסריה

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שר האוצר ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

ועד התושבים בקיסריה פנה אל משרד האוצר וביקש לעיין בהסכמים בין ממשלת ישראל לחברה לפיתוח קיסריה בע"מ, המנהלת את היישוב כמעין "רשות מקומית" מכוח הסכמים אישיים עם כל תושב המבקש להתגורר במקום.

הפנייה למשרד האוצר טרם נענתה וועד התושבים לא קיבל את החוזה.

ברצוני לשאול:

1. האם יש מניעה בהצגת החוזה שנחתם בין ממשלת ישראל לחברה לפיתוח קיסריה בע"מ לעיון התושבים?

2. אם יש מניעה כזאת, מדוע?

3. אם אין מניעה, מתי ייעשה הדבר?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. ועד תושבי קיסריה פנה למשרד האוצר לקבלת צילום מהסכם שעניינו שיתוף פעולה בין הממשלה לבין קרן קיסריה במטרה להביא לפיתוח ולקידומה של קיסריה, ואשר נחתם בין המדינה לבין החברה לפיתוח קיסריה.

לאחר בירור הבקשה נמצא כי בידי מינהל מקרקעי ישראל קיים הסכם, שתיאורו הכללי דומה לבקשת ועד התושבים ואשר נחתם בין המדינה, שיוצגה על-ידי מינהל מקרקעי ישראל, לבין קרן קיסריה והחברה לפיתוח קיסריה.

במכתב תשובה שנשלח למר שמעון בר-אילן, נציג ועד התושבים, הופנה הנ"ל למנהל מחוז חיפה של מינהל מקרקעי ישראל.

הנושא, כאמור, אינו בטיפול האוצר, ולכן הם הופנו לגורם הרלבנטי, שחתם על ההסכם.

הקמת קזינו בארץ

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר האוצר ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

בעקבות הפרסומים על כוונות להקמת בית-הימורים, קזינו, בארץ, ברצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות האוצר בנושא בתי-ההימורים בארץ?

2. האם יש אומדן הכנסות צפוי?

3. כיצד ניתן למנוע את תופעות העבריינות המתלוות לנושא ההימורים?

4. האם בכוונת האוצר לתת זיכיון לגורמים פרטיים או להטיל זאת על הממשלה?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על מנת לאפשר לאילת לעמוד בתחרות עם אתרי נופש המוקמים בסיני, ובייחוד בטאבה, שבהם נמצאים בתהליך הקמה בתי-קזינו, ובדומה לכך כמעט בכל הארצות הקרובות באגן המזרחי של ים התיכון, כגון קפריסין וטורקיה, אני תומך בהקמת בית-קזינו באילת.

2. אומדן הפסד במטבע-חוץ, שישראלים מוציאים בחוץ-לארץ על הימורים, הוא בגדר הימור בעצמו.

היקף ההכנסות הצפוי באילת תלוי במספר בתי-הקזינו ובהצלחתם למשוך תיירים נוספים, ישראלים וזרים.

3. התדמית של אתרי קזינו, כגון לאס-וגאס בארצות-הברית, כריכוזי פשע נוצרה בשנות ה-50, כאשר בתי-קזינו ברובם היו שייכים לעולם התחתון. כיום המצב שונה לחלוטין. בעל עבר פלילי, או אפילו בעל שם רע שלא נשפט, אינם יכולים לקבל רשיון – לא בעקיפין ולא במישרין, כבעלי מניות. ולא זו בלבד, כל עובד שכיר, ואפילו נותני שירותים, חייבים לקבל היתר מרשות ההימורים, וכל מי שהיה אי-פעם נגוע בפשע או בפשיטת רגל אינו יכול לקבל היתר. כך זה גם בלאס-וגאס וכך זה באטלנטיק-סיטי ובלונדון.

חקיקה מסודרת ומחמירה מונעת מעורבות אנשי העולם התחתון.

4. בעתיד הקרוב אגיש הצעת החלטה לממשלה, ואם היא תאושר, אגיש הצעת חוק לכנסת, שכן חוק העונשין מטיל את נושא הגרלות והימורים על שר האוצר.

אני מניח כי החוק יכלול הקמת רשות הימורים, אשר תפקח על בתי-הקזינו, אחד או יותר, לפי העניין במועדו.

תנאי פרישה לעובדי בנק החקלאות

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שר האוצר ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

בבנק החקלאות 29 עובדים שאינם נכללים במסלול של פנסיה וגילם מעל 40 שנה. הם מנהלים משא-ומתן עם נציבות שירות המדינה על תנאי פרישה מרצון.

כפי שנמסר לי על-ידי ועד העובדים, הם מקבלים, לדבריהם, תנאי פרישה פחותים בהרבה מאשר בחברות ממשלתיות אחרות. גם הנהלת הבנק הודתה, לדבריהם, בכך שתנאי הפרישה שהוצעו להם נמוכים.

ברצוני לשאול:

1. האם יש כללים והנחיות ברורים לתשלומי פיצויי פרישה מרצון לעובדים בחברות ממשלתיות?

2. אם כן – מדוע יש פערים כה גדולים בפיצויים המשולמים לעובדים הפורשים מחברות שונות?

3. האם הפיצויים המוצעים לעובדי בנק החקלאות דומים לפיצויים שניתנו לפורשים מהתעשייה הצבאית ומהתעשייה האווירית?

4. אם לא – מדוע יקופחו עובדי בנק החקלאות?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. תנאי הפרישה בפיטורים, שלא במהלך עסקים רגיל בחברות ממשלתיות, מאושרים בהתחשב בקריטריונים כדלקמן: א. מספר העובדים המפוטרים מתוך סך עובדי החברה; ב. מצבה הכלכלי של החברה; ג. מקור מימון הפיצויים; ד. פעולות הבראה נוספות; ה. גיל המפוטרים ומצב משפחתי; ו. האזור הגיאוגרפי של החברה ומצב התעסוקה בו; ז. יכולת השתלבות במקום עבודה אחר.

3. לא. כי ניתנו בהתאם לקריטריונים כאמור בתשובה מס' 2 לעיל.

4. עובדי בנק החקלאות לא קופחו.

מניעת קריסה בבורסה לניירות ערך

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר האוצר ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

בבורסה לניירות ערך נרשמו בימים האחרונים ירידות שערים גדולות, וזאת לאחר דברים של נגיד בנק ישראל וראשי האוצר, שקראו לציבור להיזהר מה"בועה" של הבורסה, העלולה לקרוס ולגרור הפסדים למשקיעים.

ברצוני לשאול:

1. מדוע ראו לנכון נגיד בנק ישראל וראשי האוצר לומר דברים, שלאחריהם ירדו השערים בבורסה?

2. האם תתערב הממשלה בבורסה בצורה כלשהי, אשר תשפיע על המסחר בה?

3. מה עושה הממשלה כדי למנוע קריסת הבורסה והפסדים כבדים למשקיעים, נוכח העובדה שהבורסה היא מכשיר מרכזי במשק לגיוס הון לתעשייה?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מובן שיש לנהוג בצמצום בהתבטאויות, אך אין מקום להימנע מפנייה לציבור לנקוט זהירות כאשר מתעורר הצורך לכך.

2-3. אין מקום למעורבות ממשלתית בבורסה. עם זה, על מנת להגדיל את היקף "הסחורה" המוצעת לציבור בבורסה, וכן כדי לשרת את מטרות הצמיחה של המשק, הממשלה עושה מעשה לקידום תהליך ההפרטה באופן מואץ.

מניעת קריסה בבורסה לניירות ערך

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר האוצר ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

לאחר התבטאויות הנגיד ואישים אחרים, נבלמה העלייה המתמשכת בשערי המניות בבורסה והפכה למפולת.

לבורסה תפקיד מרכזי בגיוס ההשקעות במשק, בתנאי שהיא פועלת על-פי כוחות השוק והיקף החברות הנסחרות בבורסה הוא בעל משמעות.

ברצוני לשאול:

1. אילו אמצעים ינקוט משרד האוצר כדי לייצב את הבורסה?

2. האם ננקטים במשרדך אמצעים לזירוז תהליך ההפרטה במשק?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ההתבטאויות בנושא הבורסה ודאי שאינן מוסיפות ליציבות הבורסה, ויש כמובן לצמצם התבטאויות אלה. אולם אינני מוצא שיש מקום למעורבות ממשלתית בבורסה.

על הציבור לנקוט זהירות ביחס להשקעותיו ולא להתייחס לבורסה כאל מקשה אחת אלא כאל אוסף של מוצרים – ניירות ערך – שיש לבחון כל אחד מהם כשלעצמו.

2. על מנת להגדיל את היקף הסחורה בשוק, וכן כדי לשרת את מטרות הצמיחה של המשק, הממשלה עושה ותעשה לקידום תהליך ההפרטה באופן מואץ.

פרויקט להכשרת 1,000 מהנדסים עולים

חבר הכנסת ע' עלי שאל את שר האוצר ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

ממשלת ישראל חתמה בתאריך 28 ביולי 1991 עם קבוצת "ברן" בע"מ הסכם להכשרת מהנדסים, שכינויו "פרויקט 1,000 המהנדסים".

פרטים ונתונים שהגיעוני מן "הפורום הציוני" מלמדים לכאורה על פגמים המחייבים בדיקה ומענה.

ברצוני לשאול:

1. מה הם עיקריו של פרויקט זה?

2. מה היא עלות הפרויקט?

3. האם זכתה בו חברת "ברן" במכרז?

4. האם עמדה חברת "ברן" בכל התחייבותיה כלפי הממשלה?

5. אם לא – האם בכוונת הממשלה לבטל באורח חד-צדדי את ההסכם ולהפסיק הזרמת הכספים לפרויקט?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. העיקרון שעל-פיו מופעל הפרויקט הוא הכשרה לתעסוקה. מתבצעת הכשרת מהנדסים עולים בהיקף הנדרש לצורך קליטתם בחברות הנדסה כוללניות. חברות ההנדסה התחייבו לקלוט את המהנדסים המסיימים בהצלחה את התוכנית. התוכנית מפוקחת על-ידי מפקחים מטעם משרד העבודה והרווחה ומנהלי מכללות טכנולוגיות.

2. משרד האוצר העביר לחברת "ברן" 9.8 מיליוני ש"ח עבור ניהול והדרכה, שחושבו על-פי מספר התלמידים בפועל. סכום זה הועבר לחברות ההנדסה המשתתפות בפרויקט ולמכללות הטכנולוגיות.

ההוצאה האמורה כוללת הוצאות נלוות כגון ציוד והשכרה, וכן בגין ההדרכה.

הסכומים הועברו לחברות המשתתפות בתוכנית בהתאם למספר התלמידים. התוכנית מפוקחת על-ידי רואה-חשבון.

3. חברת "ברן" לצורך העניין היא חברה שקולטת חלק מבוגרי התוכנית, וכן לקחה על עצמה את ניהול ההכשרה בשם כל יתר חברות ההנדסה המובילות בארץ.

ההכשרה היא במתכונת דומה ל"הכשרה תוך-מפעלית", שכמובן אינה מצריכה מכרז. למרות זאת, ועל סמך המלצת היועץ המשפטי, הוגדר בהסכם באופן מחייב, כי כל חברת הנדסה המצטרפת לתוכנית תבצע הדרכה ותקבל תשלום בהתאם ובאופן יחסי לפי קריטריון זהה ל"ברן".

4. התשובה היא חיובית.

הקצאת כספים למוסדות חרדיים

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר האוצר ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

העיתון "מעריב" (כ"ה בשבט התשנ"ג – 16 בפברואר 1993) מדווח, כי "במקום 55 מיליון ש"ח שהוקצבו למוסדות חרדיים יחולקו 78 מיליון ש"ח".

ברצוני לשאול:

1. האם המידע נכון? אם כן – האם הגדלת הסכום למוסדות חרדיים נעשתה על דעת השר?

2. האם עברה הגדלת הסכום המוקצב את כל שלבי תהליך האישור כפי שהחוק מחייב?

3. מה הם הקריטריונים שלפיהם יוקצו הכספים?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. המידע שלפיו חולקו בשנת התקציב 1992 78 מיליון ש"ח, במקום 55 מיליון ש"ח שתוקצבו למוסדות חרדיים, אינו נכון.

בשנת התקציב 1992 חולקו למוסדות חרדיים 41.25 מיליון ש"ח מתוך הסכום של 55 מיליון ש"ח שהוקצבו למוסדות תרבות תורנית וחרדית בחוק התקציב לשנת 1992.

3. הקריטריונים פורסמו על-ידי משרד הדתות בילקוט הפרסומים, וזאת על-פי סעיף 3(א) לחוק יסודות התקציב ובאישור היועץ המשפטי לממשלה.

קצבאות לנכי רדיפות הנאצים

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר האוצר ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

נכי רדיפות הנאצים מקבלים קצבאות משני מקורות שונים: חלקם מאוצר המדינה וחלקם באופן ישיר ממשלת גרמניה.

קיימים פערים גדולים בין מקבלי הקצבאות, כשהקצבאות המשולמות ישירות על-ידי ממשלת גרמניה גבוהות משמעותית מאלו הניתנות על-ידי ממשלת ישראל.

ברצוני לשאול:

האם אין זה מן הראוי להקטין את הפער בין מקבלי הקצבאות על-ידי העלאת הקצבה המשולמת מאוצר המדינה?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

תשלומי התגמולים שמשלמת המדינה לנכי רדיפות הנאצים הם באותו גובה שמשולם לנכי צה"ל; מובן שגובה סכום התגמול תלוי בשיעור הנכות.

אותם נכים ששיעור נכותם 50% ומעלה ואינם מסוגלים להשתכר למחייתם הגיע התגמול החודשי שלהם בחודש פברואר השנה לסך 3,002 ש"ח.

בניית מוסדות חינוך על-ידי גורמים פרטיים

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שר האוצר ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

על רקע המחסור בכיתות לימוד ברחבי הארץ, שהחריף בעקבות העלייה הגדולה, האם אין מקום לשקול בניית מוסדות חינוך על-ידי גורמים פרטיים, שיחכירו את המבנים למשרד החינוך בשיטת שכר-מכר?

כידוע, יש כושר בנייה גדול מאוד עקב הפסקת הבנייה לעולים, וכן יש משאבים כספיים גדולים בבורסה. שילוב של שניהם יכול להאיץ את הפתרונות לבניית מוסדות חינוך ברחבי ישראל ולהגדיל את התעסוקה במשק.

ברצוני לשאול:

1. האם נשקלה אפשרות כזאת?

2. האם שוקל האוצר להקים ועדה, שתגיש את המלצותיה בנושא, ובהקדם?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין אני מסכים לקביעתו של חבר הכנסת קופמן, כפי שעולה מנוסח השאילתא, כאילו יש מחסור בכיתות לימוד ברחבי הארץ.

בשלוש השנים האחרונות הוצאו מתקציב המדינה הרשאות לבניית כ-4,600 כיתות לימוד חדשות, העונות על הדרישה המוגברת בגין גלי העלייה.

1. האפשרות לבניית מוסדות ציבור בשיטת שכר-מכר נשקלה באוצר פעמים רבות. השיטה נדחתה בעיקר בשל העובדה, שעלות גיוס ההון של הממשלה לבנייה זולה יותר מזו של היזמים, ולפיכך אין שיטה זו כדאית למשק. זו גם הסיבה לכך שהוגדל תקציב המדינה לבניית כיתות הלימוד פי-שלושה ולא נעשה שימוש בכספי יזמים חיצוניים.

2. מאחר שמבחינה כלכלית שיטת השכר-מכר אינה כדאית במקרים שציין השואל, אין מקום להקמת ועדה לבדיקת הנושא.

דיווח רבנים למס הכנסה על עריכת חופות

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר האוצר ביום י"ד באדר התשנ"ג (7 במרס 1993):

על-פי "יום השישי" מיום 26 בפברואר 1993 (רצ"ב צילום הידיעה), תובעים שלטונות המס מרבנים העורכים חופות וקידושין לדווח להם על כל החופות שערכו, בכלל זה גם אלו שבהן לא קיבלו כל תשלום, וכן למסור פרטים על האולם שבו נערכה השמחה.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. מדוע על הרב לדווח כאשר אינו מקבל תשלום, והאם יש לכך תקדימים?

3. מדוע על הרב למסור את פרטי האולם שבו נערכה החתונה?

4. האם תורחב השיטה ויבוקשו הרבנים גם לדווח על כל נותני השירותים לבעל השמחה ולבעל האולם?

5. האם תפקיד הרבנים הוא כשל עובדי וחוקרי מס? אם כן – האם ישולם להם שכר על עבודה צדדית זו?

6. האם חובת הדיווח של הרב על בעלי האולם נעשתה על דעת הרבנים? אם לא – על בסיס מה מחייבם מס הכנסה בחובת דיווח זו?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-6. הכנסות הרבנים מעריכת חופות חייבות במס ככל הכנסה אחרת.

הפנייה לראשי המועצות הדתיות נעשתה מתוך מגמה לפתוח תיקים רק באותם מקרים שבהם יש נחיצות, ולמנוע את הצורך, במידת האפשר, לזמן את כל הרבנים למשרדי מס הכנסה לבירור הכנסתם.

הדרישה מעוגנת בסעיף 140 לפקודת מס הכנסה, שאושרה על-ידי הכנסת.

האפוסטרופוס לנכסי נפקדים

חבר הכנסת י' עזרן שאל את שר האוצר ביום י"ד באדר התשנ"ג (7 במרס 1993):

באמצע שנת 1992 מינה שר האוצר צוות מקצועי לגיבוש נהלים בעניין האפוסטרופוס לנכסי נפקדים. במכתב מתאריך 7 במרס 1993 מבקש ממך היועץ המשפטי לממשלה לוודא, שגם ייבדקו "עניינים שבמהות", נוסף על "סדרי נוהל", ולשם כך הוא מבקש ש"ידון צוות מקצועי אחר".

ברצוני לשאול:

1. מתי הוקם הצוות המקצועי, מה נתבקש לבדוק, וכמה ישיבות קיים?
2. האם עדיין הוא מתפקד, ואם כן – מדוע להקים צוות נוסף?
3. מה כלול בהגדרה "סדרי נוהל" ומה בהגדרה "עניינים שבמהות"?
4. האומנם, כדיווחו של "כל העיר" (רצ"ב צילום הידיעה), הגיעה היועצת המשפטית של משרדך למסקנה, כי לטענות נגד משרד האפוסטרופוס לנכסי נפקדים לא היה יסוד?
5. האומנם מסקנת היועצת המשפטית של משרדך, לאחר בדיקה, היא כי ועדת-קלוגמן טעתה כשהטילה דופי בנכונות התעודות שנתן האפוסטרופוס לנכסי נפקדים?
6. אם אכן צדק האפוסטרופוס לנכסי נפקדים, מה תעשה כדי לתקן את הדברים?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הצוות המקצועי הראשון מונה ב-24 באפריל 1992, והוא נתבקש לקבוע נהלים לגבי הראיות הנדרשות להכרזה על נכס נפקד, והשיקולים שיש לשקול בעניין זה, טיפולו של האפוטרופוס לנכסי נפקדים בנכסים ואופן הפעלת סמכויותיו, וכיצד ניתן להבטיח את עצמאותו. הצוות קיים ישיבות מספר ועומד לסכם דיוניו.

2-3. היועץ המשפטי לממשלה הציע, שהצוות האמור יטפל רק בקביעת סדרי נוהל לעבודת האפוטרופוס, ואילו צוות מקצועי אחר ידון בעניינים שבמהות, הכלולים בראשי הפרקים שפורטו במכתבו מיום 2 באפריל 1992. ואכן, הצוות הראשון התרכז בניסוח נוהל, שבו יוסדרו פרטים כגון דרכי איסוף מידע, דיווח למינהל מקרקעי ישראל, חתימה על מסמכים, ייצוג האפוטרופוס בתביעות בבתי-משפט, טיפול בעיזבונות, טיפול בבקשות לשחרור נכסים ובהכרה בתחייבויות נפקדים, פדיון משכנתאות, מינוי סוכנים ומפקחים.

הצוות השני יעסוק יותר בשאלות של השיקולים שעל האפוטרופוס לשקול, הבטחת עצמאותו בהפעלת סמכויותיו ותנאי הכשירות למינויו.

4-6. בדיקת היועצת המשפטית לאוצר העלטה, כי מתוך 15 נכסים בירושלים שנכללו בדוח ועדת-קלוגמן ארבעה היו בבעלות נפקדים, ומתוך 19 נכסים בכפר-השילוח 14 היו בבעלות נפקדים. כמעט בכל המקרים היו מעורבים גם סגני מנהל מינהל מקרקעי ישראל והמנהל הכללי של המשרד לענייני דתות.

עיקרי הדברים שבדוח-קלוגמן בדבר אופן טיפולו של האפוטרופוס לא נפתרו.

ביטוח עובדי מדינה זמניים בקרן הפנסיה "מבטחים"

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את שר האוצר ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

הנוהג במשרדי הממשלה הוא לבטח עובדים זמניים ועובדים בחוזה מיוחד בקרן הפנסיה "מבטחים". ביטוח פנסיוני זה ב"מבטחים" הוא האפשרות היחידה הניתנת לעובדים אלה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע נקבעה לצורך זה רק קרן "מבטחים", ומדוע לא ניתנת לעובדים בחירה בין כל קרנות הפנסיה?

2. נוכח הגירעון האקטוארי של קרנות הפנסיה בכלל וגירעונה של קרן "מבטחים", המוערך ב-15 מיליארד שקל, האם יאפשרו לעובדים לבחור קרן פנסיה על-פי מצבה האקטוארי, ולא יחייבו אותם דווקא בקרן אחת?

3. לאחרונה פורסם שהממונה על שוק ההון באוצר לא האריך את רשיונה של "מבטחים" לשנת 1993. האם עובדה זו לא מחזקת את הבעייתיות של נוהג הממשלה להעדיף את קרן "מבטחים" בנושא הנ"ל?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנוהג לבטח את עובדי המדינה הארעיים ב"מבטחים" מעוגן בהסכמי עבודה משכבר הימים.
2. במסגרת החלטת הממשלה להעביר את ביטוחם הפנסיוני של עובדי המדינה החדשים למסגרת פנסיונית צוברת בודק האוצר את האפשרות להעניק לעובדים חופש בחירה בין כמה חלופות אשר ייצאו מתאימות לכך. המהלך כרוך בשינוי חקיקה ובתיקון הסכמי עבודה קיימים.
3. בתחילת השנה בדק נציב מס הכנסה כמה היבטים בדרכי פעולתה של "מבטחים". באותה תקופה היה בידי הקופה רשיון זמני, אשר עם תום הבדיקה הוארך עד סוף השנה, כמקובל.

הקפאת פעילות ועדה בשל הדלפות

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את שר האוצר ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

נודע כי שר האוצר הקפיא את פעילות ועדת המשנה לנושא שוק ההון בשל ההדלפות היוצאות ממנה.

ברצוני לשאול:

1. לאיזו תוצאה תגרום הקפאת הגוף המדליף?
2. האם תמנע הקפאת הוועדה בדיקה רצינית של שוק ההון מפחד הדלפות?
3. האם נשקלו באוצר רעיונות למלחמה יעילה יותר בהדלפות מוועדות רגישות שעוסקות בנושאי האוצר?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למנוע הדלפות.

2. מדובר בוועדה לבדיקת מיסוי ולא בוועדה לשוק ההון.

3. כן.

ניצול כספי הערבויות מארצות-הברית

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר האוצר ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

ברצוני לשאול את שר האוצר בנושא כספי הערבויות מארצות-הברית והשקעתם במשק, כדי לנצלם באופן נכון:

1. מתי אמורים כספי הערבויות להגיע אלינו?

2. מה מתכנן האוצר באשר לשימוש שייעשה בערבויות אלו, על מנת שיבטיחו באמצעותם כדאיות למשק?

3. כמה יקצה האוצר לחברות הממשלתיות ולאילו מהן?

4. כמה יקצה האוצר לסקטור הפרטי, באילו דרכים ועל-פי אילו קריטריונים?

5. כיצד יפעל האוצר לקדם את נושאי הקליטה, צמצום האבטלה וצמיחת המשק?

6. האם וכיצד ימנע האוצר שימוש בערבויות לצורך צריכה והעלאת רמת החיים?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מתוך כספי הערבויות גויסו עד כה מיליארד דולר, והם מופקדים כיום בבנק ישראל.

2. על-פי ההסכמות עם הממשל האמריקני ישמשו כספי הערבויות למטרות הבאות: א. גיבוי ליתרות מטבע-החוץ הנדרש בגין הגידול בהשקעות בכלל ובמרכיב הייבוא בהשקעות בפרט; ב. מקורות לאשראי ארוך-טווח למגזר העסקי – באחריות הבנקים; ג. מימון פעולות בתחום התשתית בתקציב המדינה בהיקף של 600 מיליון דולר לשנה.

3-4. אין בכוונת האוצר להקצות ישירות סכומים לא למגזר הפרטי ולא לחברות הממשלתיות, למעט מקרים שבהם חברות ממשלתיות תבצענה פרויקטים בתחום התשתית שתוקצבו בתקציב המדינה.

5. ממשלת ישראל פועלת באמצעים מגוונים לקידום ההשקעות במשק ולפתרון בעיית האבטלה. כספי הערבויות נועדו לתת מענה לצורכי מטבע-החוץ הנובעים מהגידול בהשקעות, ובכך לאפשר קצב השקעות מוגבר במטרה לתת מענה לבעיות המשק.

6. מכיוון שהמקורות יועמדו לשימוש המגזר העסקי, אין האוצר מתכוון בשלב זה להתערב באשר לשימוש שייעשה בכספים.

קרן הפנסיה לפועלי בניין

חבר הכנסת י' לס שאל את שר האוצר

ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

יותר מ-18,000 גמלאים של קרן הפנסיה לפועלי בניין צפויים להפסקת תשלומי הפנסיה, וזאת בשל גירעון שנתי של 40 מיליון ש"ח בתזרים המזומנים בקרן.

שורש הבעיה הינו אי-העברת כספים של עשרות אלפי פועלי הבניין מהשטחים לקרן.

בעיה דחופה זו נוגעת לאנשים שעומדים בפני איבוד ביטחונם הסוציאלי ועתידם לעת זיקנה, נכות – או, חלילה, מוות – בשל הפסקת תשלומי הפנסיה.

ברצוני לשאול:

מה יעשה המשרד על מנת למנוע את התמוטטות הקרן?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר עוקב אחר מצב הקרן, וזה זמן מנסה לגבש, בעצה אחת עם הנהלתה, צעדים אשר יביאו בטווח הארוך להבראתה.

על-פי החלטת הממשלה פועלת במשרד האוצר ועדה בראשות מנכ"ל המשרד, ועליה הוטל לגבש המלצות למדיניות כוללת ותוכנית פעולה בתחום החיסכון הפנסיוני. נראה כי טיפול שורש במצב הקרן יובא בחשבון במסגרת עבודת הוועדה.

לא ברור כלל אם צירוף עובדי השטחים לקרן היה מביא לשיפור מצבה, כפי שציין חבר הכנסת יורם לס; ייתכן גם המקרה ההפוך אם וכאשר יממשו, בבוא העת, את זכויותיהם הפנסיוניות.

דמי הבראה לאלמנות פועלי בניין

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שר האוצר ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

משפחות רבות חיות כיום על קצבאות הביטוח הלאומי ועל פנסיה צנועה, כמו זו של קרן הפנסיה לפועלי בניין. לאחרונה היינו עדים לאי-סדרים בניהול הקרנות והתשלומים לאלמנות, מה שמאלץ משפחות אלו לוותר על סכום מסוים מהקצבה, שמנוכה בכל חודש על חשבון תשלום היתר. אני מודע היטב לצורך הרב שבקרנות אלו, אך כאשר לאזרח יש חוזה עם קרן ביטוח, יש למלאו על-ידי כל הצדדים.

גיליתי שיש אלמנות בעלות משפחה שלא קיבלו את דמי ההבראה השנתיים זה למעלה מ-10 שנים. דמי ההבראה הללו הינם חלק מההטבות הסוציאליות, שבזכותן נכנס אותו פועל בניין כחבר בקרן ושילם מלוא כספו על מנת שביום מן הימים, לכשיזדקן, הוא או אלמנתו ייהנו מהן.

הקרן, כאמור, אינה נוהגת להעביר את דמי ההבראה לאלמנות רבות, ולכן אין הן זכאיות לתנאים הסוציאליים הנלווים. אך הן ממשיכות לשלם מסים להסתדרות, נוסף על תשלום לקופת-חולים הכללית.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועים למשרד האוצר נתונים אלו, ואם כן – האם המשרד בודק את הנושא?

2. אם כן – מה הן המסקנות?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. קצבת הבראה ניתנה בעבר על-ידי הקרן לעובדים פעילים שהיו מבוטחים בה, לא לגמלאים וגם לא לשאירי עובד פעיל.

היו מקרים שקצבת הבראה, המיועדת להקל על עובד בענף הבניין בשנות עבודתו, שולמה בטעות, ושלא על-פי תקנות קרן הפנסיה, לשאירי העובד לאחר מותו. במקרים אלה פונה הקרן אל מי שקיבל תשלום יתר וגובה ממנו את שקיבל בעודף.

2. קצבת הבראה הינה אכן חלק מההטבות הסוציאליות של פועל הבניין החבר בקרן הפנסיה, אולם, כמוסבר קודם, מיועדת לו בלבד, וגם זאת רק במהלך שנות פעילותו ולא עם צאתו לגמלאות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לכבוד שר האוצר. אני מזמינה כעת לדון את סגן שר החינוך והתרבות מיכה גולדמן להשיב על שאילתות.

הבחינות הפסיכומטריות כתנאי קבלה לאוניברסיטאות

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

בנושא הבחינה הפסיכומטרית נמסרו לי נתונים אלו: א. אחוז הניבוי של הבחינה הזאת נמוך מאוד; ב. בשביל להתקבל היום למחלקות כמו כלכלה ומשפטים יש צורך בציון של 650-700, שהינו גבוה מאוד ומקשה על סטודנטים רבים להתקבל לפקולטות אלו; ג. קושי הבחינה והדרישה לציונים גבוהים גורמים לכך, שכיום כ-2,000 סטודנטים ישראלים לומדים בלונדון, ואף הוקמה שם התאחדות סטודנטים ישראלים; ד. מסחר על גבו של הסטודנט קיים כיום בעקבות הבחינה הפסיכומטרית. שלטי חוצות ומודעות בעיתונים מוכיחים שהעסק הינו רווחי.

ברצוני לשאול:

האם תבוטל הבחינה הזו? אם לא – מדוע?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על-פי חוק המועצה להשכלה גבוהה, מוסד מוכר הוא בן חורין לכלכל ענייניו האקדמיים והמינהליים במסגרת תקציבו כטוב בעיניו, ובכלל זה לקבוע את תנאי הקבלה לתוכניות לימודים שבמסגרתו.

הנהלות האוניברסיטאות הנהיגו כתנאי קבלה גם בחינות פסיכומטריות, נוסף על ציוני הבגרות. ההחלטה לגבי ביטולן או אי-ביטולן נתונה בלעדית בידי האוניברסיטאות, ואין כוונה לבטלן לפני שתימצאנה אמות מידה טובות יותר.

אשר לטענה כי אחוז הניבוי של הבחינות הפסיכומטריות הוא נמוך, יש לציין כי בכל המחקרים שנעשו הוכח מעל לכל ספק, שהמבחנים הפסיכומטריים משפרים את יכולת הניבוי לגבי הצלחתו העתידית של מועמד ללימודים. כלומר, מדיניות קבלה המסתמכת על מבחנים פסיכומטריים יחד עם מבחני הבגרות עדיפה ממדיניות קבלה הבנויה רק על מבחני הבגרות.

עד כה טרם נמצאו דרך טובה יותר למיון נכון של המועמדים ללמוד באוניברסיטה ואמצעי יעיל יותר לניבוי מידת הצלחתם בלימודים בעתיד, אולם מפאת החשיבות שהאוניברסיטאות מייחסות לנושא, הוא נמצא בבדיקה מתמדת.

מן הראוי לציין, שמבחנים כאלו מקובלים במערכות קבלה רבות בארצות העולם. המבחנים הפסיכומטריים הנערכים בארץ ושיטת הקבלה לאוניברסיטאות בכללותה הוצגו בכנסים בין-לאומיים וזכו שם להערכה ולהכרה בקרב אנשי מקצוע מכל העולם.

משלחות תלמידים לחוץ-לארץ

חבר הכנסת א' בורג שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

בשנים האחרונות יוצאות משלחות רבות של תלמידים לביקורים בארצות ובמדינות הקשורות לעברנו הלאומי והאישי, דוגמת פולין, ספרד ומרוקו.

ברצוני לשאול:

1. כמה תלמידים משתתפים בכל שנה בתוכנית זו?
2. כמה עולה נסיעה זו? מה הוא הנטל המוטל על התלמיד, ומה הם המקורות למימון הנטל הציבורי?
3. אילו מקורות קיימים כדי לסייע לתלמידים ממשפחות מעוטות יכולת, שאינם יכולים לעמוד בנטל הנ"ל?

4. כמה תלמידים משכונות מצוקה ומעייירות פיתוח השתתפו בשנתיים האחרונות במשלחות אלו?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרדנו מוציא סמינרים לימודיים כשיאו של תהליך לימודי, רק לפולין.

שרת החינוך נתנה את חסותה למשלחת נוער למרוקו, בעקבות שורשים, היוצאת ביוזמת ברית יוצאי מרוקו, אולם המשלחת לא יצאה עד עתה.

לגבי המסע הלימודי לפולין, להלן תשובות:

1. בשנת 1992 השתתפו 1,416 תלמידים. בשנת 1993, באפריל, השתתפו 637 תלמידים. מתוכננות משלחות לספטמבר-אוקטובר, עוד 600-700 בני נוער.

2-4. באפריל 1993 היתה העלות לתלמיד 929 דולר אמריקני, והיא כללה טיסה, מס נמל בישראל, מס נמל בפולין, ויזה, ביטוח, אוטובוסים צמודים ואש"ל בפולין.

משרד החינוך מממן את כל המינהלות, אנשי הביטחון (ש"ב), מדריך מיומן מוסמך ישראלי בכל אוטובוס, אנשי עדות, אנשי רפואה והוצאות ימי השתלמות להכנה.

התלמיד מממן בעצמו את הנסיעה – לעתים על-ידי עבודות בחקלאות, קטיף וכדומה, בעבודות קהילתיות וביישובים – ומשלם בארבעה תשלומים ללא ריבית והצמדות. בדרך כלל הרשות המקומית וועדי ההורים מקציבים אף הם לנסיעה מיוחדת זו תקציב מיוחד והשתתפות לתלמידים.

עד 1 בינואר 1993 העניק שר החינוך לכל תלמיד 100 דולר אמריקני על חשבון מס הנסיעות. עם ביטול מס הנסיעות בוטל המענק.

הוקמה על-ידי משרדנו קרן מלגות מיוחדת, אשר לפי קריטריונים אישיים מסייעת במלגות לכל תלמיד הפונה בהמלצת מנהל בית-הספר.

ב-1992 השתתפו מעייירות פיתוח ומשכונות מצוקה מהמקומות הבאים: חצור-הגלילית, מגדל-העמק, ירושלים, תל-אביב, אשדוד, קריית-שמונה, קריית-גת, באר-שבע, נצרת, יבנה, שכונות בתל-אביב, עפולה, פרדס-כץ, עליית הנוער, מקובצת החינוך ההתיישבותי, מקובצת רשת אמ"ת. סך הכול 551 חניכים.

ב-1993, אפריל – מגדל-העמק, מרחבים, קריית-גת, רמלה, עליית הנוער, חדרה, קריית-שמונה, חצור-הגלילית, רעננה, מישלב תל-אביב, עזתה, נצרת, שכונות תל-אביב, אשדוד, מגזר ערבי ומקובצת באר-שבע. סך הכול 161 חניכים.

יש לציין כי משרדנו אינו מאשר יציאת משלחת של יותר מ-16 תלמידים לבית-ספר רגיל ו-32 תלמידים למשלחת מבית-ספר גדול, שהם נציגי בית-הספר למשלחת הממלכתית.

גם בבתי-ספר מאזורים אחרים בארץ משתלבים תלמידים משכונות ומעיירות פיתוח, הנרשמים בהתאם לאזורי הרישום, כך שסך כל הילדים טעוני טיפוח ואחרים גדול יותר.

נפגעי התמוטטות "המכונים האמריקניים"

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

אלפי חיילים משוחררים שלמדו ב"מכונים האמריקניים" התחייבו כלפי מוסד חינוכי זה באלפי שקלים על מנת לסיים את לימודיהם, הן במזומן והן בהוראות קבע, אך לאחר שמנהל המוסד ברח מהארץ נשארו אותם תלמידים בבעיותיהם. חלק מהכסף שולם, והם לא קיבלו כל הכשרה. נוצר גם מצב, שהיום נשלחות אליהם דרישות החוב דרך הבנקים, שמחזיקים המחאות אלו כאשר חלקן הגדול מבוטל. הבנקים מנצלים את העובדה שהמחאות התשלום בידיהם, כאשר הנוהל התקין בדרך כלל הוא, שהמחאה ללא כיסוי נשלחת למפקיד.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד החינוך יודע את הדברים האלה?

2. מה ייעשה בנדון?

3. אילו צעדים נוקט משרדכם כלפי מוסדות חינוך אחרים, על מנת למנוע תופעות כאלה?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

"המכונים האמריקניים" הם גוף פרטי, שאינו בפיקוח משרדנו.

ההתקשרות נעשית במישרין בין התלמידים הבוגרים לבין המכונים, ולמשרדנו אין כל שליטה בעניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים דיין.

חיים דיין (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן שר החינוך, שרת החינוך או שר החינוך?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

שר החינוך. הייתי רוצה שתהיה שרת החינוך.

חיים דיין (צומת):

אלה כבר שיקולים אישיים.

רציתי לשאול לגבי אותם תלמידים שהתחילו את ההכשרות שלהם. כיוון שקיימות הכשרות מקצועיות, הכשרת אוכלוסיות מסוימות למקצועות מסוימים, האם יש למשרד החינוך תוכנית או האם הוא מתכוון לגבש תוכנית לגבי אותם תלמידים שהתחילו ללמוד וקיבלו הכשרה, התחלת דרך, כדי להמשיך להכשיר אותם, על מנת להעלות את רמת ההשכלה בקרב האוכלוסייה במקצועות חופשיים או במקצועות הרצויים בשטח האזרחי?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

כן, משרד החינוך והתרבות ערוך להשלמת השכלה לאותם תלמידים. במסגרת המכללות האזוריות קיימת אפשרות לאותם צעירים, או לפני השירות הצבאי, ובעיקר לאלה שמשתחררים מהצבא ורוצים להשלים בגרות ולהתכונן לקראת לימודים על-יסודיים. מי כמוך יודע שגם בצפון יש מכללות, בתל-חי, בעמק-יזרעאל ובגליל המערבי, וכך אנחנו יכולים לראות את המכללות הפזורות בכל רחבי הארץ, שמשרד החינוך מסייע להן, ובעיקר לאותם יוצאי צבא, כדי לאפשר להם את הלימודים הגבוהים.

תקציב התרבות לשנת 1993

חבר הכנסת י' ונונו שאל את שר החינוך והתרבות ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

ברצוני לשאול:

1. האם תקציב התרבות לשנת 1993 אכן גדל?

2. מה הוא חלקם של המתנ"סים בגידול זה?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תקציב התרבות לשנת 1993 גדל ב-28,704 אלפי שקלים לעומת תקציב התרבות לשנת 1992. שיעור גידול של 13.59%.

2. תקציב המתנ"סים לשנת 1993 גדל ב-4,340 אלפי שקלים לעומת תקציב המתנ"סים לשנת 1992; שיעור גידול של 10.89%. 15% מהגידול בתקציבי התרבות נובע מהגידול בתקציב המתנ"סים.

אלכסהוליס בקרב בני נוער

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר החינוך והתרבות ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

מנתונים שנמסרו לאחרונה עולה כי 40% מבני הנוער שותים בפאבים, למרות החוק האוסר על בני נוער שתייה בפאבים.

ברצוני לשאול:

1. האם נתוני משרדך חופפים לנתונים שהובאו לעיל?

2. האם משרד החינוך מפעיל תוכניות בבתי-הספר לבלימת התופעה?

3. האם קיים תיאום בין משרדך לבין משרדי המשטרה והעבודה והרווחה במאבק משותף בתופעת האלכוהוליסם בקרב בני הנוער?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנתונים המצויים בידינו הופיעו בסקר פור"י 1990 ומצביעים על 58% בקרב בני הנוער ששתו אלכוהול בכמות כלשהי בשנה שבה נערך הסקר.

הסקר אינו מתייחס לאחוזי בני הנוער ששותים בפועל בפאבים.

2. תוכניות למניעת שימוש בעייתי באלכוהול מועברות על-ידי יועצים ומחנכים בהיקף של 10-20 שעות בכיתות העל-יסודיות, וכוללות, בין היתר, גם תוכנית לכיתות י"א על אלכוהול ונהיגה.

התוכניות מקיפות גם פעולות מודעות להורים.

תוכניות המניעה אינן עוסקות בתופעות אלכוהוליזם (מחלה שקיימת בקרב האוכלוסייה הבוגרת) אלא בבעיית השתייה המופרזת בקרב בני נוער.

3. הוקמה ועדה בין-משרדית שדנה על עבודה משותפת של המשרדים לקידום הטיפול בתופעת האלכוהוליזם בקרב האוכלוסייה הבוגרת בכלל ובני הנוער בפרט.

כספי מימון מבצע "מצעד החיים"

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר החינוך והתרבות ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

על-פי מידע שהגיע לידי, מתעורר חשד שכספים מתקציב משרד החינוך המיועדים למימון מבצע "מצעד החיים" שימשו למטרות אחרות.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הסכומים אשר הקציב משרד החינוך בשנה האחרונה למבצע "מצעד החיים"?

2. מה הם הקריטריונים לחלוקת הכספים למבצע זה?

3. מי קיבל כספים אלה?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרדנו לא הקציב כל סכום ל"מצעד החיים" בשנה האחרונה.

יישום דוח-הררי

חבר הכנסת י' ונונו שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בסיוון התשנ"ג (1 ביוני 1993):

בפגישה האחרונה עם מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שושני, ועם ראשי מרכז השלטון המקומי, דווח על סיכום ליישום דוח-הררי בשנת הלימודים התשנ"ד.

ברצוני לשאול:

האם נכונה הידיעה, כי דוח-הררי ייושם רק במחוז הצפון, בניגוד למה שדווח לראשי השלטון המקומי?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עניינו של דוח-הררי הוא קידום לימודי המדע והטכנולוגיה בכל מדינת ישראל, וכך הוא גם ייושם.

חלקים נרחבים בדוח, כגון פיתוח תוכניות לימודים חדשות, הם כלל-ארציים ואינם קשורים כלל לאזור מסוים.

בשנת התשנ"ג, שהיא שנה חלקית עבורנו הן מבחינת הזמן והן מבחינת תקציב, החלטנו להיכנס לפרויקט אזורי אחד, באצבע-הגליל. זאת נוסף על קידום התוכניות הכלל-ארציות, ונוסף על תוכניות ניסוי שיתקיימו בבתי-ספר שונים ברחבי הארץ.

החל בשנת התשנ"ד נבדוק אפשרות כניסה לפרויקטים אזוריים נוספים, בהתאם למשוב שנקבל מפרויקט אצבע-הגליל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לסגן שר החינוך והתרבות.

הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993, בקריאה ראשונה, של חברת הכנסת נעמי חזן. תציג את החוק חברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת חיים דיין, סעיף 2(א) לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, קובע כי לא יעשה עוסק דבר במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת, העלול להטעות צרכן לכל עניין מהותי בעסקה.

בסעיף 3 באותו חוק נקבע: לא יעשה עוסק דבר שיש בו ניצול מצוקתו של הצרכן, בורותו או הפעלת השפעה בלתי הוגנת עליו, הכול כדי לקשור עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים.

הלכה למעשה, בחינוכים, באולמי שמחות, בבתי-קולנוע, מציבים שלטים הטוענים שלהנהלה אין אחריות לכל נזק שייגרם. לעתים מנצלים במזיד את בורותו של הצרכן שנגרם לו נזק גופני ומטעים אותו לחשוב שאין בידו כל סעד כנגד העוסק.

הצעת החוק, תיקון מס' 2 שהצעתי, בעצם באה לתקן את העוול הזה. היא אוסרת במפורש הצבת שלטים או מסירת מידע הפוטר את הבעלים מאחריות לנזק שייגרם, לנזק גופני שייגרם ללקוח.

אני מבקשת את תמיכת חבר הכנסת חיים דיין, היושבת-ראש ושלי להצעת חוק זו בקריאה ראשונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן. אנחנו עוברים לדיון בהצעת החוק. לכל נואם מוקצבות שלוש דקות. מי שלא יהיה נוכח בזמן שייקרא שמו לא יוכל לנאום. רשימת הדוברים סגורה.

אני מזמינה את ראשון הדוברים, חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים אורון – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת חגי מירום – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת גונן שגב – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת יצחק לוי – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. אני מזמינה את חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת רענן כהן – איננו. אני מזמינה את אחרון הדוברים – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

חיים דיין (צומת):

אני נרשמתי לנושא זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, אתה לא רשום ברשימה. אבל אני שומעת שהיית אמור להיות רשום. אני אוסיף את שמך.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני אקצר בדברי ואוכל אפילו לתרום מעט מהזמן לרשותו של חבר הכנסת חיים דיין.

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע. מה קרה? על מה דנים?

אליעזר זנדברג (צומת):

על הצעת חוק.

מיכאל איתן (הליכוד):

הצעת חוק שלך?

אליעזר זנדברג (צומת):

לא. של חברת הכנסת חזן. אני מציע שתשמע את הדברים שיש לי לומר, אולי אני אשכנע אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אשמח לשמוע.

אליעזר זנדברג (צומת):

מדובר בהצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 2); אני אומר זאת לצרכיו של חבר הכנסת מיכאל איתן. אני סבור שאין לקבל את הצעת החוק הזאת, ואני רוצה לנמק את הדברים. קראתי את התיקון, את סעיף (ב1) שמבקש להוסיף על סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן. ממה נפשך, אם הדין קובע שאותו אדם שמציב את השלט הזה איננו אחראי, מבחינת דיני הנזיקין או כל דין אחר במדינת ישראל, לנזק גוף שעלול להיגרם לצרכן בתחום העסק או בחצרו, אז הוא אינו אחראי. לא צריך לכתוב את זה. אם הדין קובע שהוא אחראי – הרי האחריות הזו קמה מכוח הדין, מכוח המשפט, מכוח חוקים אחרים, ואין צורך לכתוב, או ודאי אין שום אפקטיביות לאותו שלט שיוצב ויודיע דברים אחרים.

אני סבור שצריך לצמצם למינימום את המקרים שבהם קיימים כל מיני איסורים והגבלות כאלה. אני הייתי רואה את הדבר הזה דקלרטיבי יותר מכל דבר אחר. בית-המשפט, בסופו של דבר הוא זה שקובע את מידת האחריות שיש, והשלט שמוצב שם איננו מעלה ואיננו מוריד לצורך העניין הזה. יש מבחנים אחרים שקובעים את הדבר.

אם הדברים שאני אומר באמת נכונים הם ואם זו המגמה, אפשר ללכת הלאה ולהציב עשרות אלפי שלטים, כל אחד מהם בעניין אחר, לאו דווקא בתחום נזקי גוף אלא גם בתחומים אחרים, ולומר שאסור לגבות ריבית מסוימת, או מי שמציב שלט שהוא גובה ריבית כזאת בבנק – אסור לו להציב את השלט, ומי שעושה דבר אחר – אסור לו להציב שלט, אבל אני חושב שזה מיותר.

אני חושב שהקונצפציה החקיקתית של הכנסת הזאת צריכה להיות של צמצום במידת האפשר בחוקים ובהוראות החוק הכתוב. אני חושב שסעיף כזה שמוסף לא יעלה ולא יוריד על הדין המצוי. אם רוצים לתקן את הדין המצוי מבחינה זו שלא תהיה נפקות להצבת השלט, זה דבר אחר, אבל התיקון לא צריך להיות בחוק הגנת הצרכן ולא צריך להיות מנוסח בדרך זאת.

האיסור על עצם הצבת השלט, אני חושב שהוא מיותר ואין לו מקום בספר החוקים. על כן אני מתנגד להצעת החוק הזו, וכך אני מציע לעשות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים דיין, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן. נתתי לו חנינה.

חיים דיין (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, גברתי חברת הכנסת נעמי חזן, החוק הזה הוא בעצם חוק טוב לאנשים שרוצים להתנער מאחריות, באשר הוא איננו מגדיר תחומי אחריות גם של חברות ממשלתיות. אני מוכן להביא דוגמאות. למשל, בהמשך למה שאמר חברי לסיעה, חבר הכנסת אליעזר זנדברג, חברת החשמל שמציבה שלטים בלוחות חשמל, שמזהירים מפני התחשמלות, מפני מתח גבוה. אכן, היא כבר לוקחת איזו אחריות ומזהירה את האזרח, אבל מה לעשות שבא איזה חכמולוג ורוצה לפתוח או לתקן או לגעת בדברים אסורים, ואכן הוא ניזוק? מי יכסה את זה? האם החוק הזה צריך גם לכסות אותו?

מה קורה, לדוגמה, במגרשי הכדורגל בשבת, כשבאים כל מיני אוהדים ומחנים את רכבם במגרשי חנייה, כשיש שלטים שאומרים שהאחריות חלה על אותם נהגים בזה שהם מחנים את הרכב במקומות פתוחים ולא במקומות מהסוג הזה, ונגרם לבן-אדם נזק? מי אכן צריך לכסות זאת? האם הקבוצה צריכה לכסות את הנזק, או איזה אדם פרטי שהציב את השלט?

אני חושב שחוק זה בעצם לא מכסה את כל הפרצות ואת כל מה שכרוך בגרימות נזק. אם אכן יש אנשים פרטיים שצריכים לקחת את הסיכון הזה, אני מאמין שהם עושים זאת בדרך של כיסוי חוקי על-ידי מתן ביטוח מתאים, של צד ג'. נראה שהכוונה שלך היא לגבי שילוט באזורי קניות. אני מאמין שלזה יש ביטוח, ואנשים מכוסים.

על כן, אני מבחינתי רואה הצעת חוק זו כמיותרת, מכיוון שהחוק מקיף מקומות אחרים, וכדאי אולי לתת עליהם את הדעת. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים דיין. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני לא מבין אל מי אני מדבר בדיוק.

חיים דיין (צומת):

חברת הכנסת נעמי חזן הגיעה.

מיכאל איתן (הליכוד):

רציתי להתלונן על כך שאין לי בפני מי לדבר. לא רק שאין אף אחד משרי הממשלה אלא גם מספסלי הקואליציה אין אף אחד. אבל, אני שמח שחברת הכנסת נעמי חזן נכנסה. ראשית, אני רוצה להחמיא לה. שמעתי אותה מדברת לא אחת. היא באה מתחום האקדמיה לתחום הפוליטי. אני חושב שזו היתה בהחלט תוספת כוח מבחינה אינטלקטואלית ואקדמית. אבל אני לא בטוח שהצעת החוק הנוכחית תהיה גולת הכותרת של פעילותה בכנסת.

אני הייתי מצפה מחברת הכנסת נעמי חזן, כמי שיש לה דווקא יכולת התבוננות יותר רחבה, אולי להיות פחות דווקנית ולא לעסוק בסדרה של חוקים. תמיד אפשר לחוקק חוקים. תמיד אפשר להמציא כל מיני דברים. אנחנו חוקקנו פה חוקים על מים קרים שצריכים להיות במסעדות, וחוקקנו כל מיני חוקים שקשורים בדברים קטנים של חיי היום-יום. השאלה היא, האם כל דבר צריך להיות כתוב בחוק.

מה את בעצם רוצה? – את אומרת שאדם לא יציב שלט. את לא קובעת נורמה חדשה לגבי האחריות שתהיה בחצרות, ואף אחד גם לא אומר שיש נורמה כזאת. או שמא את רוצה לשנות ולקבוע נורמה שבה הוא, בעל העסק, לא חב חובה כלפי מי שנמצא בחצרותיו. ברור שכשאתם שנכנס לעסק, יש במקרים רבים חובה על בעל העסק לשאת באחריות לגבי מי שנכנס בחצרותיו. עכשיו אדם הציב שלט. אין כאן מצב של שינוי בנורמה. את אומרת: למה הוא כותב שהוא לא אחראי? אז הוא כותב שהוא לא אחראי. הוא לא רוצה להיות אחראי. מותר לו? – והשלט עצמו יחייב את האנשים ליותר זהירות. אולי יש בזה חיוב.

את, לדעתי, פוגעת כאן בעיקרון אחד חשוב, שאנחנו צריכים לחוקק כמה שפחות, להתערב כמה שפחות. אנחנו צריכים לומר שכל חוק הוא רע. בני האדם מסרו לנו את הסמכות לחוקק חוקים מינימליים. איך אמר רוסו? – בן-אדם נולד חופשי, ובכל מקום הוא אסור בכבלים. ואנחנו פה שמים עליו עוד ועוד כבלים. בשביל מה? בשביל מה אנחנו צריכים לחייב אנשים כן לעשות מעשה, לא לעשות מעשה? אנחנו צריכים לשקול מאה פעם לפני שאנחנו הולכים וקובעים בחוק שאנחנו מגבילים פעולה של בן-אדם. כאן בא אדם, הוא רוצה, מתחשק לו. זה בית שלו, עסק שלו, שלט שלו. הוא רוצה. למה? – ככה. למה לאסור עליו?

את אומרת שיכול להיות מצב שאחר כך הבן-אדם שקרה לו מקרה לא יוכל לתבוע, כיוון שבעל המקום שם שלט. נו, ומה תעשי אם הבן-אדם ישים רמקול אישי שלו, והוא יגיד לכל נכנס: דע לך, אני לא אחראי לכל נזק? האם תגידי לו: אסור לך לדבר?

יש כאן פגיעה בחופש הביטוי, במידה מסוימת. צריכים להיות מאוד זהירים. למה אנחנו צריכים להתערב בכל הדברים האלה? אדם פרסם בשלט עובדה לא מדויקת. בסדר. נו, אז מה? ממתי אנחנו מייחסים לכל מה שכתוב בשלטים תוכן המחנך את האזרחים? האם זו צריכה להיות הנורמה,

שנתייחס אל האזרח כאל איזה מטומטם, שאם כתוב בשלט שבעל הבית אין לו אחריות, וקרה לו נזק, הוא לא ילך לברר, הוא לא יברר את המצב המשפטי, אלא הוא יסתמך על השלט ויגיד: הטעו אותי? ואני אהיה פטרון של האזרח לחשוב שטעות כזאת הוא עושה ואגן עליו? אם כך, אראה לך שאני צריך לחוקק, מהבוקר ועד הערב, עוד אלפי חוקים, בסיטואציות יומיומיות, כדי להגן על האזרח ה"אידיוט", שלא מבין. כאילו את מגינה עליו פה. ולמה את גורמת? – את גורמת לכך שהאזרחים יפסיקו לחשוב ויגידו: בכל דבר כבר דואגים לי, בכל מקום מזהירים ובכל מקום אוסרים. אי-אפשר. אי-אפשר לחוקק חוקים כדי לעשות את הכול אידיאלי.

החוק צריך להתערב רק במקרים מאוד מאוד חריגים, ופעילות האדם צריכה להיות חופשית.

יש תחומים שבהם אילו דיברנו על נורמה – את יודעת מה? – בזה ללא ספק את צודקת. אבל כשמדובר בשלט שמודיע? – זה נפלא מהבנתי. יכול להיות שאני טועה. אני לא רוצה לדבר כאן באיזו נימה של פטרונות, ואם נשמעה נימה כזאת מדברי, אני לוקח אותה חזרה. אני סבור שאת טועה בגישה. ואם מותר לי לומר, אני מצפה שחוקים נוספים, פרי יוזמתך, יעסקו באמת בנושאים יותר מרכזיים, בנושאים שאכן דורשים התערבות של השלטון, ופחות מתערבים במה שבני האדם רוצים ובחיים שהם מנהלים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. אני מצטערת, אבל אני רואה שיש פה אי-התאמה בין הרשימה שלי לבין הרשימה שנמסרה לי זה עתה מסגנית מזכיר הכנסת.

אני מזמינה את חבר הכנסת אלכס גולדפרב, שמופיע ברשימה של סגנית מזכיר הכנסת. בבקשה. אני לא מצטערת שאני מזמינה אותך. אני מצטערת על הטעות.

אלכס גולדפרב (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברת הכנסת נעמי חזן, חברי הכנסת, ברצוני לברך את חברת הכנסת נעמי חזן על הרגישות כלפי הציבור, ואני מקווה שתמשיכי בדרך הזאת, ואני אישית מוכן להצטרף אלייך מפעם לפעם לטובת הצרכן.

הצעת החוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 2) באה להגן על הצרכנים התמימים מפני הטעיה מכוונת של המוכרים, הסוחרים והעוסקים. אני שמח שחברת הכנסת נעמי חזן העלתה הצעת חוק זו, אשר אינה כרוכה בהוצאה מתקציב המדינה, ויתר על כן – אינה גוררת כל הוצאה תקציבית של העוסקים.

לא ייתכן שכיום יוטעה הלקוח, לעתים במכוון, על-ידי העוסק, ואף יסבול גופנית מפגיעה שבוצעה בשטח השייך לעוסק, ולקוח זה לא יוכל לקבל פיצוי בגלל שלט מטעה של העוסק.

כיום קורים מקרים של פגיעה גופנית, כאשר הסוחרים אשר בשטחיהם היו הפגיעות מנסים להתחמק מאחריותם לנזקי גוף של הלקוחות, וזאת על-ידי שלטים מטעים.

עלינו, נבחרי הציבור, להגן בכל דרך על האזרח התמים והחלש מפני הטעיה מכוונת.

אין לי ספק, שהכנסת תתמוך היום בהצעת חברת הכנסת נעמי חזן ותעניק לאזרח הצרכן הגנה רבה מזו שהוא מקבל עד היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גולדפרב. אני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון; אינו נוכח. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי חזן להשיב לדוברים. בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הועלו פה כמה נושאים שהם נושאים עקרוניים לגבי אופי החקיקה ואופן החקיקה שנעשית בכנסת, ונאמרו דברים לגבי הצעת החוק הספציפית. אני רוצה להשיב בקצרה לכל הדוברים.

לחבר הכנסת זנדברג, מצד אחד אני מודה לך מאוד על ההערות שלך, אבל לעתים קרובות, דווקא תיקונים קלים בחוק סותמים פרצות שהן פרצות גדולות מאוד לגבי האזרח הקטן. אין אזרח במדינת ישראל שלא מגיע יום יום למקום ציבורי שמוצב בו שלט, שההנהלה אינה אחראית לנזקי גוף, כאשר ההנהלה אומנם אחראית. זאת אומרת, יש פה הטעיה מכוונת של האזרח הפשוט. לעתים קרובות, לא תמיד, אפשר לעשות מלאכה חשובה מאוד לאזרחי המדינה דווקא על-ידי תיקונים קלים מהסוג הזה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אפשר לשאול?

נעמי חזן (מרצ):

רגע אחד. אתה העלית כמה נושאים עקרוניים, ואני הייתי רוצה בהחלט להשיב עליהם. יש פה ניגוד מוחלט לדיני העונשין וגם לאלמנטים אחרים בחוק הגנת הצרכן, כפי שאתה יודע היטב, אם קראת את החוק בכללותו. לכן, התיקון הזה, שהוא מקובל אגב בכל החקיקה האירופית וגם האמריקנית, הוא תיקון חשוב ביותר, ויש לי הרושם שדווקא כאן ההערה הכללית שלך אינה במקומה.

אליעזר זנדברג (צומת):

החשש הוא, שמבחינה לוגית האזרח יכול לחשוב: אם יש שלט אז אני לא יכול לפגוע, ואם יש נזק לרכוש – – –

נעמי חזן (מרצ):

יפה. אני אשמח, ברשותך, אם זה יעבור לטיפול נוסף בוועדה, גם להרחיב את העניין, כי בהחלט אחד הדברים ששקלתי זה גם לעסוק בנזקים לרכוש ולא רק בנזקי גוף. בהחלט יש מקום להסתייגות, שהיא הסתייגות יותר גורפת, והיא בהחלט מקובלת עלי בנושא הזה, אם נצליח להעביר את הצעת החוק לטיפול בוועדה ואחר כך גם לדין יותר ממצה בהסתייגויות.

לגבי חבר הכנסת דיין, אני מודה לך מאוד על ההערות שלך, כי הן הולכות בדיוק בכיוון הזה, כי הכוונה היא להרחיב כמה שאפשר ולהגן כמה שאפשר על האזרח הקטן. לפי דעתי, גם ברגע זה יש מקום להעברת הצעת חוק זו בקריאה ראשונה ולטיפול בנקודות שהעליתי, שעליהן אני מודה לך.

לחבר הכנסת מיכאל איתן, אני מאוד מודה לך גם על המחמאות שחלקת לי, ותרשה לי מדי פעם גם לחלוק עליך לגבי מהות החקיקה ועצם החקיקה. לא כל דבר, שהוא יחסית קטן, אין לו משמעות יומיומית לגבי האזרח הפשוט. ומשום שפה מדובר בהצעה לתיקון חוק, שבאה להגן על האדם הפשוט, על האזרח הפשוט, על האזרח הקטן, אין פה כל פגיעה בחופש הביטוי. אדרבה, כשחופש הביטוי מנוצל בניגוד לחוק, הוא פוגע בזכויותיהם של האדם הפשוט ושל האזרח הקטן. אין לי ספק, וכפי שתראה בשבועות הבאים – העליתי הצעות חוק הרבה יותר בסיסיות והרבה יותר גורפות, שהמשמעויות ממדות לא בהכרח על-ידי היקף החקיקה, אלא על-ידי המשמעות של החקיקה לאדם הפשוט.

מיכאל איתן (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

נעמי חזן (מרצ):

כן, אני אשמח.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה שניסיתי לשאול, האם אין לעשות הבחנה בין האיסור להגיד את התוכן – כי את לא אומרת שאסור להגיד את הדברים האלה, את רק אומרת שאסור להגיד את הדברים האלה בשלט. אם את מדברת על נורמה, מדוע רק בשלטים? אם זה רק בשלטים, אז מה עשינו?

נעמי חזן (מרצ):

אני אשמח להשיב על ההערה שלך, כי אני חושבת שלא קראת בדיוק את הצעת החוק. הצעת החוק אוסרת הצבת שלט, או הודעה בכל דרך אחרת, זה יכול להיות בכרטיס לבית-קולנוע שאתה קונה, או לתיאטרון, או בהזמנה לחתונה או לדברים מהסוג הזה. זה אוסר בכל דרך אחרת הטעיה, לפעמים בזדון, של האזרח הפשוט. וכאדם, שאני מעריכה מאוד את הרגישות שלו לנושאים הקשורים לנורמות של חיי היום-יום, הייתי מאוד מצפה, שדווקא בהצעה פשוטה, חשובה, מהסוג הזה, תתמוך.

מיכאל איתן (הליכוד):

היום מותר או אסור – – –

נעמי חזן (מרצ):

כרגע, על-פי החוק אסור. אבל משום שהדבר הזה הוא תופעה כללית, אתה וכל אזרח נתקלים יום יום בתופעות מהסוג הזה, אזי יש מקום לתיקון כדי למנוע הטעיה מכוונת של אנשים.

אני אשמח לעבוד אתך על הסדר העניין והתחולה של העניין בטיפול בהצעת החוק בוועדה, אחרי אישורה בקריאה ראשונה.

רון כהן (מרצ):

אני מציע להעביר את זה לוועדה ובוועדה ידונו על כך.

נעמי חזן (מרצ):

אני אשמח. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן. אנו עוברים להצבעה בעד או נגד הצעת החוק בקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר הצעת החוק לוועדה – 5

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993,

לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מוסיפה את חברת הכנסת נעמי חזן. יש לנו חמישה תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים.

חיים דיין (צומת):

גברתי היושבת-ראש, אני לא הספקתי להצביע.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההצבעה שלך לא נקלטה?

חיים דיין (צומת):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, אני מוסיפה גם את קולו של חבר הכנסת חיים דיין, שתומך, אני מבינה.

חיים דיין (צומת):

לא, אני נגד.

היו"ר א' סלמוביץ:

אה, אתה מתנגד.

חמישה תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1993, עברה בקריאה ראשונה ומועברת לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, תם הדיון. הישיבה הבאה – מחר, יום שלישי, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:19.